

„Az jó hírért-névért s az szép tisztességért...”

Balassi Bálint: Egy katonaének

A KULTÚRA SZOLGÁLATÁBAN

ZRÍNYI KIADÓ

© HM Zrínyi Nonprofit Kft. – Zrínyi Kiadó, 2019

© Katona M. István, 2019

All rights reserved. Minden jog fenntartva.

A könyvet vagy annak bármely részét a kiadó engedélye nélkül bármilyen formában vagy bármilyen eszközzel másolni, tárolni, közölni tilos!

Kiadja a HM Zrínyi Térképészeti és Kommunikációs Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság, a Honvédelmi Minisztérium által alapított, annak kizárólagos tulajdonában lévő cég.

Cím: 1087 Budapest, Kerepesi út 29/b

Honlap: www.honvedelem.hu

E-mail: kiado@armedia.hu

A kiadásért felel: Benkóczy Zoltán ügyvezető

A Zrínyi Kiadó vezetője: dr. Isaszegi János ny. vezérőrnagy

SZTE Klebelsberg Könyvtár

J001220193

X 292864

Fotókat és a dokumentumokat rendezte, összeállította: Katona M. István

KÖSZÖNTŐ

TISZTELT OLVASÓ!

Ez a könyv a kultúrának a Magyar Honvédségben betöltött szerepét bemutató, évtizedekre visszanyúló kutatómunka eredményeként jött létre, a Honvéd Kulturális Központ 40 éves fennállásának tiszteletére. Az olvasó az időutazás során nem kizárólagosan a központ épületének születéséről kap történelmi ismertetőt, hiszen a könyv visszatekint az 1860-as évektől kezdődően a kaszárnyákban megalakult Tiszti Kaszinókra is mint „elődszervezetekre”. A honvédségen belül így módon létrejött intézményesített forma elsődleges célja ugyanaz volt akkor is, ami most napjainkban. A katonaközösségek összefogása, művelődésük biztosítása és az igény szerinti kulturált szabadidős tevékenységek kialakítása. Ezt kísérhetjük végig ebben a könyvben, jól szemléltetve a kultúrának a honvédség szolgálatában betöltött meghatározó szerepét.

Az emberiség történetében a kultúra iránti igény a társadalom fejlődésének elengedhetetlen eleme, erőforrása, mely hosszú távon mutatja meg igazán eredményeit, s igazolja annak létjogosultságát.

A honvédelmi tárca vezetése elkötelezett a haderő fejlesztése, a haderő fegyveres szolgálatát vállalók megbecsülése, a társadalmi értékek, a magyar kulturális örökség megőrzése és gondozása területén, melynek a katonakultúra szerves részét képezi.

Ezért felelősségünk és kötelességünk a nemzeti értékeken alapuló tradíciókat továbbvinni, ugyanakkor az alkotó újdonságoknak teret és helyet biztosítani. Erről a permanens munkáról szól ez a könyv, valamint évtizedekre lebontva azokról a honvédség kötelékében dolgozó, a kultúrát hitvallásként kezelő emberek munkájáról, akik létrehozták, megalkották mindazt, ami ezen írás sorai közt rejlik.

Köszönet érte!

Erdélyi Lajos

HM humánpolitikáért felelős
helyettes államtitkár

AJÁNLO

TISZTELT OLVASÓ!

Engedje meg, hogy figyelmébe ajánljam Katona M. István úr művét, a Magyar Honvédség kulturális életének történetét részletekben gazdagon és egyben érdekfeszítően bemutató könyvét.

A mű a régmúltra való visszatekintés mellett a modernebb időkre, a Honvéd Kulturális Központ 1979–2019 közötti jubileumi 40 évére koncentrál, olvasmányos módon átadva a történeti ismereteket és kiemelve az érdekes elemeket az olvasó számára.

Talán elgondolkodtató, hogy miért is olyan fontos a kultúra, a művészet a Magyar Honvédség életében. Egyrészt nagy jelentősége van az egyik kiemelt célkitűzésünk elérésében, hogy szoros és jó kapcsolatokat ápolhassunk a polgárokkal, magasabb szintre emelhessük a Magyar Honvédség presztízsét. De fontos ez azért is, mert a katonáknak a szakértelem és fegyelem mellett számos további fontos készséggel kell rendelkezniük, s ezek közé tartozik az általános műveltség, ha úgy tetszik a kulturális értékek rendszeres „fogyasztása”.

A Honvéd Kulturális Központ a legfelsőbb szintű képviselője a kultúrának a honvédségben, és fordítva, a honvédségnek a kulturális életben. Az elmúlt negyven évben az itt dolgozó munkatársaink, katonák és polgári alkalmazottak nagyon sokat tettek azért, hogy az egykori Művelődési Ház, ma Stefánia Palota – Honvéd Kulturális Központ egyre inkább megnyíljon a polgári lakosság felé, hatékony kapcsolatot kiépítve a társadalommal. Hadd hangsúlyozzam ismételten, hogy ez a tevékenység kiemelten fontos a Magyar Honvédség elismertsége és megítélése szempontjából!

Nagyon köszönöm a könyv szerzőjének ezt a kiemelkedő munkát, amivel rengeteg történelmi részletet, átfogó és teljes képet nyújt számunkra, mindemellett könnyed és élvezetes leírással kényezteti az olvasót. Kiválóan kapcsolja össze a történéseket a katonai, polgári és társadalmi környezet aspektusaival, ad tökéletes és átfogó képet arról, hogy hogyan és miért alakult ki, fejlődött és változott a Magyar Honvédség és a katonák kulturális élete, tevékenysége és kapcsolata a különböző kulturális területekkel.

Ismételten ajánlom a kedves Olvasó figyelmébe az elkövetkező oldalakat, melyek emléket állítanak az intézménynek, illetve az ott magas színvonalú tevékenységet végző munkatársainknak. Bízom abban, hogy a mű olvasása kellemes kikapcsolódást jelent majd, egyben az Olvasó tudásszomjának enyhüléséhez is hozzájárul.

Baráth Ernő dandártábornok
MH vitéz Szurmay Sándor
Budapest Helyőrség Dandár
dandárparancsnok

ELŐSZÓ

TISZTELT OLVASÓ!

Egy olyan igazán hiánypótló kiadványt tart most a kezében, ami felöleli a Honvéd Kulturális Központ fennállásának negyvenéves történetét. Az intézmény négy évtizedes működése során hatékonyan segítette a honvédség kulturális értékeinek megőrzését, hozzájárult a honvédség állománya műveltségének fejlesztéséhez, valamint programjaival biztosította a szabadidő minőségi eltöltésének feltételeit.

A Központ ma is a honvédség egyedülálló reprezentatív intézménye, és tevékenységével kiemelkedő szerepet játszik a társadalom és a honvédség kapcsolatának erősítésében, a katonai hivatás elismertségének növelésében.

A kiadvánnyal emlékezünk, és köszönetet mondunk minden volt és jelenlegi munkatársnak, akik az eltelt időszakban a folyamatosan változó körülmények között mindig hittek a kultúra és a művelődés társadalmat formáló erejében, s munkájukkal alázattal szolgálták, valamint szolgálják ma is a honvédelem ügyét.

A könyv lapjain olyan események, rendezvények és programok jelennek meg, amelyekre méltán vagyunk büszkék, és híven tükrözik az intézmény dolgozóinak áldozatos munkáját.

Nagy örömmel ajánlom mindenkinek ezt a könyvet, és bízom abban, hogy lapozgatva sokak számára felelevenednek azok az események, amelyeknek valamikor részesei voltak, akik pedig még nem jártak ebben a csodálatos intézményben, kedvet éreznek programjainkat meglátogatni.

Aulechla József ezredes
MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár
Kulturális és Rekreációs Igazgatóság
igazgató

LECTORI SALUTEM...

Honvédelem és kultúra. E két fogalom csak látszólag nem köthető össze, ám valójában nagyon is szoros az összefüggés köztük. Évszázadokra visszatekintve a haza védelme, a formálódó nemzettudat mind erősebbé válása és a honi kultúra szorosan összefonódott. E párosítást kezdetben elsősorban a literatúra jelentette: gondoljunk csak Balassi Bálintra, Tinódi Lantos Sebestyénre, Zrínyi Miklós költő és hadvezérre, Mikes Kelemenre, a Mária Terézia korában jeleskedő testőr-írókra, úgymint Orczy Lőrincire, Bessenyei Györgyre, Barcsay Ábrahámra, Báróczy Sándorra, Kisfaludy Sándorra és Károlyra – utóbbiról fennmaradt az ezredparancsnoki jellemzés is, amely kiemeli magyar nyelvű költői tehetségét. Ide sorolhatjuk Fazekas Mihályt és nem utolsósorban Petőfi Sándort, – de megemlíthetjük Mészáros Lázárt, az 1848-49-es forradalom és szabadságharc hadügyminiszterét is, aki ifjú tisztként magyar nyelvű folyóiratot alapított és azt az ezred kaszinójában terjesztette. E jeles személyiségek, ha a sors úgy hozta, a haza védelmére a kardforgatást választották, ám békeidőben olyan, főként lírai műveket alkottak, amelyek joggal kaptak maradandó helyet nemzeti kultúránkban. Életművük jelenti a kapcsolatot a honvédelem és kultúra között.

Ám az idők múlásával másféle kapcsolódások is feltűntek történelmünk színpadán. Főként és elsősorban az Osztrák–Magyar Monarchia közös hadseregében önálló haderőként szolgáló magyar hivatásos katonák felismerték, hogy a hadi ismeretek elsajátítása mellett bizony szükséges az elme pallérozása, a művelődés is. A századfordulót megelőző években sorra alakultak vidéki helyőrségekben a tiszti kaszinók, melyekben a szabadidő tartalmas eltöltése, a szórakozás mellett helyet kaptak a kulturális értékek, főként színelőadások, hangversenyek, kirándulások, s egyéb közösségi programok formájában. Mindezeket a kaszinók tagjai közül szerveződött „vigalmi bizottságok” szervezték.

Innen már szinte csak egy lépés volt, amikor fővárosi tisztek téglaegyeiből felépült és 1899. november 18-án felavatásra került a honvéd térparancsnok-

ság épületével együtt a Váci utcai palota, melyben megalakult az Országos Tiszti Tudományos és Kaszinó Egyesület. A további évtizedekben itt formálódtak a hivatásos katonák művelődésének, kulturált szórakozásának azok a változatai, amelyek közül jó néhány „túlélte” a második világháborút, az azt követő politikai rendszereket, s ha tartalmukban az egymást követő korok és politikai berendezkedések követelményeinek eleget is kellett tenni, mégis felismerhetők az intézmény jelenlegi működésében is.

Ám egy alapvető különbségre mindenképpen ráirányítjuk a tisztelt olvasó figyelmét. Ugyanis hosszú-hosszú évtizedeken át az intézmény jogelődjei a polgárok széles rétegei előtt elzártnak, mondhatni kaszt-szerűen működtek. Sok időn keresztül kizárólag a hivatásos tisztek, tiszthelyettesek és családtagjaik, valamint a polgári alkalmazottak látogathatták a programokat. Ez ugyan erősítette a testületi együvé tartozás érzését, de nem használt a társadalom és a hadsereg kapcsolatának. Így volt ez a második világháború előtt, majd az ötvenes évektől a kilencvenes évekig, bár akkor már a korábbinál jóval liberalizáltabb formában. Ekkor ugyanis már egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy a katonaságot a civil társadalomtól nem elválasztani kell, hanem a megfelelő módszerekkel közelíteni szükséges egymáshoz. Ennek pedig egyik hatékony eszköze a kultúra. A rendszerváltást követően az intézmény fokozatosan nyitottá vált. Programjai s az ezeken keresztül megfogalmazódó mondanivaló azt a célt szolgálta, hogy a honvédség utat találjon a polgárok felé, akik pedig a kultúrák közvetítés eszközein keresztül „szavazzanak bizalmat” a honvédség, a honvédelem ügye iránt. Ily módon is tovább erősödhetnek a széles körű társadalmi kapcsolatok.

A jelenlegi intézmény az elmúlt negyven esztendőben hosszú utat járt be. Tevékenységi köre több változáson ment keresztül, működési formái ugyan-csak többször módosultak. Az elkövetkezőkben arról az útról adok számot, melyet a Magyar Néphadsereg Művelődési Háza jelenlegi épületének 1979. március 19-i kapunyitásától kezdve a napjainkban is eredményesen működő Magyar Honvédség vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár Stefánia Palota – Honvéd Kulturális Központ megtett. S az útnak természetesen nincs vége, kezdete azonban több mint száz esztendőre nyúlik vissza.

Így tehát: Lectori salutem, vagyis: Üdvözlét az olvasónak.

ELŐZMÉNYEK A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ VÉGÉIG

Tekintsünk először a távoli múltba! Amint azt már a bevezetőben megemlítettem, az Osztrák–Magyar Monarchia közös hadseregének tisztjei felismerték, hogy a szorosan vett katonai ismeretek elsajátítása és a kiképzésben történő alkalmazása mellett a társadalomban való megjelenésükhöz, a civil polgárok körében megalapozandó tekintélyük kivívásához elengedhetetlen a műveltség, a kulturált megjelenés, ám nem csupán a külsőségekben. Vonatkozott ez nemzeti kultúránk értékeinek megismerésére, bizonyos mértékű elsajátítására. Minderre azért volt szükség, mivel a közös hadseregben erőteljes volt az osztrák befolyás, ezt pedig a nemzeti öntudat erősítésével lehetett csak ellensúlyozni.

Minden bizonnyal ez a szándék is ott munkált azon tisztek gondolatvilágában, akik a fővárosban összefogtak azért, hogy önálló, idegen befolyástól mentes művelődési intézményt teremtsenek meg ahhoz, hogy abban a kulturált szórakozás, kikapcsolódás mellett szervezett formában ismerkedjenek a kultúra, a művészetek értékeivel. Téglajegyek vásárlásába fogtak azért, hogy e célra megfelelő épület születhessen. A ház akkor épült fel, amikor a régi Belváros középkori házait sorra lebontották a készülő Erzsébet híd tövében. Helyükön emelték többek között a Klotild-palotát, a Király bazárt, az Oszályos sorsjáték palotáját, és a Váci utca 38. szám alatti kaszinót a hozzá tartozó térparancsnoksággal és laktanyaépülettel. A hadi jelvényekkel gazdagon díszített palota tervezője két hadmérnök, Khittel Rudolf ezredes katonai építkezési igazgató és Krickl Ernő százados, az építőmester Richl Antal volt. Az időközben megalakult Országos Tiszti Tudományos és Kaszinó Egyesület megrendelésére 1897. november 15-én kezdődött el az építkezés és 1899. november 18-án adták át az impozáns épületet, amely a XIX. század második felében divatosá vált – több korábbi építészeti irányzat jegyeit is őrző – eklektikus stílusban készült el. Akkor még a tetősarkokat is szobrok díszítették, ma már csak a második emeleti két konkvisztádor őrökdi a házban. A hom-

lokzatán ma is olvasható Kölcsey Ferenc „Emléklapra” című epigrammájának örökbecsű utolsó sora, a máig érvényes intelem: „A haza minden előtt”.

A korabeli katonai lapok ünnepélyes hangvételben, részletesen beszámoltak a megnyitóünnepségről, melyen jelen volt Fejérváry Géza honvédelmi miniszter, számos közös hadseregbeli és honvédtiszt, Budapest helyőrség törzstiszti és tábornoki karának több tagja. Az avató beszédet Lobkowitz Rudolf Nándor herceg, osztrák tábornok és a IV. hadtest parancsnoka tartotta. Beszéde befejezését követően közösen megélték a császárt és elhangzott a néphimnusz (Gott erhalte! Isten tartsd meg! – osztrák himnusz) Ezt követően eljátszotta a zenekar a Lobkowitz-indulót is. (A mű száz éve elfeledett partitúráját kvintett formában dr. Papp Ferenc ezredes a kaszinó történetét feldolgozó doktori disszertációja készítése közben találta meg, s a zeneművet 2013. november 27-én, az egykori kaszinó épületének falán elhelyezett emléktábla koszorúzási ünnepségén játszották el.)

Több újság is beszámolt a kaszinó megnyitásáról, az „Ország–Világ” című lapból arról is értesülhettek az olvasók, hogy az épület berendezése az eredeti tervek több mint kétszeresébe, 150 000 forintba került.

Nézzünk vissza a múltba és ismerkedjünk meg röviden a kaszinó működésével, annál is inkább, mert tevékenységük egynémely eleme túlélve a történelmi változásokat, bűvópatakként hol eltűnt, hol a felszínre került s átöröklődött a jelenbe. Alapszabálya az intézmény célját a következőkben határozta meg: „A katonai és egyéb tudományok ápolása. A bajtársiasság és a közszellem emelése. A társadalmi élet előmozdítása. A tagok anyagi érdekeinek szolgálata. Ezen célok elérésére egy könyvtárat tart fenn, tudományos folyóiratokra és hírlapokra előfizet, felolvasásokat és mulatságokat rendez, az egyesület vagyonának gyarapodásával megfelelő jóléti és sportintézményeket létesít. Az egyesület politikai és felekezeti kérdésekkel nem foglalkozik. Az egyesület helyiségeiben minden szerencsejáték tilos.”

KASZINÓ ÉPÜLETE
A HARMINCAS
ÉVEKBEN

A kezdeti évek útkereséseit megtörte az I. világháború, majd a Tanácsköztársaság. Aztán 1920. augusztus 19-én a honvédelmi miniszter elrendelte, hogy „...a budapesti tudományos és kaszinó egyeslet alapszabályaiban a 4. hadtest parancsnoka és Budapest vezénylő tábornoka által gyakorolt jogok és kötelességek a jövőben a budapesti katonai körlet parancsnoksága, mint az előbb említett parancsnok jogutódjára szálljanak”. Ezen intézkedés egyik következményeként 1922 tavaszán arra tett javaslatot a kaszinó vezetése, hogy a működtetéshez szükséges anyagi nehézségek kiküszöbölése, valamint az intézmény frekvenciát elhelyezése okán vonják össze a helyőrségi könyvtárt és a kaszinó könyvtárát. Egy évvel később ez meg is történt. Az összevonást követően itt működött a helyőrség legszínvonalasabb és leggazdagabb kínálatot biztosító gyűjteménye. Itt említem meg, hogy a könyvtáraknak fontos szerepük volt a magyar nyelvű könyvek népszerűsítésében is, bár a századforduló idején e téren eléggé lehangelő volt a helyzet. Például a honvédség központi könyvtára, amely a Ludovika Akadémián működött, mintegy 2500 katonai szakkönyvvel rendelkezett, s ebből mindössze 16 íródott magyar nyelven. Hasonló volt a helyzet a szépirodalmi művek tekintetében is. Erre a nem éppen előremutató helyzetre a honvédelmi miniszter is felfigyelt és „könyvtárszabály” elfogadását javasolta.

Érdekesként említem meg, hogy 1923-ban megemelték a kaszinó tagdíját, ami akkor egy villamosjegy árának felelt meg. A pengő 1926-os bevezetése után ez az összeg 1 pengő 50 fillér lett, vagyis nem kellett a tagoknak túlságosan a „zsebükbe nyúlni”.

CSOPORTKÉP
A TISZTI KASZINÓ
DÍSZTERMÉBEN

A kaszinó – magánegyesülés révén – nem számított közintézménynek, ezért a belügyminiszter javaslatára 1927 decemberétől az intézmény új neve m. kir. Honvédtisztek Országos Tudományos és Kaszinó Egyesület lett.

A tartalmi munkáról vázlatosan: például az 1928. évi beszámolóból kiderült, hogy az említett évben huszonegy ismeretterjesztő előadást tartottak és öt nagyszabású estélyt rendeztek. A 12 helyiséges, 42 ezer kötetes könyvtárat 9123 olvasó vette igénybe. A nyelviskolában 215 fő tanult német, olasz, angol vagy francia nyelvet. A vívóklubnak 223 tagja volt, közülük öt főt az olimpiai játékokra delegálhattak. Borsody László vívómester tanítványai közül többek között Tersztyánszky Ödön alezredes kard egyéniben világ bajnokságot és olimpiai bajnokságot is nyert.

Egy évvel később az egyesületnek már hatezer tagja (plusz a családtagok) és több mint hétezer vendége volt. A működésről szóló tájékoztatás érdekében megalapították az Országos Tiszti Kaszinó Lap elnevezésű, havonta megjelenő közlönyt, amelyben teljes részletességgel olvashatók voltak a programok. Joggal tekinthetjük ezt a mai műsorfűzet jogelődjének is. A közkedvelt mozielőadások mellett népszerűek voltak a hadtudományi és haditechnikai, valamint a történelmi, ezen belül a hadtörténelmi vitaestek. Mindemellett értesülhettek a tagok a közlönyből a bálók, hétvégi családi összejövetelek, színházi előadások és koncertek, képzőművészeti kiállítások és egyéb rendezvények, például a gyermek tánctanfolyamok, zongoraórák időpontjairól is.

A húszas évek második felétől egyre szorosabbá vált a kapcsolat a főváros civil kulturális intézményeivel, színházaival és a neves művészekkel, így egyre színvonalasabb programokat kínáltak. Az ismeretterjesztés területén a katonai tárgyú előadások zártkörűek voltak, de az általános témák esetében a civil közönség is belátogathatott az intézménybe.

A kaszinó krónikájának zárásaként még egy fontos mozzanatra kitérek, nevezetesen a Magyar Katonai Írók Körére. „...A mi körünk azt a célt tűzte maga elé, hogy a magyar katonai irodalom művelőit egységbe tömörítve vigye országunk nagyobb s jobb szolgálatjára.”

E gondolatok a Magyar Katonai Írók Köre első évkönyvében olvashatók, melyet a kör – megalakulásának tizedik évfordulója alkalmából – 1934-ben jelentetett meg. S hogy miért említem e nemes célokat szolgáló társaságot? 1924. február 10-én összegyűjt 25–30 zömében magas rangú katona határozta el a Kör megalapítását. Ehhez, valamint a további, folyamatos működéshez a kaszinó biztosította a feltételeket. Már az alakuló ülésre is a második emeleti kisdíszteremben került sor. Az is eldőlt, hogy nem különálló testületben, hanem a kaszinó kebelén belül, egy albizottságban tömörülnek. Emellett a kör anyagi támogatásáról is igyekeztek gondoskodni, például úgy, hogy az elnökség határozata alapján „...a Könyvtár javára rendezett mozielőadások tiszta jövedelméből a Könyvtár Igazgatósága által 5 (öt) millió korona egyszeri segély folyósíttassék a Magyar Katonai Írók Körének”. (Tudvalevő, hogy a korona ekkor már erősen inflálódott, és 1926-ban fel is váltotta a pengő.)

Összegzőként elmondható, hogy a hadsereg, ezen belül elsősorban a tényleges állomány mindig az adott kor színvonalán állott mind a hadimesterség,

mind a műveltség tekintetében. Mohácstól Világosig a magyar nyelv fennmaradásában az alkotó katonák fontos szerepet kaptak. Világos után ez a szerep emlékiratok írására korlátozódott. A Monarchia időszakában épült ki és kezdett meghatározó szerepet betölteni a tiszti kaszinók és a könyvtárak rendszere, mint a hadtudományi ismeretterjesztés, a katonai erények és a bajtársi szellem erősítésének bázisa. Ez az intézményrendszer – élén az Országos Tiszti Tudományos és Kaszinó Egyesülettel – felbecsülhetetlen érdemeket szerzett az önművelés, az önképzés felismertetésében, a hadsereg feladatainak ellátásában, a hivatásos, a sorozott és a tartalékos tiszti állomány nagyobb szaktudást, műveltséget igénylő felkészítésében.

A FOLYTATÁS 1979-IG

Negyvenhat évi funkcionálás után a második világháború fővárost érintő harcai során megszűnt a kaszinó tevékenysége. Az épület megrongálódott, több találat érte, ablakai betörték, tetőzete is megsérült. Bútorzatának és berendezéseinek jelentős részét széthordták, könyvtára azonban épen maradt. Az épületet elfoglalta a szovjet hadsereg és 1948-ig saját tiszti kaszinójának használta. A korabeli jegyzőkönyvből kiderült, hogy 1948. március 30-i keltezéssel átadták a honvédségnek. A ceremónián a Honvédelmi Minisztériumot többek között Csémi Károly nevelő százados képviselte. Szovjet részről is magas rangú tisztek írták alá a dokumentumot. Érdekesség, hogy az eseményen jelen volt Pálffy György altábornagy (őt 1949-ben koncepció per alapján kivégezték), szovjet részről pedig Zamercev vezérőrnagy, a budapesti szovjet csapatok parancsnoka.

Az épület 1948. október elsején – a Veres Péter honvédelmi miniszter által jegyzett alapító okirat alapján – ünnepélyes keretek között felvette a Honvédség Háza nevet. Ezzel egy időben hozták létre a vidéki helyőrségi klubokat is. Veres Péter a harmincas évektől a népi írók mozgalmának volt vezéregyénisége. 1945–1949 között a Nemzeti Parasztpárt elnöke volt, 1947–1948-ban a honvédelmi tárcát vezette. Ő bízta meg Vincze Lajos őrnagyot a ház vezetésével. Róla annyit, hogy még a kinevezése előtt kidolgozta az intézmény működtetésének feltételeit. Vallotta, hogy a honvédség egyik fontos feladata a katonák műveltségének növelése, szolgálaton túli civil életük szellemi segítése. A parancsnoki teendőket két évig gyakorolhatta, de mivel a Parasztpárt holdudvarához tartozott, Farkas Mihály honvédelmi miniszter politikailag megbízhatatlannak minősítette. Eltávolítását követően festőművészként tevékenykedett tovább, az idők folyamán számos hazai és külföldi tárlat résztvevője volt. (Ő alapította meg a Honvéd Képzőművészeti Stúdiót, amely 1951–1957 között működött a Honvédség Házában. Az 1956-os forradalom leverése után, 1956 novemberében nem írta alá a tiszti nyilatkozatot

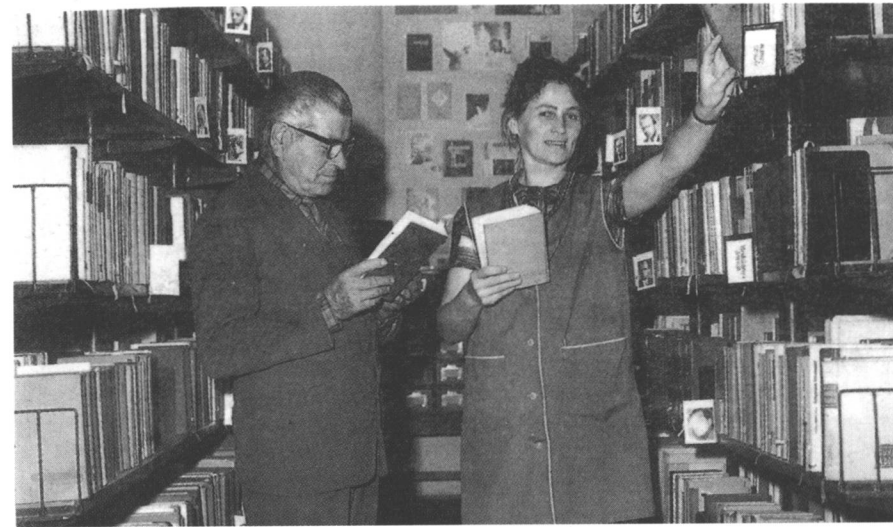
VINCZE LAJOS
ŐRNAGY, AZ ELSŐ
PARANCSNOK

és leszerelt. A tiszti nyilatkozatot aláírók elítélték az „ellenforradalmat” és hitet tettek az új kormány mellett. Aláírása nem volt kötelező, de akik ezt nem tették meg, azoknak azonnali hatállyal le kellett szerelniük. A rendszerváltás után 1992-ben megkapta a Független Demokratikus Magyarországért emlékérmét, egy évvel később pedig Pro Urbe arany fokozat elismerésben részesült. A Honvédség Háza megalapításának 50. évfordulója alkalmából a Magyar Honvédség Művelődési Házában rendezett ünnepségen jelen volt, s itt jelentették be ezredesi előléptetését.)

A Honvédség Háza főépületéhez hamarosan hozzácsatolták a Veres Pálné utcai szárnyat is. A helyreállítási munkálatok 1952-ig tartottak. A két épület között átjárókat, a színházteremben színpadot, erkélyt, mozigépházat, világosító-hangosító helyiséget építettek, akusztikai és fényberendezéseket szereltek. Az épület zárt udvarán 400 főt befogadó hangversenytérmet létesült. Így az épület alkalmassá vált az akkor korszerű művelődési funkciók betöltésére.

Az intézmény másik otthona a Budapest XIV. kerület Zichy Géza utca 3. szám alatt lévő nyári helyiség lett. A területnek 1947-től a Honvédelmi Minisztérium a kezelője, s a telken a volt Park Klub épületét, a gazdasági épületet, az 1400 főt befogadó szabadtéri színpadot egy szép pihenőpark övezte. A gazdasági épület 1948-ban a honvédség birtokába került. Előbb konyha és raktárak céljaira használták, majd az 1980–81-es átépítés után nyomda, fotólabor, munkásszállás és raktárak, valamint műhelyek kaptak itt helyet. A Park Klub viszonylag épségben vészelte át a háborút. A károkat helyreállították, majd 1965-ben először került sor a teljes felújításra. Az emeleti nagyterem parkettája alatt ekkor találtak egy, a háború alatt becsapódott, de fel nem robbant aknagránátot. A Városliget felőli oldalán 1963-ig az intézmény virágháza állt, zöld dísznövénytől és virágokkal látta el az intézményt. Vendégek sokaságát fogadta a kerthelyiség, amelyet az új épület építési munkálatai miatt lezártak. Az árnyas gesztenye- és japánakácfák alatt kellemes volt a szórakozás. A vendégek megebédeltek, megvacsoráztak, zenét hallgattak, lehetett táncolni és különösen hétvégenként kitehették a „megtelt” táblát. A palota 2015-ben ünnepelte 120 éves fennállását.

A Honvédség Háza megnyitásától számítjuk az intézmény könyvtárának létrehozását is. Pontosabban 1948. december 22-én rendezték meg a „Könyv ünnepét”, s ez a nap tulajdonképpen a hadseregben lévő könyvtárak alapítóünnepének is számít. Az induló alap 4000 kötet volt, melyet hamarosan bővítettek. Ehhez felhasználták az Országos Tiszti Tudományos és Kaszinó Egyesület 25 000 dokumentumból álló könyvállományának egy részét is. Az egyesület 1947-es hivatalos feloszlását követően a katonai témájú kötetek a Hadtörténeti Intézethez kerültek, a szépirodalmi és a természettudományi művek az épület pincéjébe ömlesztve maradtak. Ide került a felszámolt alakulatok könyvállománya is. A könyvhalom rendbetétele szakmailag is nehéz munkát jelentett, de végül is kialakult a rendezett könyvtár, és 1953-ra elérte a harmincezer kötetes egységet. A szépirodalmi kölcsönzés mellett fontos feladatuk lett a tanulók részére a kötelező és ajánlott irodalom biztosítása.

NÉPSZERŰ VOLT
A KÖNYVTÁR

Az ötvenes évek elejére ugyanis a társadalomban, s ezen belül a néphadseregben is megnőtt a tanulás, művelődés iránti igény. A civil életből toborzott tisztek néhány hónapos tanfolyam elvégzése után kerültek beosztásaikba. Ám ahhoz, hogy feladataikat kellőképpen el tudják látni, tovább kellett tanulniuk, pótolni kellett szakmai ismereteik hiányait és általános műveltségüket. Ehhez tartozott, hogy a kor kívánalmainak megfelelően politikai ismereteiket is gyarapítani kellett. Ennek értelmében a ház is feladatuk kapta, hogy szervezze meg a tanulás, művelődés feltételeit.

HONVÉDSÉG HÁZÁBÓL TISZTI HÁZ

Fokozatosan kialakult a sokszínű kulturális élet. Már 1949-ben vetítettek filmeket, rendeztek műsoros esteket, író-olvasó találkozókat. Ehhez a korábbihoz képest megváltozott szervezeti feltételeket meg kellett teremteni. Ennek első lépéseként 1952. február 1-jétől a korábbi elnevezést a Magyar Néphadsereg Központi Tiszti Házára változtatták. Szervezeti egységei pedig a következők voltak: kulturális és tömegmunka osztály, agitációs és propagandaosztály, katonai tömegmunka osztály, könyvtár osztály, Marxizmus-Leninizmus Esti Egyetem, Magyar Néphadsereg Ének- és Táncegyüttese. (Ez utóbbi még korábban, 1949. május elsején mutatkozott be először a nyilvánosság előtt. A későbbiekben Magyar Néphadsereg Művészegyüttese, majd Honvéd Együttes néven vált országosan és nemzetközileg ismert társulattá.) Mindezek mellett létrejött a gazdasági és adminisztratív osztály, valamint a katonai tömegsport osztály.

Új parancsnok, Orbán Antal őrnagy, majd egy évvel később Szász Domokos őrnagy került vezető beosztásba. Őt 1955-ben Katonai Akadémiára vezényelték, majd 1959-től alezredesi, később ezredesi rendfokozattal 1979-ig előbb parancsnokként, majd igazgatóként irányította a kezdetben 807 fővel tevékenykedő művelődési intézményt.

Megemlítem, hogy 1956-ig tizenhat sportoló is a Tiszti Ház állományába tartozott. Köztük voltak olyan ismert labdarúgók, mint Puskás Ferenc, Bozsik József, Grosics Gyula századosok, valamint Kocsis Sándor főhadnagy. Ekkor került az intézménybe Kárpáti Rudolf százados, kardvívó. A többszörös olimpiai és világbajnok, rendkívül gazdag komolyzenei ismereteinek birtokában évtizedeken át patrónusa volt a Meixner Mihály zeneesztéta által vezetett hanglemezgyűjtők-zenebarátok klubjának, melynek utóbb ezredesi rendfokozattal vezetője lett.

A „tömegmunka” és az agitációs propaganda fogalma ma már értelmezhetetlen, így a továbbiakban ezzel nem foglalkozunk. Annyit említünk csupán,

KULTURÁLIS
ÉRTEKEZLET, AZ
ELŐADÓ SZÁSZ
DOMOKOS EZREDES

hogy a Magyar Dolgozók Pártja kötelező elvárásának megfelelően az intézményben is beindult különböző formákban a politikai oktatás, az alapszinttől a Marxizmus-Leninizmus Esti Egyetemig bezárólag. Ami a közismereti tanulást illeti, 15 éven át működött a felnőttképzést segítő általános iskolai oktatás kihelyezett tagozatként. Az anyaiskola az V. kerületi Váci utcai általános iskola volt. Az első években 500 fő tanult, a hatvanas évekre ez a létszám csökkent, majd 1967-ben érdeklődés hiányában ez az oktatási forma megszűnt. A Dolgozók Esti Gimnáziumában 1953-ban kezdődött el a tanítás, a tanárokat két anyaiskola, a II. kerületi II. Rákóczi Ferenc Gimnázium, valamint az V. kerületi Reáltanoda utcai gimnázium biztosította. Ez az oktatási forma kisebb megszakításokkal, valamint átszervezésekkel előbb 1967-ig működött, majd 1977-től ismét elkezdődött. A kötelező olvasmányokat s egyéb, a tanuláshoz szükséges irodalmakat a könyvtár biztosította, emellett a ház a vizsgákhoz igazodva konzultációkat, előadásokat is szervezett.

TANFOLYAMOKTÓL A KULTÚRVERSENYIG

Sorra szerveződtek a tanfolyamok, köztük gyerektorna, elsőként orosz, majd angol nyelvtanfolyam, a katonafeleségek számára szabás-varrás tanfolyam, és megalakultak az öntevékeny művészeti csoportok is (színjátszók, énekkar, zenekar, tánccsoport). Rendkívül sikeres volt az 1953. május 23–24-én megtartott kultúrverseny, melyen az országos selejtezők legjobbjai léphettek színpadra: közülük a ház Békés Itala színművésznő által vezetett színjátszó csoportja Kisfaludy Károly „Kérők” című színdarabjának bemutatásáért első díjat kapott. 1952-ben felavatták a hangversenytermet, egy évvel később megnyi-

tották a már említett nyári helyiség 1400 fős szabadtéri színpadát. Ezzel lehetővé vált koncertek, zenekari estek, szórakoztató rendezvények, filmvetítések rendezése. Ekkoriban alakult meg a Katonafeleségek Tanácsa Somogyi Sándorné hadnagy vezetésével. Jelentős szerepet töltött be a feleségek életében, ugyanis többségük háziasszonyként otthon tevékenykedett. Igen fontos volt társadalmi összefogásuk, műveltségük gyarapítása, s mindezeken túl időközönként kimozdulhattak a „konyhából”. Később ez a kezdeményezés már katonafeleségek klubjaként működött.

A mozi, a színházi előadások, a hangversenyek, szórakoztató rendezvények kivételével a tanfolyamok, szakkörök ingyenesek voltak. A belépődíjas rendezvényekért 1-5 forintot kellett fizetni.

Érdekességgént említem meg, hogy 1955 áprilisában egy, a Szovjetunióból hozott televíziókészülékkel szereltek fel. Futótűzként terjedt el a hír, hogy a Központi Tiszti Házban nyilvános televízióadás lesz. Gerencsér Miklós újságírónak a Néphadsereg újságban megjelent tudósításából kiderült, hogy ezen az estén zsúfolásig megtelt a nagyterem, ahol megnézhatték a legújabb magyar filmhíradót és a „Harc a sínekért” című, a francia ellenállásról szóló játékfilmet. Ez persze még kísérleti adás volt, de a kis képernyős, fekete-fehér készülék akkor még különlegességszámba ment.

Az élénk kulturális életnek híre ment és olyan jeles személyiségeket is sikerült meghívni, mint Kodály Zoltán kétszeres Kossuth-díjas zeneszerzőt, valamint Osváth Júlia Kossuth-díjas operaénekest. Látogatták a rendezvényeket neves tudósok, közéleti személyiségek. Rendkívül népszerű volt a szinte minden este telt házzal működő étterem is.

A Tiszti Ház tevékenységét gazdagította az 1952-től 1972-ig itt működő Képzőművészeti Stúdió Vincze Lajos vezetésével, s olyan jelentős katonalelkotókkal, mint Kurucz D. István, Domokos Imre, Legéndi József, Gyimesi

KODÁLY ZOLTÁNT
TISZTELŐI
VETTÉK KÖRBE
A TISZTI HÁZBAN

Lajos és nem utolsósorban Bükkösi Gábor, aki a későbbiekben festő és grafikus pályafutása mellett a hatvanas évektől kezdve tervezte a néphadsereg valamennyi szintű katonai kitüntetéseit. (Hetvenhét éves korában, 1997-ben hunyt el. Emlékére a Honvéd Kulturális Egyesület képzőművész tagozata 2008-ban megalakította a Bükkösi Gábor Katonai Képzőművészeti Stúdiót, melynek közel húsz művésze a mindenkor alkotótáboroknak is aktív tagja.) Ugyancsak a házban működött 1953-tól a Néphadsereg írócsoportja, melynek vezetője őrnagy rendfokozattal Devecseri Gábor, a jeles író, költő, az antik irodalom legjelentősebb ismerője, az Iliász és az Odüsszeia fordítója volt. Ő volt a főszerkesztője a Néphadsereg újság „Szabad Hazánkért” című irodalmi mellékletének. Ez a két művészeti szervezet jelentős hatással volt az intézmény kulturális, művészeti életére. Igaz ez akkor is, ha alkotásaik jó része nem állta ki az idők próbáját.

Az ötvenes évek közepére a társadalomban felhalmozódtak a gazdasági problémák és politikai feszültségek. Ennek hatására jelentős költségvetési és létszámcökkentés történt az intézményben. Az 1956-os forradalom és szabadságharc „előszeleként” a Tiszti Házban zajlottak a Petőfi Kör egyre markánsabb vitaestjei, melyeket végül a Belügyminisztérium betiltott. A forradalom napjaiban a ház nem működött. Bár névlegesen, de itt is megalakult a Munkástanács. A forradalom leverését követően, az első rendezvényre 1957 januárjában került sor.

A két hónapig Kínában vendégszereplő Művészegyüttes 1956. december elején érkezett haza. A ház néhány tisztje eléjük utazott a határra, hogy a vasutassztrájk miatt biztosítsák a hazautazást. Az intézménybe érkezve hamarosan drámai bejelentésre került sor, ugyanis a kínai tartózkodás alatt értesültek az együttes tagjai a magyar forradalom eseményeiről, s a visszaút során Moszkvában soron kívüli fellépésre kaptak utasítást, ám a társulat ezt megtagadta. Ezért az együttest „büntetesként” feloszlatták, viszont Kodály Zoltán követelésére az énekkar megmaradhatott. A társulat két év múlva szerveződött újjá.

Az intézmény kulturális életének újbóli megindulására 1957–1958-ban, az oktatás beindítására 1959-ben került sor. Elsőnek a könyvtári kölcsönzésre nyílt lehetőség, majd folyamatosan elkezdődtek az egyéb közismereti tanfolyamok, művészeti csoportok.

„A Honvédelmi Minisztériumban dolgozó bélyeggyűjtő katonák és polgári alkalmazottak, mint lelkes filatelisták szükségét érezték annak, hogy bélyegklub jöjjön létre... A Néphadsereg Központi Tiszti Háza vezetésének támogatásával 1958. október 6-án tartotta meg első összejövetelét az a 18 bélyeggyűjtő, akiknek köszönhető a szervezett gyűjtés alapjainak lerakása. Lényegében ettől az időponttól beszélhetünk szervezett bélyeggyűjtésről a katonák körében... A Magyar Honvédség (akkor Néphadsereg) 1. számú Bélyeggyűjtő Köre 1958. október 23-án alakult meg... Az első vezetőség névsora: Ikker Antal ezredes köri elnök, Nagy Lajos őrnagy titkár és Jánoska László százados pénztáros... Az egykori okmányok tanúsága szerint a Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetsége 1958. december 10-én tartott ülésén a már önálló körünket felvette tagjai sorába.” (Az iménti idézet abban az

emlékkönyvben olvasható, amely a Magyar Honvédség Gábor Áron Bélyeggyűjtő Köre megalakulásának 60. évfordulója alkalmából 2018 őszén jelent meg.)

A Művelődési Akadémiát 1959-ben szervezték meg. A tagozatokon képzett előadók biztosították az ismeretek megszerzését. Hegedűs Géza, a kiváló irodalomtörténész, később a színművészeti főiskola tanára vezette az irodalmi, Gál György Sándor zenetörténész a zenei, dr. Németh Lajos művészettörténész a képzőművészeti, Pataki Iván filmesztéta a filmművészeti, dr. Radnai Béla pedagógus a pedagógiai tagozatot. Az akadémia 1962-ig működött, de egyes tagozatai hosszú ideig fennmaradtak.

Az intézmény szervezeti kerete is igazodott a követelményekhez. 1957–1960 között a parancsnokság alárendeltségébe tartozott a kulturális és oktatási osztály, a könyvtár, a dekorációs részleg, a hadtáp, az élelmezési szolgálat és az épületgondnokság. A parancsnokok személyében több változás történt, végül 1959. december 2-án visszahelyezték az Akadémiáról Szász Domokos alezredest, s ezzel hosszú időre (1979-ig) biztosítva lett az intézmény irányítása.

A TISZTI HÁZBÓL KÖZPONTI KLUB

Mennyiségből minőség. Röviden így jellemezhetjük a hatvanas évektől megújult tevékenységi struktúrát. Ennek fontos fordulópontja 1960. január 15., amikortól új szervezeti formában folytatódott a munka s ezzel egyidejűleg a Magyar Néphadsereg Központi Tiszti Háza nevet Magyar Néphadsereg Központi Klubjára változtatták. (Ettől függetlenül évtizedeken át a katonaközönség és a civil látogatók zöme is a köznyelvben Tiszti Háznak hívta a klubot.)

De mit is jelentett ez a változás? A forradalom után létrejött párt- és állami vezetés deklarálta fontos feladatnak tartotta a fegyveres erők mennyiséggel szembeni minőségi fejlesztését. Ehhez központi elvárásokat fogalmaztak meg, s esetünkben ez azt jelentette, hogy meg kellett újítani az intézményben, akkori terminológiával élve a „kulturális nevelőmunkát”. A gyakorlatban ez azzal járt, hogy előtérbe kerültek egyes politikai eseményekhez kapcsolódó rendezvények, a vidéki klubok műsorellátása, a szórakoztató rendezvények szervezése. A Néphadsereg hetilap 1959 októberében a kulturális munkát elemző cikkében kissé patetikusán így írt: „Száz és száz, ezer és ezer tisztt és tiszti hozzátartozó szórakozik, tanul, művelődik időről időre a budapesti helyőrség legjelentősebb kulturális centrumában, a Központi Tiszti Házban. Az ide bejáró tisztek életétől már-már elválaszthatatlan a hatalmas kultúrkombinát (!), ízléses helyiségeivel, színháztermével, klubjaival, tanuló- és játékszobáival, könyvtárával, hangversenytermével, éttermével.”

Azonban az idő múlásával felszínre kerültek azok a kedvezőtlen jelenségek, melyeket a múltból örökölték. Egyre inkább tehertétellé vált a mennyiségi szemlélet, ami azt jelentette, hogy például az egyes programok értékelésénél azt vették figyelembe, hogy azt hány fő látogatta, hány előadást tartottak, hány filmet vetítettek, ebből mennyi volt a szocialista országokból érkezett alkotás és mennyi a nyugati film.

Ezekből próbáltak következtetéseket megfogalmazni, ám ezek a megállapítások nem fedték teljesen a valóságot. Ugyanis nem arról szóltak, hogy a

különböző programok milyen minőséget jelentettek. Nem derült ki, hogy az előadásoknak mi volt a témája, miről szóltak a filmek, a rendezvények felkeltették-e a látogatók érdeklődését, vagy „uram-bocsá” az alakulatoktól kirendelt sorkatona-csoportokat ültették be a nézőtérre vagy a klubhelyiségek valamelyikébe. Később főleg a tisztjelölt hallgatókat „aktivizálták” közönségnek, és annyi haszna ennek a megoldásnak mindenképpen volt, hogy majdan hivatásos tisztként, főleg a fővárosban és környékén szolgálók fogalmat alkothattak arról, hogy mi is történik a klubban, és egyes programokra visszatértek mint látogatók, vagy eljöttek hétvégén szórakozni, ebédelni, vacsorázni.

Különböző módszerekkel vizsgálni kezdték a potenciális közönségréteg valós igényeit. Figyelembe vették azt a tényt, hogy például a fővárosban 21 színház és 155 mozi, számos múzeum, hangversenyerem, kiterjedt könyvtárhálózat jelenthet valós konkurenciát. Programkínálatukat ezekhez kellett igazítani, ami persze nem ment egyik napról a másikra.

NYÁRI VASÁRNAPI
EBÉD A PARKBAN

Ugyanakkor nyilvánvalóvá vált egy másik probléma is. A művelődési beosztásokban dolgozók tiszti beosztásait az ötvenes évek végén polgári helyekre változtatták. A felvett dolgozók jelentős hányada nem rendelkezett kellő szakmai ismerettel, népművelői, pedagógiai gyakorlatuk hiányos volt. Jellemző adat, hogy 1960-ban mindössze négy fő rendelkezett felsőfokú végzettséggel. Kész szakembereket nagyon nehéz volt találni, már csak azért is, mert a népművelők felsőfokú képzése csak 1962-ben indult el. Ebben a helyzetben a klub vezetése úgy döntött, hogy a meglévő szakmai dolgozókat ösztönzi munka melletti szakirányú továbbtanulásra egyetemeken, főiskolákon. Ennek bizonyos hátulütője az volt, hogy egy-egy vizsgaidőszakban több osztályon is a dolgozók jelentős része tanulmányi szabadságon tartózkodott. De végül is ez a kezdeményezés azzal az eredménnyel járt, hogy a hatvanas évek végére képzett szakembergárda alakult ki.

ELŐTÉRBEN AZ IGÉNYJOGOSULTAK MŰVELŐDÉSE

Az előjárói útmutatások figyelembevételével kialakították az intézményi munka fő irányait. Elsődleges szempont volt a hivatásos állomány és családtagjaik kulturális, művelődési és szórakozási igényeinek való megfelelés. A nagy létszámú rendezvények mellett kialakították a klubszerű formákat, szakköröket, öntevékeny művelődő kisközösségeket. Sorra szerveztek tárlatokat, ahol az aktuális művészeti irányzatokat „hozták be” a galériába, elsősorban persze azzal a szándékkal, hogy a „szocialista művészeti alkotásokat” megismerjék a látogatók. (A szocialista jelző persze nem jelentett esztétikai kategóriát, jóval inkább a politikai elvárásokat magukévá tevő műveket illeték ezzel a jelzővel.)

Fontos feladat volt a honvédelmi propaganda. Főleg a fővárosban működő ifjúsági szervezettel (KISZ), az MHSZ szervezettel és a Magyar Úttörők Szövetségével alakítottak ki együttműködést, megcélozva ilyen témájú rendezvényekkel a fiatalokat. További feladat volt a módszertani munka fejlesztése, a szolgáltatások, ezen belül a Honvédelmi Minisztérium rendezvényeinek, programjainak biztosítása.

A kialakuló új szervezet egyik fontos osztálya, a kulturális osztály vezetője az évtizedekig az intézményben dolgozó Völgyes Rózsa őrnagy volt. Ide tartozott a könyvtár, melyet az 1963-ban kiadott MN Könyvtári szabályzat a néphadsereg módszertani könyvtárának jelölt ki. Egyéb módszertani feladatokat is elláttak az intézmény erre kijelölt munkatársai. Évente 13-15 kiadványt készítettek az alakulatok számára nagyobb ünnepek előkészítésére, egyéb politikai akciók megszervezésére. Kiállításokat terveztek, melyek forgatókönyveit, képanyagait is elkészítették, majd továbbították a csapatok részére. Évente 20-25 vándorkiállítást, diafilmeket továbbítottak és az MTI fotóhíradóinak mintájára elkészítették a Néphadsereg Híradót. Fontos feladatuk volt ezen felül a nagykövetségeink ellátása különböző politikai

anyagokkal, filmekkel, fotókkal, albumokkal. Mindezek mellett a hazánkba érkezett külföldi delegációk részére átadandó ajándékokat, emléktárgyak beszerzését, fotóalbumok készítését, valamint a kiutazó delegációk ajándékokkal való ellátását biztosították.

Egy 1968-as HM-ellenőrzés eredményesnek ítélte ezt a tevékenységet, és 1972. január elsejével létrehozták az MN Politikai Nevelőmunka Anyagi és Módszertani Központját, s ettől kezdve az említett feladatokat ez a szervezet vette át a klubban tevékenykedő munkatársakkal együtt. Ezzel egy időben létrejött a házban a dekorációs, a fotóalosztály, s egyéb, a tevékenységet kiszolgáló szervezet.

Változatlanul népszerű volt az általános iskolai és gimnáziumi képzés. Jellemző adat: 1960-ban a gimnázium négy osztályába összesen 689 fő iratkozott be, s az adott évben az érettségizők száma 155 fő volt. A hatvanas évek közepére lecsökkent az érdeklődés, majd 1977-ben újraindult a gimnázium.

A közgazdasági ismeretek iránt érdeklődők számára 1963 szeptemberében elindították a Dolgozók Önálló Közgazdasági Technikumának levelező tagozatát. Három osztályt szerveztek 201 fővel és 116-an tettek sikeres érettségi vizsgát. Ez az oktatási forma a Wesselényi utcai Dolgozók Önálló Közgazdasági Technikumának kihelyezett tagozataként működött 1968-ig.

Számos sikeresen működő klubot, szakkört és tanfolyamot szerveztek ebben az időszakban. Közöttük említjük a nyugdíjas tisztek és tiszthelyettesek 1961-ben, a fegyveres erők között elsőként létrehozott budapesti klubját. A mai nevén „A Magyar Honvédség Budapesti Nyugállományúak Klubja” mindmáig sikeresen és eredményesen tevékenykedik. Hosszú ideig működtek a nyelvtanfolyamok. Az orosz, angol, német, francia és olasz nyelvet sajátíthatták el a résztvevők, akik nem egy esetben nyelvvizsgáig is eljutottak. A teljesség igénye nélkül megemlítem a szabás-varrás, gyermekbalett-tanfolyamokat, a legtovább működő gyermektornát, melynek vezetője a kicsinyek körében népszerű Szabó Egonné Franciska néni volt. Távozása után még sok éven át Kutasné Tóth Gyöngyi tornáztatta meg a nebulókat.

Kedvelt volt a fiatalok körében a zongora- és hegedűtanfolyam, az idősebbek a sakkszakosztály összejöveteleit látogatták, az alkotó kedvűek számára nyitott volt a képzőművészeti és a fotóklub. Társadalmi vezetőséggel működött a katonafeleségek, a tartalékos tisztek, a polgári alkalmazottak, irodalombarátok klubja, a horgász és bélyeggyűjtő szakkör, valamint a kis- és nagyvadas vadásztársaság.

A felsoroltak a mintegy 2200 fős tagsággal az intézmény látogatóinak jelentős bázisát képezték. Így volt ez akkor is, ha egyes közösségek megszűntek, helyükbe újak szerveződtek.

Mivel a komolyzene iránti igény is megnőtt, ezt tapasztalva hangversenysorozatot hirdettek egy-egy zeneszerző életművének vagy népszerű stílusirányzatokat hordozó művek bemutatására. Ebből a sorból kiemelkedett 1965-ben Beethoven összes szimfóniájának műsorra tűzése.

Változott a színházbarát közönség kiszolgálása. A hatvanas évek közepétől nem törekedtek arra, hogy komplett előadásokat „behozzanak” a klubba. Helyette egyes előadásokra a fél vagy az egész színházat kibérelték, s ezekre jó szervezéssel minden jegy elkelt.

PÁLYÁZATOK KATONÁKNAK, DIÁKOKNAK

Újdonságként a vidéki fegyveres erők klubjaiban (későbbiekben helyőrségi klubok) működő szakkörök részére 1969-től pályázatokat hirdettek képzőművészeti, népművészeti, fotó- és díszítőművészet valamint barkács kategóriákban. A beküldött anyagokból, zsűrizést követően, minden év szeptember 29-ére (az akkori néphadsereg napjára) kiállítást rendeztek és díjakat adtak át. Szász Domokos ezredes, parancsnok vándorserleget alapított, melyet ezt követően három éven át a békéscsabai klub nyert el, így véglegesen náluk maradt. A pályázatok mozgósító erejére mi sem jellemzőbb, mint hogy például 1979-ben 122 alkotótól 382 alkotás érkezett.

Főleg az általános és középiskolás fiatalok részére közösen társadalmi szervezetekkel, „Hogyan látom a katonákat” mottóval először 1965-ben, majd a későbbi években is rajzpályázatokat hirdettek. Népszerűségüket bizonyítja, hogy például 1969-ben 27 000 pályamű érkezett s ezekből 407 alkotást kiállításon mutattak be a klubban.

A fiatalok hazaszeretetre való nevelésének, valamint a sorkatonai szolgálatra történő felkészítésének elválaszthatatlan része volt a honvédelmi propaganda. Erre irányította a figyelmet egy 1962-ben írt HM-szemle jegyzőkönyvének megállapítása: „A klub egyik fő feladata a széles alapokon nyugvó honvédelmi propaganda legyen. A Magyar Néphadsereg Központi Klubja váljon a honvédelmi propaganda fővárosi központjává.” Ezt az intézmény vezetése a sajátos lehetőségeit kihasználva oldotta meg. Kapcsolatokat létesítettek a fővárosi művelődési intézményekkel, társadalmi szervezetekkel és főként középiskolákkal. A vezetőik, munkatársaik és a fiatalok számára több ezer állandó belépőt biztosítottak, közös pályázatokat, köztük a gyermekek részére katonadal-pályázatot hirdettek és gálaműsort is rendeztek a színházteremben. A HM Hadtörténeti Intézet és Múzeummal együttműködve a középiskolás, katonaság előtt álló fiataloknak „Fegyvert s vitézt éneklek” mottóval vetélkedősorozatot szerveztek.

Nem lebecsülendő a klub társadalmi szerepvállalása. A statikai problémák jelentkezéséig itt rendezték meg a párt- és állami szervek központi rendezvényeit, külföldi vendégek fogadásait.

AMI ELROMOLHAT, AZ EL IS ROMLIK

A hatvanas évek végére egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy a klub kezdi elveszíteni régi pompáját. Elengedhetlenné váltak fontos felújítások, a központi fűtés radiátorai csöpögtek, a színház technikai felszerelése elavultak, és tervbe

vették a teljes felújítást. Amikor a nagyterem padlózatát néhány helyen felbontották, kiderült, hogy a gerendák elkorhadtak, így 1969-ben ideiglenesen be is zárták az alatta lévő klubhelyiséggel és a mellette lévő zöld teremmel együtt. (Jelen sorok írója gimnazistaként szemtanúja volt, amikor egy középiskolásoknak szervezett rendezvény idején az emeletre vezető lépcső díszes korlátja ledőlt. Szerencsére súlyos sérülés, tragédia nem történt.) A Honvédelmi Minisztérium elrendelte az épület teljes statikai vizsgálatát, melynek eredményeként újabb helyiségek kerültek zár alá, ami majdnem lehetetlenné tette a további munkát.

A rendezvények egy részét áthelyezték a nyári helyiségbe. A könyvtárat leköltöztették a földszintre. A kiállításokat a bejárat mellett rendezték meg, a hangversenytermet alkalmassá tették filmvetítésekre, kisebb kamaraműsorok megtartására, a büfé az előtérben kapott helyet.

Ilyen körülmények között már nehéz volt azt mondani, hogy az alaptevékenység követelményeinek teljes mértékben meg tudtak felelni. Több dolgozó, elveszítve az intézmény jövőjébe vetett bizalmat, áthelyezést kért más, civil kulturális intézményhez. Akik maradtak, szívvel-lélekkel dolgoztak tovább.

Mindeközben a Honvédelmi Minisztérium Katonai Tanácsa megtárgyalta a kialakult helyzetet. Állásfoglalásukban a következőket fogalmazták meg: „A klub alapvető feladata, hogy a főváros lehetőségeit figyelembe véve kiegészítő, orientáló, igényfelkeltő és részben igénykielégítő szerepet töltsön be a hivatásos és továbbszolgáló állomány, a polgári alkalmazottak és bizonyos mértékig a hozzátartozóik, különösen az ifjúsági korban lévő gyermekeik, továbbá nyugdíjasaink művelődési, szórakozási igényeinek kielégítésében.”

A GESZTENYE-
ÉS JAPÁN
AKÁCFÁK ÖVEZTE
KERTHELYISÉG
A PIHENÉS,
SZÓRAKOZÁS
KEDVELT SZÍNTERE
VOLT

Ugyanekkor sorsdöntő elhatározás született új klubszékház felépítésére. A minisztérium illetékes főnöksége 1971-ben pályázatot írt ki az új épület tervezésére. A beérkezett munkák közül a Budapesti Városépítő és Tervező Iroda tervét fogadták el, melynek készítői Kiss Albert és Zádori Attila tervezőmérnökök voltak. A kivitelezés befejezéséig, 1979-ig azonban még igen sok idő telt el, és a meglévő körülmények között sem állhatott meg az élet. Már a jövőre gondolva a politikai főcsoportfőnök 12/1971. számú utasítása értelmében körültekintő művelődésszociológiai felmérést végeztek a minisztérium valamennyi főnökségéhez tartozó, és a budapesti helyőrség alakulatainak hivatásos állományú katonái, illetve polgári alkalmazottai megkérdezésével. A kérdőíveket 1971. március 1–8. között kellett kitölteni a szolgálati helyeken. A felmérést dr. Nagy Emil őrnagy, a Magyar Tudományos Akadémia szociológiai csoportjának titkára szakirányításával Szász Domokos ezredes, Kulcsár Gáborné és Novák Irén polgári alkalmazottak koordinálták több száz társadalmi munkás bevonásával. A gépi adatfeldolgozást az MN Számítástechnikai Központja készítette el.

A kérdések kizárólag a klubbal kapcsolatos és azt befolyásoló művelődési, szociológiai tényezők köré csoportosultak. Adatokat vártak többek között az új épület helyiségeinek kialakításához, előrejelzéseket az új művelődési tevékenységek megtervezéséhez.

A kérdőívek összesítése nyomán egyértelművé vált, hogy a budapesti helyőrségben élő hivatásos állomány családtagjaikkal együtt továbbra is igényt tart a klubra mind művelődési, mind szórakozási szempontból. Kiderült, hogy a hivatásos állomány túlnyomó többsége rendelkezik nem csupán szakirányú, hanem általános felsőfokú végzettséggel is, így a továbbiakban megszerzett ismereteik, érdeklődési körük bővítéséhez várnak segítséget. Az adatok alapján azt is megállapították, hogy az igényjogosultak jelentős része tömegközlekedéssel átlag harminc perc alatt eljut a majdan felépülő Stefánia úti klubba.

Összességében a felmérés fontos adatokhoz juttatta az új épület részletes terveinek készítőit. Konkrét elképzeléseket kaptak arra vonatkozóan, hogy mely célra milyen helyiségeket kell tervezni, milyen berendezéssel szükséges felszerelni. A tervezés, sokfordulós egyeztetésekkel 1971-től éveken át tartott. A mérnökök és a kivitelezők minden javaslatot szívesen fogadtak, mert ilyen célú és jellegű épületet még nem építettek.

1976-ban Koordinációs Bizottság alakult, amelynek tagjai figyelemmel kísérték az építkezés ütemezését, a belső építészeti megoldások kialakítását, majd az átköltözésre és a megnyitásra vonatkozó terveket. Ezzel egy időben készültek el az új épületbe javasolt művészeti alkotások. Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész műve a bejárat mellé tervezett „Béke védelmében” elnevezésű szoborkompozíció volt.

A Gobelinteremben a nagyméretű faliszőnyeg Vörös Rózsa és férje, Redő Ferenc festő- és gobelinművészek alkotása. Az intarziaterem falfelülete Fóth Ernő festő- és iparművész munkája, a színházterem előterének faburkolata Szerdahelyi Laura belsőépítész tervei alapján készült el, az épület belsőépítésze Bánk András, a színházterem színpadtechnikai berendezésének tervezője Szabó Jilek Iván volt.

Mindeközben a téli és nyári helyiségekben jelentős művelődési tevékenység zajlott. Az intézmény bekapcsolódott például az 1972-ben Dózsa György születésének 500. évfordulója, valamint Petőfi Sándor születésének 150. évfordulója tiszteletére rendezett állami ünnepek sorába. Egy évvel később az akkor 15 éves MN 1. számú Bélyeggyűjtő Kör gyűjteményes bélyegkiállítás keretében a Varsói Szerződés tagállamai katona bélyeggyűjtőinek anyagát, 32 hazai és 17 külföldi gyűjteményt mutatott be 62 témakörben.

Nagyszabású ünnepséget rendeztek 1974-ben a klub fennállásának 25. évfordulója tiszteletére. Az évfordulót megelőző hónap során kiemelkedő kulturális programok keretében fellépett a Magyar Néphadsereg Művészegyüttese, az MN Központi Zenekara, a KISZ Központi Művészegyüttes és számos kiváló, népszerű művész – köztük Gobbi Hilda, Bánki Zsuzsa, Kabos László, Kibédi Ervin, Keres Emil, Simándi József, Orosz Adél, Róna Viktor, Sinkovits Imre, Fehér Klára – szórakoztatta a közönséget.

Az ünnepi alkalomból május 27–28-án kétnapos szakmai értekezletet tartottak a néphadsereg kulturális életének irányítói, a központi és helyi klubok vezetői részvételével. A hivatásos állomány körében végzett szakmai munkáról Szász Domokos ezredes adott számot, az ifjúság körében végzett kulturális tevékenységet Kútsági Tamás alezredes, a kulturális és tömegmunka osztály vezetője értékelte. A vitában harmincan szólaltak fel, és azt a fontos kérdéskört járták körbe, hogy a művelődési intézmények mennyire képesek lépést tartani a hadsereg fejlődésével. Megerősítést nyert, hogy az intézményekre továbbra is szükség van, és változatlanul legfontosabb feladatuk elősegíteni a hivatásos állomány művelődését, biztosítani a katonacsádok részére a kulturált pihenés és szórakozás feltételeit.

Természetesen ünnepi nagygyűlést is rendeztek, melyen megjelentek az akkori közéleti személyiségek, a Honvédelmi Minisztérium képviselőjében Kárpáti Ferenc vezérőrnagy, politikai főcsoportfőnök miniszterhelyettes és Szűcs Ferenc vezérőrnagy, miniszterhelyettes. A miniszter levélben köszöntötte a résztvevőket.

Két évvel később, 1976-ban lépett érvénybe a hosszú ideig alaptokumentumként számon tartott közművelődési törvény, melyet a honvédelmi miniszter 32/1976. számú közművelődési parancsa követett. A helyőrség több alakulatánál, intézeténél ezt követően létrehozták a közművelődési bizottságokat.

KÖZPONTI KLUBBÓL MŰVELŐDÉSI HÁZ

Amíg a tervekből valóság lett, négy év és két hónap telt el. Az építkezés megkezdése előtt a parancsnokság, előljárói intézkedésre megszüntette a nyári helyiség szabadtéri színpadát és a területet átadta a Közületi Beruházó Vállalatnak. A munkálatok 1974. október 15-én indultak és 1978. december 15-ig tartottak. Az építkezést többször megtekintették a Honvédelmi Minisztérium Katonai Tanácsának tagjai, valamint a Parlament Honvédelmi Bizottságának képviselői. Időközben Koordinációs Bizottság alakult a folyamatosság biztosítása érdekében, és tervet készítettek a majdani megnyitás előkészítésére.

ÉPÜL A HÁZ –
MADÁRTÁVLATBÓL

MÁR KIBONTAKOZIK
AZ ÉPÜLET JELENLEGI
FORMÁJA

Az áttelepítésre és az új épületben végzendő közművelődési tevékenység előkészítésére a parancsnokság ütemtervet készített. Ez tartalmazott minden olyan fontos feladatot, ami az átköltözéssel, a megnyitással, az új épületben történő munka elkezdésével, valamint a régi, Váci utcai épület felszámolásával kapcsolatban merült fel. (A volt Tiszti Kaszinó épületében jelenleg a Magyar Külkereskedelmi Bank működik.)

A honvédelmi miniszter 80/1978. számú utasításában foglaltaknak megfelelően a Magyar Néphadsereg Központi Klubja elnevezést a Magyar Néphadsereg Művelődési Házára változtatta. Az új név megegyezett a polgári életben használt elnevezésekkel. A parancsnok és parancsnokhelyettes elnevezéseket igazgatóra, illetve igazgatóhelyettesre változtatták. Így 1978. június 1-jétől az intézmény új szervezéssel folytatta működését, egyelőre még új épület nélkül. Lényeges változás abban nyilvánult meg, hogy több magasan képzett szakember állt munkába.

Az új szervezeti egységek közül kiemelem a közművelődési és könyvtár osztályt (osztályvezető Kútsági Tamás alezredes), a gazdasági osztályt (osztályvezető Tóth János alezredes, az igazgató gazdasági helyettese), a szolgáltatási alosztályt (alosztályvezető V. Nagy Ferenc őrnagy), valamint a vendéglátó üzemegységet (vezetője Csiszár István kinevezett polgári alkalmazott, ezt a munkakört később Pintér János vette át, aki 1979 és 2003 között volt a vendéglátó üzemegység vezetője).

Az előkészítő munkát 1978 végén már a fejlett technikai berendezésekkel felszerelt új épülettel történő ismerkedéssel kezdték meg. Szokatlan volt még például a széntüzelésű kazánok helyett a gázfűtés és a klímaberendezés. Megtörténtek a személyi beszélgetések is, melyek során kiderült, kik maradnak, és kik azok, akik máshol képzelik el a jövőjüket.

A honvédelmi miniszter 80/1978. számú utasítása a „Magyar Néphadsereg közművelődési intézményei fenntartásának és működésének szabálya-

zásáról” címmel a Művelődési Házzal kapcsolatban a következőképpen fogalmazott: „A Magyar Néphadsereg Művelődési Háza Budapest helyőrség közművelődési intézménye. Emellett hozzájárul a vidéki helyőrségek művelődési intézményei munkájának ösztönzéséhez. Biztosítja a Honvédelmi Minisztérium központi és nemzetközi rendezvényeinek lebonyolítását, segíti a fővárosi közművelődési intézmények honvédelmi nevelőmunkáját. Könyvtára a Magyar Néphadsereg könyvtári rendszerén belül a módszertani munka bázisa.” Ezen túlmenően az utasítás szabályozta a gazdálkodást, az intézmény keretében működő kiscsoportos művelődési lehetőségeket.

Az építkezés előrehaladása miatt és a Váci utcai épület új tulajdonosainak (MOGÚRT Külkereskedelmi Vállalat) sürgetésére kitűzték az áttelepülés időpontját: 1978. december 15. és 1979. január 15. között. Felmérték az átszállításra szánt bútorokat, a könyvtár könyvállományát, a műszaki eszközöket, dokumentumok sokaságát, s a különösen nehéz tárgyakat, köztük a páncélszekrényeket. Utóbbiakat a BELSPED szállítóvállalat költöztette, míg a többi anyagot a honvédség által biztosított szállító járműveken vitték át az új épületbe. Hogy hányszor fordultak meg a Váci utca és a Stefánia út között, ezt bízzuk az olvasók képzeletére. Egy biztos, hatalmas munka volt, melyben a sorkatonák és a ház dolgozói egyaránt részt vettek. Utóbbiak tele reménnyel és várakozással, hogy az új épület milyen új lehetőségeket, kihívásokat rejt magában. Ki-ki talán már ekkor elképzelte, hogyan lát neki a munkának, milyen klubokat, köröket, tanfolyamokat, művészeti és szórakoztató programokat szervez majd. Sikerül-e megteremteni és átmenteni azt a népszerűséget, melyet a Váci utcai intézményben elértek az évtizedek során? Jól tudták, hogy a helyőrség katonacsaládjai, polgári dolgozói magukénak tekintették a patinás épületet. Nehezen vagy könnyen váltanak, megkedvelik-e az új helyszínt, megtöltik-e élettel a modern helyiségeket? Csupa kérdés fogalmazódott meg, s most, utólag visszatekintve, elmondhatjuk, hogy az álmok, vágyak valóra váltak, a Váci utcai ház szép, maradandó emlékké nemesült, s az új intézmény az eltelt idő alatt a honvédség kulturális „fellegvárává” vált.

FELÉPÜLT VÉGRE A HÁZUNK

Még nincs közönség, csak a dolgozók ismerkednek a belső elrendezéssel. Tegyük mi is rövid sétát! Az utcafronton tetszetős formájú vaskerítés jelzi a határvonalat. Az udvar kerámiaburkolata már kész, az egykori szabadtéri színpad helyén és a kertben még várat magára a csinosítás. Az ötszintes épület alagsorból, földszintből és három emeletből áll. A külső, nagyméretű fényszűrő üveglakokon jó időben csillogó fényjátékot produkál a napsütés.

Belépve az üvegajtón, szemben van a jegypénztár. Balra fordulva található a presszó. A ruhatárban egyelőre csak a számozott, fénylő, kissé súlyos fémbiléták láthatók, s szemben nyílnak ki a 484 fős színházterem ajtói. A 185 négyzetméter alapterületű, mozgatható zenekari árokkal bővíthető színpad is arra vár, hogy sikeres előadások, koncertek, művészi produkciók váltsák egymást.

Az előtérbe idővel különböző témakörökből rendezett kiállításokat állmodnak és valósítanak meg a ház illetékes népművelői. Tovább sétálva az étterem tűnik elénk, ahol jó időben a teraszokon meglévő 110 férőhellyel együtt 480 vendég kiszolgálását oldja meg a mindig udvarias, gyors, profesz-szionális pincérgárda. A helyiség ékessége a díszes kivitelű, iparművészeti óra, mely a mai napig pontosan mutatja az időt. Az alagsorban a későbbiekben közösségi térként működő népszerű játéktér, elektromos tekepálya és presszó várja majd az ide betérőket. (A játéktérmet 1984-ben megszüntették.)

Az első emeleten a Gobelinterem hangulatát a díszes falikárpit alapozza meg. Mellette, az elegáns Intarziás teremben nem csupán nagyobb rendezvények elnökségei gyülekezhetnek, de szűkebb, esetenként zártkörű összejövetelek megtartására is alkalmas.

Sétálva a könyvtár bejárata felé keresztülmegyünk az emeleti presszó 160 fő befogadására alkalmas termén, melyet a térelválasztóval kissé „kacskaringóssá” kialakított kanapék teszik otthonossá.

A könyvtárosok a nyitás előtt nagy munkában voltak, hiszen a közel 90 ezer kötetet szakszerűen kellett a kék fémváz polcokra tenni. Ebből 30 000 kerül a szabadpolcokra, a többi a tömörraktárban kapott helyet. A kölcsönző mellett két tanulószoba, egy folyóirat-olvasó és zenehallgatásra egy helyiség várja az olvasókat.

Lifttel megyünk a második emeletre, ahol a hosszú folyosón tizenhárom tanterem, szakköri helyiség, fotó- és nyelvi labor, a gyermektorna-terem és a nyugdíjasok otthonos klubterme várja az ide betérőket.

Sétánkat a harmadik emeleten fejezzük be, itt található az igazgatóság és az egész ház tevékenységét működtető dolgozók irodahelyiségei. Visszatérve az udvarra, rálátunk a volt nyári helyiségre, ahol sokféle különleges, színes, változatos program kapott helyet.

E képzeletbeli séta közben eltűnődünk, hogy hányféle és milyen minőségű kulturális élet töltötte meg tartalommal a házat. Utólag tudjuk, hogy az elkövetkezendő negyven év intézményi munkája a honvédségi kultúrát szolgálta. A célokkal négy évtizede is egyetértett mindenki, ámde, hogy milyen tartalommal, milyen minőségben, ez akkor még csupán a gondolatokban, s nem utolsósorban a tervekben létezett.

STEFÁNIA PALOTA

A Stefánia útról a kapun belépve jobbra látható a reprezentatív külsejű épület, közismert nevén a Stefánia Palota. Nevét a sugárútról kapta, s a XIX. század végén úri kaszinónak épült.

**A PARK CLUB RÉGI
POMPÁJÁBAN**

Az eredeti nevén Park Club és a hozzá tartozó park 1895. május 1-jén nyitotta meg kapuit. A Stefánia Palota nevet 1993 óta viseli.

A második világháborúban az épületet több találat érte, 1947-től a Honvédelmi Minisztérium kezelésébe került. 1948-tól a honvédség tisztjeinek nyári épülete lett, s a tisztek színvonalas szórakozásához és kiemelt rendezvények lebonyolításához biztosított helyet. Az ötvenes években a parkban működött a főváros legszebb szabadtéri színpada és filmszínháza. A teljes külső-belső helyreállítás csak 1965-ben történt meg. Mivel a bútorok jelentős része megsemmisült, helyükre új, neobarokk stílbútorok kerültek. Az épületet körülvevő telekrészen a park megmaradt, ahol több mint százféle fa és cserje biztosított kora tavasztól késő őszig pompás látványt. Az egykori báltermet, amihez az emeleti terasz kapcsolódott, 1978-ban színházteremmé alakították át.

A már új nevet kapott Stefánia Palota elsődleges feladata a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség kiemelt rendezvényeinek a kiszolgálása, ugyanakkor a főváros egyik legkedveltebb reprezentatív helyszíne fogadások megrendezésére.

MEGNYITÁS – MEGNYITÓ NÉLKÜL

A műszaki átvétel, valamint az átköltözés utáni elhelyezkedést követően megkezdődött az épület „belakása”. A Honvédelmi Minisztérium Katonai Tanácsa 1979. február 11-én megtekintette a „startra kész” intézményt, s Horváth Dezső mérnök vezérőrnagytól meghallgatták a jelentést az építkezés befejezéséről, valamint a Politikai Főcsoportfőnökség előterjesztését a művelődési ház működésével kapcsolatos elképzelésekről. Az elhangzottakat a Katonai Tanács jóváhagyta.

Ünnepi program keretében 1979. február 21-én a kiváló munkát végzett tervezőket, építési szakembereket Kárpáti Ferenc vezérőrnagy, politikai főcsoportfőnök köszöntötte, tolmácsolva a miniszter köszönetét, majd kitüntetések, elismeréseket adott át.

Nem mintha ezen múlt volna a ház jövőbeni tevékenysége, de érdekes, hogy a klasszikus értelemben vett ünnepélyes megnyitóra nem került sor. Az első hivatalos program a Tanácsköztársaság 60. évfordulójára rendezett ünnepségsorozat keretében március 19-én, Kiss István szobrászművész alkotásának felavatása volt, melyen Kárpáti Ferenc vezérőrnagy mondott ünnepi beszédet, Sinkovits Imre színművész elszavalta Juhász Gyula „A munkásotthon homlokára” című versét, majd ünnepi műsor következett, s lényegében ezzel hivatalosan megnyílt a ház. Ebből az alkalomból jelent meg Czinege Lajos hadseregtábornok honvédelmi miniszter parancsa „A Magyar Néphadsereg Művelődési Házának létrehozásáról”. A dokumentumban többek között ez olvasható: „A hadsereg minőségi fejlesztését szolgálva sokat tett (az intézmény) a politikai, katonai ismeretek elsajátításáért, a tudomány, a kultúra, a művészet terjesztéséért, a hivatásos állomány sokoldalú műveltségének kibontakoztatásáért...”

A rendeltetéssel kapcsolatban megfogalmazott elvárások közül idézek: „...biztosítsa a művelődéshez, a kulturált pihenéshez és szórakozáshoz

vényre kerül itt sor, több mint félmillió látogatóval, akik tanulni, művelődni, szórakozni járnak ide. A könyvtár forgalma is jelentős, évi 85 ezer kötetből kölcsönöznek, és a látogatók 130 féle folyóirat és napilap közül válogathatnak. A 72 féle tanfolyami csoportban mintegy 1200-an tanulnak, művelődnek.” Teszt még a szerző egy érdekes összehasonlítást. Harmincöt évvel korábban az egyik legfontosabb feladat volt, hogy általános iskolát szervezzenek az újonnan felszerelt hivatásos katonák és hozzátartozóik számára. Ők ma már szülők, és gyermekeiket már a számítógép-tanfolyam vonzza. Ugyancsak Mészöly Gábor írta meg az intézmény harmincöt éves történetét, amely a ház kiadásában jelent meg.

Személyi változásokra is sor került. Mint már említettük, Tóth Zsigmond alezredest más beosztásba helyezték, helyére Hevesi Gábor alezredes került (1984–1996). Igazgatóhelyettes előbb Végh János őrnagy, majd Kovács István őrnagy lett, a közművelődési osztály élére Gulácsy Attila főhadnagyot nevezték ki. (1996-tól az intézmény igazgatója).

KITELJESEDŐ ALAPTEVÉKENYSÉG

Az élet megindult, a házban elkezdődtek a rendezvények, a körök, klubok közönsége kezdte megtölteni az épületet. Sokan még manapság is az ún. „szocreál” építészeti alkotásának tekintik. Az épület kilépett ebből a stílusból. Bár a kockák megmaradtak, dinamikus elrendezésük a hatalmas üvegablakokkal inkább előfutára a modernebb építészeti stílusoknak.

Folytatódott a tudományos ismeretterjesztés, amelynek programjait a Tudományos Ismeretterjesztő Társasággal (TIT) közösen szervezték. Felfrissítették a „Világkörkép”, valamint az „Ifjúság '73” sorozatokat, amelyeken a nemzetközi helyzet aktuális kérdései, illetve gazdasági és társadalmi problémák szerepeltek.

Újdonságként kezdte meg működését a HVG-klub. Témakörei közül említjük a „Hallotta?” című sorozatot időszerű belpolitikai kérdésekről, melyeket Pálos Tamásnak, az MTI főszerkesztőjének vezetésével vitattak meg a résztvevők. Réti Ervin újságíró pedig szakértők meghívásával katonapolitikai témaköröket elemzett.

A hosszú ideig népszerű Kiss Károly Hadtudományi Klub 1982-ben alakult meg. Alapszabályukat 1984-ben fogadták el, amelyben többek között (eredeti megfogalmazásban) ez olvasható: „1.1. A klub neve: Az MNMH »Kiss Károly« hadtudományi klub... 2.1. A klubot az MNMH az MN tudományos fokozatosai, valamint a hadtudomány és a határtudományok művelése terén kiváló eredményeket elért hivatásosok, nyugállományúak és polgári alkalmazottak részére létesítette. 2.2. A klub az MNMH társadalmi és kulturális szervezete... 2.3. A klub célja (többek között) a hadtudomány és a határterületi tudományok művelői közötti rendszeres eszmecsere...”

A névadó Kiss Károly (1793–1866) munkásságának köszönhető az első magyar nyelvű hadtudományi szakszótár elkészítése. Egyenruhát 1809-ben

öltött, s a zászlósi rendfokozattól eljutott az ezredesig. A Magyar Tudományos Akadémia 1840-ben tagjai sorába választotta. Gróf Széchenyi Istvánt barátjának tudhatta. A Batthyány-kormány az ő írásai alapján határozta meg honvédelmi politikáját. Az ő javaslatára lett a szabadságharc magyar katonájának a neve: *honvéd*. Megszervezte 1848-ban a Budapesti Nemzetőrséget, emiatt is a szabadságharc bukása után tízévi várfogságra ítélték, azonban 1850-ben amnesztiával szabadult, s haláláig folytatta tudományos munkásságát. Életútjának vázlatos ismertetésére azért tértem ki, mert olyan történelmi személyiséget választottak névadóul a klub szervezői, aki valódi, példaadó történelmi érdemeket szerzett a honvédség jelenleg 170 éves történetében, és ezzel a politikai sallangoktól mentes hazafiság gondolatának jelképi megjelenítése is céljuk volt.

A klub 15 éves történetét összefoglaló kiadvány köszöntőjében dr. habil. Szenes Zoltán dandártábornok, a Honvédelmi Minisztérium Oktatási és Tudományszervező Főosztályának akkori vezetője, később vezérkari főnök, vezérezredes többek között így fogalmazott: „A 80-as évek elején megindult a magyar hadtudományi progresszív gondolkodás számára fórumot kereső »helyzetfelmérés« a hadtudomány művelésével foglalkozó szellemi elit körében... Visszatekintve a klub másfél évtizedére: elismerésre méltó a progresszivitásra törekvés, a kötetlen (és nem jegyzőkönyvezett) véleménycsere... Jelentősnek ítéltető, hogy a Hadtudományi Társaság szervezésének gondolata 1990-ben a klubtagságtól indult és ma már a klub a Magyar Hadtudományi Társaság fórumaként dolgozik.” Talán ennyiből is kiderült, hogy a ház sok egyéb eredményes tevékenysége mellett, a tudományos társaság megszületésében és sikeres működésében is fontos szerepet töltött be.

Több mint húsz évig működött a Hadtörténelmi Vitaforum dr. Godó Ágnes ezredes, a hadtudományok kandidátusa vezetésével. Az évente 8–10 témát feldolgozó vitasorozat keretében napirendre került többek között a második világháború kitörésének eseménysorozata, a fasiszmus ellen vívott harcok története, emellett a korszaknak megfelelően a témák között szerepeltek a magyar ellenállási mozgalom epizódjai is. Mindemellett például könyvbemutató keretében megismertek „A Magyar Királyi Honvédség 1919–1945” című kötetet, melynek szerzői, dr. Dombrády Lóránd és dr. Tóth Sándor ezredes, hadtörténészek is jelen voltak.

KLUBOK, SZAKKÖRÖK, TANFOLYAMOK

A haditechnikai sorozat – melyet sok éven keresztül Szentesi György, a televízióból jól ismert mérnök ezredes vezetett – témakörei között a korszerű haditechnikai eszközökről hallhattak az érdeklődők. Kiemelkedett ezek közül a lézerfegyverek, az űrrepülő- és robotrepülőgépek technológiája és egyéb, a jövőbe mutató haditechnikai érdekességek, de például a magyar királyi Honvédség haditechnikáját is kielemezték.

A művelődéspolitikai vitafórumon a csapatoknál és a helyőrségi klubokban tevékenykedő népművelők a kornak megfelelő kulturális irányzatokat vitatták meg, emellett a művelődés elméleti és gyakorlati kérdései is napirenden voltak.

Átlagosan 100 fős létszámmal működött 1983-ig a pedagógiai és katonai vezetési ismeretek tanfolyama, elsősorban tisztek részére. A fenti témákban előadásokat az Eötvös Loránd Tudományegyetem tanáraitól hallgathattak a résztvevők.

Folyamatosak voltak az orosz, angol, német nyelvtanfolyamok több mint háromszáz résztvevővel. Az új épületben kiépítették a korszerű nyelvi labort, ami tovább növelte a tanulási kedvet és a megszerzett tudás színvonalát.

A közhasznú tanfolyamok között megemlítem a katonafeleségeket, a női polgári alkalmazottak körében vonzó gép- és gyorsíró, valamint szabás-varrás tanfolyamokat. Utóbbi kiemelkedő eseményei voltak az időről időre megrendezett házi divatbemutatók, itt a saját maguk által készített ruhakölteményeket vonultatták fel készítőik.

Ide sorolhatók még azok a kiállítások, melyek a korszak gazdasági, tudományos és politikai életéből részben fotódokumentációs módszerekkel, részben tárgyi eszközök segítségével tárták a közönség elé az adott témákat.

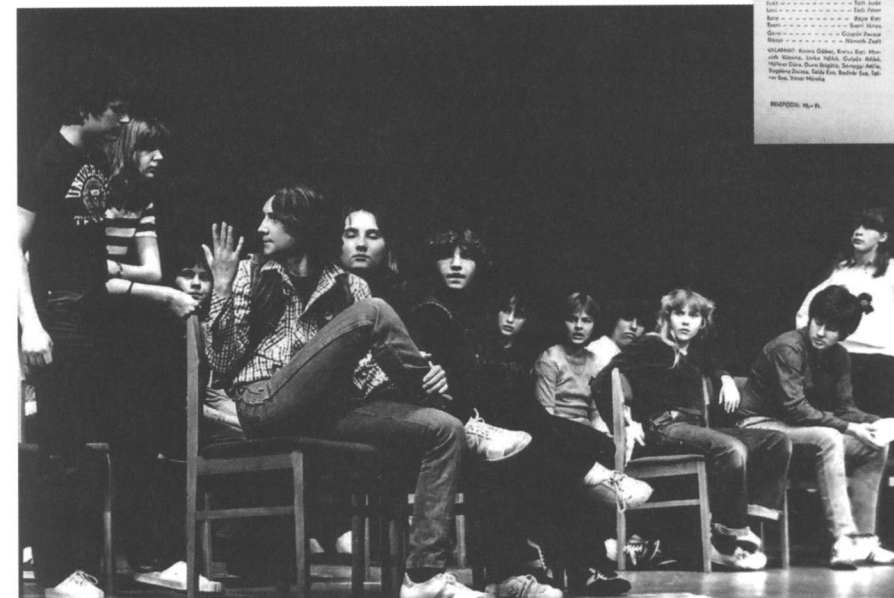
A tudományos ismeretterjesztést, a kulturális „nevelőmunkát”, a szabadidő szervezését, a klubok, szakkörök, tanfolyamok és az amatőrmozgalom irányítását az intézmény kulturális osztálya, később közművelődési és könyvtár osztálya végezte. A feladatokhoz megfelelő szervezettel és létszámmal rendelkező osztályok vezetői voltak többek között Völgyes Rózsa őrnagy, Kútsági Tamás alezredes, Szabó Antal alezredes és Gulácsy Attila főhadnagy, akinek helyettese hosszú ideig a közönség körében is népszerű Oláh Lászlóné, Klárka volt.

Nem feledkeztek meg a gyerekekről sem. A „Belépés csak 6-10 éveseknek” című sorozat keretében telt házas előadásokat tartott többek között Halász Judit és a Bojtorján Együttes, Levente Péter, Rodolfo, a Kaláka Együttes. Megszervezték a Tizenévesek, illetve a Tizenhat éven felüliek klubjait. Programjaik között szakértők segítségével megvitatták az életkori sajátosságokból adódó problémákat, emellett számos alkalommal szerveztek kirándulásokat a főváros nevezetességeihez. Új lendületet vett az intézmény neves bábcsoportja, valamint a gyerekszínjátszók közössége. A kézműveskedést kedvelők pedig a játékszobában próbálhatták ki ügyességüket.

Az alaptevékenység szerves része volt kezdettől fogva a művészetek különböző formáinak szervezése, a műfaji sokszínűség megteremtése, a komolyzenei, színházi programok, a szórakoztató rendezvények. Míg az ötvenes években elsődleges szerepük volt a kulturális értékek népszerűsítésében, addig a hetvenes, nyolcvanas évektől már bizonyos versenyhelyzet alakult ki, ugyanis a tömegkommunikációs eszközök rohamos elterjedésével a kínálat is differenciálódott. Az otthonokban már volt televízió, terjedtek az egyre korszerűbb hanghordozók, s idővel megjelent a video is.

AZ ELSŐ MAGYAR KAMASZMUSICAL

Hosszú ideig működött az irodalmi színpad Szakall Judit vezetésével, aki korábban a Kossuth Lajos Katonai Főiskola klubvezetőjeként tevékenykedett. A tehetséges fiatalokkal működő társulat kiemelkedő produkciója volt az 1982-ben a házban színpadra állított első magyar kamaszmusical „Ez már nemcsak játék” címmel. A darab a tizenévesek élethelyzeteiből adódó problémákat, a lassan felnőtté válás sajátosságainak olykor vidám, máskor drámai szituációit jelenítette meg. Az egyébiránt művészeti osztályvezetőként Bőjte Marival (Bőjte Józsefné) együtt tevékenykedő Szakall Judit írta és rendezte a darabot, melynek zenéjét szerezte és a főszerepet alakította Lantos András (Andy Lant zenész), valamint Znamenák

A MAGYAR NÉPHADSEREG MŰVELŐDÉSI HÁZA
amatőr színpada

szeptember 24-én és október 15-én, pénteken 17 órakor
bemutatja az

**Ez már nemcsak
játék**

SZEREPLŐK:
Doki: ... J. H. ...
Lantos András
Bőjte Marival
Znamenák István
...
Rendezte: SZAKALL JUDIT

JELENET AZ
„EZ MÁR NEMCSAK
JÁTÉK” CÍMŰ
KAMASZMUSICALBÓL
(BALRÓL A SZÉKEN
ZNAMENÁK ISTVÁN,
KÉSŐBB SZÍNÉSZ-
RENDEZŐ), A
MUSICAL SZÍNLAPJA

István, az ugyancsak ebben az évben bemutatott „Megáll az idő” című nagy sikerű film főszereplője, később hosszú ideig a Kaposvári Csiky Gergely Színház színész-rendezője. A darabot a Magyar Televízió rögzítette és a későbbiekben 15 alkalommal sugározta.

KÖNYVTÁRI ÉLET (1)

Az irodalom értékeinek, a tudományos ismeretterjesztésnek és a szórakoztató olvasnivalóknak a tárháza változatlanul a ház jelentős értékekkel bíró könyvtára, melynek vezetője 1978-tól 1992-ig Szántó Boriszné volt, őt Molnár Györgyné Zsóka követte 1997-ig.

1948-as megalakulásától kezdve könyvtárosa fokozatosan gyarapodott, 1987-re elérte a több mint hetvenezer kötetet (könyvtári egységet). Három fiókkönyvtár irányítása is a könyvtárhoz tartozott. Gyűjtőkörébe tartoztak többek között a magyar és külföldi szépirodalmi alkotások, a katonai szak- és szépirodalmi, valamint a történelmi- és társadalomtudományi művek, memoárok, és a honvédelemmel, hazafisággal foglalkozó irodalmak. Hatezer kötettel létrehozták az egyik tanulószobában a gyermek- és ifjúsági könyvrészeletet. Itt alakult meg a Gyermekolvasók klubja. Hosszú ideig működött a Bölcs Bagoly klub, amelynek játékos foglalkozásain a 6–12 éves gyerekeket vezették be az olvasás és a mese világába. A középiskolások számára az irodalmi élet jeles képviselőinek közreműködésével „Szabálytalan irodalomórát” tartottak.

Hanglemezek helyi hallgatását tette lehetővé a zenetár, későbbi nevén fonotéka, ahol több mint 3000 bakelitlemez közül válogathattak a könnyű- és komolyzene barátai. A forgalom jelentős volt, főleg a fiatalok körében, ugyanis itt hallgathatták meg az akkor divatos beat- és rockzenei felvételeket. Hol volt még akkor a walkman vagy az MP3?

Évente 20–25 irodalmi rendezvényt tartottak, melyeken a korszak legnépszerűbb írói találkoztak az olvasókkal. Csak néhány név a sorból: Sánta Ferenc, Moldova György, Galgóczi Erzsébet, Móricz Virág, Örkény István, Fekete Gyula. Könyvkiadók, irodalmi folyóiratok szerkesztősegei is meghívást kaptak egy-egy alkalommal, köztük volt a Zrínyi Katonai Könyv- és Lapkiadó, a Magvető és a Kossuth könyvkiadók, a kulturális hetilapok és folyóiratok, köztük a Kortárs és az Új Írás. A zenei részeletet Aczél Ágnes vezette, aki többször meghívta az akkori rockzenei élet ismert szereplőit. Egy alkalommal vendégük volt Hobo is, aki a zenekari munkássága mellett (eredendően irodalomtanár) rendhagyó irodalomórát is tartott.

A Honvédségi Könyvtárosok Klubja 1981-ben alakult (később Könyvtárosok Baráti Köre lett). A tagok a hadsereg könyvtárosaiból szerveződtek s havonta tartottak összejövetelt. A klub célja volt a szakmai, művészeti tájékozódás, az új irodalmi alkotások megismerése és természetesen a tapasztalatcsere.

MŰVELŐDÉSI PROGRAMOK

HANGVERSENYSOROZATOK

A ház életében mindig fontos szerepet töltött be a zene, a zenei ismeretterjesztés. Hét koncertből álló bérletet hirdettek, s ezek mindegyike telt házas volt. Az előadások során 1987–1988-ban legtöbb alkalommal a Művészegyüttes szimfonikus zenekara szerepelt Kührner György vezényletével. Mellette olyan jeles dirigenseket is láthatott a közönség, mint Ferencsik János, Karolos Trikolidis, Kobayashi Kenicsiro. Felléptek kiváló zongoraművészek, köztük Kocsis Zoltán, Ránki Dezső, és hallgathattak olyan kiváló operaénekeseket, mint Simándy Józsefet, Moldován Stefániát, Jámbor Lászlót.

A Honvédelmi Minisztérium éveken át pályázatot hirdetett sajátos műfajú kantáták megalkotására. A zeneszerzők műveik megalkotásához klasszikus magyar irodalmi alapanyagot kaptak, mint például Balassi Bálint, Petőfi Sándor költeményeit, s rendszerint nagyzenekarra és kórusra írt hazafias témájú zeneművek születtek. Ezek reprezentatív bemutatójára minden alkalommal a színházteremben került sor. A komponisták között említjük Sallinen finn vagy Szokolay Sándor zeneszerzőket. A művek utóéletéről nincs tudomásunk.

A komolyzene mellett a fiatalok igényeit is figyelembe vették a ház vezetői, így rendre felléptek rockzenei csapatok is, köztük például a Tolcsvay trió és Koncz Zsuzsa, Bródy János, a P. Mobil, a Dolly Roll, a Neoton Família. Az idősebb korosztály számára esztrádműsorokat, táncdalesteket hirdettek, s a szereplők, köztük Vámosi János, Záray Márta, Sárosi Katalin, Gyurkovics Zsuzsa, Zsolnai Hédi garancia volt a telt házra.

Rendre bemutatkoztak magyarországi turnéik zárásaként a baráti hadseregek művészegyüttesei. Mellettük külön érdekesség volt a kubai, az indiai, a vietnami vagy éppen az egyiptomi hadsereg társulata. A ház vendége volt több alkalommal a már akkor is világhírű Alekszandrov Együttes is. Már korábban említettük a hanglezgyűjtők-zenebarátok klubját, melynek vezetője Kárpáti Rudolf nyugállományú vezérőrnagy volt.

TÁRLATOK A GALÉRIÁBAN

A képzőművészeti élet folytonosságáról is gondoskodott a szakmai vezetés. Már a Váci utcai épületben is rendszeresek voltak a tárlatok, ám e célra ideális helyiség nem volt. Az itt működő képzőművészeti stúdióról már korábban írtam, erre most nem térek ki. Az átköltözés után idővel kialakították a palota földszintjén a galériát, mely napjainkban Stefánia Galéria néven ad otthont a tárlatoknak. A korszak kiemelkedő művészeinek alkotásaival ismerkedhetett meg a közönség. Köztük szerepelt Reich Károly Kossuth-díjas grafikusművész, Ék Sándor Kossuth-díjas festőművész, Bükkösi Gábor grafikus-festőművész, Farkas Aladár Munkácsy-díjas szobrászművész. A házban működő Képzőművészeti Stúdió nagy segítséget jelentett e kiállítások megszervezésében, létrehozásában. A fotóművészet is jelen volt a tárlatok „műsorában”. Megtekinthette a közönség Friedmann Endre, Féner Tamás, Eifert János, Kutas Rudolf, Bleich Rudolf, Ács Irén munkáit, és bemutatkoztak csoportos tárlaton a katonai sajtó fotóriporterei is. Kiemelkedő munkát végzett több mint tizenöt éven át Lendvai Zsigmond grafikusművész, aki alkotói tevékenysége mellett a kiállítások dekorálásában, megjelenítésében rendkívül színvonalas eredményeket ért el.

A Honvédelmi Minisztérium 1974-től évente országos pályázatot írt ki többek között a Művelődési Minisztériummal, a Képző- és Iparművészeti Lektorátussal, a Belügyminisztériummal, a határőrséggel közösen a honvédelem, a hazafiság gondolatát és a fegyveres erők életét megjelenítő alkotások készítésére. A pályázatra beküldött műveket az intézmény gyűjtötte, és zsűrizés után nagyszabású reprezentatív kiállításokon mutatták be a Galériában. A tárlatok színhelyét 1978-tól áthelyezték a Hadtörténeti Múzeumba.

Éveken át a művelődési ház adott otthont a hadsereg két évente meghirdetett amatőr képző-, ipar- és népművészeti pályázatára beérkezett alkotásokból válogatott kiállításnak. Megemlítem még a házban működő képzőművészeti szakkört, melynek tagjai Szemadám György festőművész vezetésével megismerték a rajzolás, festés, szövés, agyagozás mesterfogásait.

A filmművészetről annyit, hogy már az ötvenes, hatvanas években is rendszeresek voltak a filmvetítések. Az átköltözés után az előljáró Politikai Főcsoportfőnökség rendelkezése nyomán az országos klubhálózatban az üzemeltetést át kellett adni a MOKÉP vállalatnak. Egy megállapodást követően a házban a FÖMO szervezésében folytatódott a filmprogram. Premier előtti filmek vetítésével a főváros egyik leglátogatottabb intézménye volt a ház. Megalakult a Filmbarátok köre, majd klubja. Tagjai neves szakemberektől filmtörténeti, filmművészeti előadásokat hallgattak és ezzel párhuzamosan tematikus sorozatok vetítésére is sor került.

Már a Váci utcai épületben is rendszeresek voltak a színházi bemutatók. Jelentős változás az új épület átadását követően történt. Itt már a színházterem jóval több lehetőséget biztosított, s mint befogadó színház működött sok éven át. A főváros több társulata mellett újító kezdeményezésként a vidéki

színházak legsikeresebb előadásait is láthatták a ház színpadán. A művészegyüttes karai is rendre bemutatták új műsoraikat, dramatikus táncjátékokat, kórusműsorokat, komolyzenei koncerteket vagy színiprodukciónkat.

VÁLTOZATOS PROGRAMKÍNÁLAT

Az intézmény életét megörökítő fényképeszek a fotóalosztály munkatársai voltak. A ház működéséről készült felvételek mellett a hadsereg életéről is készítettek számtalan fotót, melyekből időről időre kiállításokat rendeztek. Ujhelyi István fotóművész vezetésével amatőr fotósok részvételével a „Kiváló Együttes” címmel is kitüntetett fotószaikkör tagjai több alkalommal részt vettek és díjakat nyertek különböző pályázatokon.

A tánc mint sokakat vonzó műfaj szintén otthonra lelt az intézményben. Évi 2-3 alkalommal felléptek az Állami Operaház, a Pécsi valamint a Győri Balett művészei. A művészegyüttes tánckaráról már tettem említést, mellettük bemutatkozott több más társulat is. A hetvenes évektől országosan népszerűvé vált táncház 1978-tól a házban is elkezdte működését.

Páratlan népszerűsége tett szert az 1972-ben megalakult Kertbarátok köre. Vezetője kezdettől 1987-ig dr. Bálint György, a televízióból jól ismert Bálint gazda volt. Szakszerű segítséget nyújtott a kiskerttulajdonosoknak konzultációk, előadások formájában. Gyakran ellátogattak egy-egy kerttulajdonoshoz, akinél „élőben” nézhették meg a veteményest, a virágoskertet, és hasznos tapasztalatokat is szerezhettek. Bálint gazdát eredményes, odaadó munkájáért a honvédelmi miniszter a Haza Szolgálatáért Érdemérem arany fokozatával tüntette ki.

VENDÉG VOLT
FARKAS BERTALAN
ÚRHAJÓS ALEZREDES
(MELLETE
TÓTH ZSIGMOND
ALEZREDES,
IGAZGATÓ)

Számos közéleti személyiséget is meghívtak baráti találkozóra, eszmecsere-re. Köztük üdvözölhették az érdeklődők Farkas Bertalan úrhajóst.

Ugyancsak népszerűek voltak a turisztikai rendezvények, ezek keretében egy- és többnapos kirándulásokat is szerveztek a katonacsapadok részére. A belföldi túrák mellett az IBUSZ és a Budapest Tourist közreműködésével külföldi kirándulásokra is sor került. Említést érdemel a sportbarátokat összefogó Aurora Sportegyesület, melynek keretén belül az igényjogosultak számára szerveztek rendszeres, kötetlen sportolási lehetőségeket. A Sporthorgász Egyesület a „csendes” hobbi híveit fogta össze, otthonra leltek emellett a sakkozás és a bélyeggyűjtés „szerelmesei” is.

A művelődési ház sok segítséget nyújtott a lakótelepi kluboknak is. Így számos kihelyezett program volt a Csángó, a Pagony és a Bem klubokban. Hétvégeken rendszeresek voltak a házban a műsoros délutánok, estek, vasárnap délelőtt pedig gyermekműsorokra invitálták a családokat, kialakítva ezzel újabb közösségi színtereket.

Közkedveltek voltak a különböző alkalmakra meghirdetett bálók, köztük is elsősorban a névnapi estek vagy éppen a szilveszteri multságok. Több évtizedes megszakítás után 1993-ban újraéledt a Stefánia Palotában a farsang idején megrendezett Honvédbál.

A közönség tájékoztatása az ötvenes években plakát formájában történt, a hatvanas évektől már kis alakú, zsebben is hordható műsorfüzetet is kiadtak. Példányszámuk kezdetben 3-4000 körül mozgott, 1987 után már 14 000 lett, s az aktuális műsorkínálatban a körök, szakkörök, tanfolyamok programjai is

szerepeltek. Emellett szóróanyagok is tájékoztatták a közönséget. Mindezek az intézmény saját nyomdájában készültek. Az anyagok terjesztésében nagy segítséget jelentett a hosszú múltra visszatekintő összekötői hálózat, melynek tevékenységét a nyolcvanas évek elejétől a HM-szervek, alakulatok részéről több mint 160-an végezték el. 1985-ben létrehozták a házban az információs szolgálatot, ennek munkatársai a propaganda mellett a közönség igényeit, véleményét is gyűjtötték, összegezték.

Az éttermi szolgáltatás mindig fontos volt az intézmény életében. A már 1951 óta működő étterem az új épületben a korábbinál korszerűbb lehetőségeket biztosított a színvonalas vendéglátáshoz. Fontos feladat volt az üzemi étkezés biztosítása, ami azt jelentette, hogy a dolgozók kétféle menüből választhattak. Az ebédre vagy vacsorára betérők az étlap gazdag kínálatát tekinthették át. Főleg a hétvégeken eljöttek ebédelni a katonacsapadok, számos esetben kitehették volna a megtelt táblát is. A ház ezt a szolgáltatást összekötötte vasárnap délelőtti színháztermi vagy szabadtéri rendezvényekkel, nyári időszakban délutáni, ugyancsak szabadtéri könnyűzenei koncerttel. Az étterem mellett működtek három presszót, valamint kedvelt volt a közönség körében a Sissy cukrászda. Az intézmény feladatát képezte a kiemelt állami és katonai rendezvények ételmezési ellátása is. A konyha és a felszolgáló személyzet ezt minden esetben színvonalasan látta el.

Az ételmezési szolgálat vezetői közül kiemelkedett Csiszár István kinevezett polgári alkalmazott, aki 1968-tól húsz éven át irányította a több mint száz dolgozó munkáját.

Az alaptevékenység mellett egyéb, népszerű szolgáltatásokat is kínáltak a közönségnek. Megemlítem a lakásügyi, a gyermeknevelési, a lakberendezési, a kertészeti és a tini kozmetikai tanácsadásokat. Sokszor vették igénybe a gyermekmegőrzést azok a családok, amelyek tanfolyamokra, vagy műsoros délutánokra érkeztek és kisgyermeküket nem állt módjukban otthon hagyni. A kicsikkel szakképzett óvónő foglalkozott, szórakoztatásukra játékok, diavetítő, televízió állt rendelkezésre. Ugyancsak népszerű volt a színházi közönségszervezés, valamint a könyv- és elővirág-árusítás.

A „háttérben” dolgozó technikai munkatársak is szakértelmükkel, elkötelezettségükkel tették a dolgukat, akár a színházi előadások zavartalan lebonyolításáért, akár egyéb rendezvények technikai feltételeinek megteremtéséért voltak felelősek. A népes csapatban kiemelkedő munkát végzett Lajkó István, aki még a kilencvenes években is fiatalos lendülettel dolgozott.

A gazdálkodásról annyit, hogy az ötvenes években költségvetési gazdálkodás folyt. Az a felfogás uralkodott, hogy a kulturálódást, művelődést az anyagiak „ne akadályozzák”. A hatvanas évek közepétől, párhuzamosan a népgazdaság reformjával, bevezették a költségvetési folyószámlás önálló gazdálkodást. Meg kellett szokni, hogy a szolgáltatásokért, azokért a kulturális programokért, melyek korábban ingyenesek voltak, térítési díjat kell fizetni. A nyolcvanas évek második felében a bevételek az intézmény összes ráfordításának 40 százalékát tették ki, a maradék hatvan százalékot állami támogatásból biztosították.

NÉPHADSEREGBŐL – HONVÉDSÉG

Amint az eddigiekből kiderülhetett, a ház évtizedeken át eleget tett az alapkövetelményből ráháruló feladatoknak, sőt sok esetben ennél többet is végeztek a szakemberek annak érdekében, hogy a katonaközönség megtalálja a művelődési, szórakozási igényeinek megfelelő formákat. Hevesi Gábor alezredes, igazgató (1981-től 1984-ig igazgatóhelyettes, 1984-től 1996-ig igazgató) – mivel bevallottan nem volt kulturális szakember – a mindenkor szakmai gárdában bízva, mai szóval az intézmény menedzselését vállalta magára és ennek megfelelően irányította a mindennapos munkát. Egy műszaki ellenőrzés 1985-ben megállapította, hogy az akkori nevén a nyári helyiségben a működést nehezítő komoly problémák jelentkeztek. Javasolták a felújítást, amelyet a felettes szervek nehezen fogadtak el. Végül is a Beruházási és Fenn tartási Főnökség a szükséges munkálatokat 1988-ig elvégezte.

A rendszerváltás érlelődésének időszaka 1988-ban, de főleg 1989-ben az intézményi munkában is érezte hatását. A sztenderd kulturális, művészeti programok folyamatossága csorbítatlan volt, emellett egyre többször hívtak meg előadásokra, vitadélutánokra akkori neves újságírókat, politológusokat, akik a maguk nézőpontjából elemezték az aktuális politikai folyamatokat. Létrehozták a Szociológus klubot prof. dr. Malomsoki József ezredes, a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia szociológiai tanszékének vezetője szervezésében. A meghívottak között említhetjük Gombár Csabát, Kéri Lászlót, Lengyel Lászlót, Hankiss Elemért. Mindez a felettes szerv, a HM Politikai Főcsoportfőnökség hallgatólagos jóváhagyásával történt, bár egyes vezető beosztású tisztségviselői az intézményben szervezett „tanácskozáson” kísérletet tettek az érlelődő folyamatok elbagatellizálására, negligálására. Ám a történelmi folyamatokat nem lehetett megállítani, és a régi rendszer védelmére tett próbálkozásaik ilyen szinten is sikertelenek voltak. Ugyanis a meghívott közönség értette az idők szavát, és hozzászólásaiban ennek hangot is adott. Annál is inkább így történt ez, mert a rendszerváltás a hadseregben már 1989-ben

elkezdődött. Júliusban a rendfokozat utáni „elvtárs” megszólítás „bajtárs”-ra változott, egy évvel később pedig már „úr”-ra. Döntés született a hadsereg létszámának 9 százalékos csökkentéséről. A Politikai Főcsoportfőnökség átalakult, de csak közel egy évig működött a Nevelési és Szociálpolitikai Főnökség (NESZOP), és véget ért a politikai helyettesi intézmény. Októberben megszűnt az MSZMP néphadseregi bizottsága, ezzel egyidejűleg megtiltották a hadseregen belüli politizálást, így a házban is megszűnt az évtizedeken át működő pártalapszervezet. Viszont engedélyezték a katonák laktanyán belüli szabad vallásgyakorlását. A világpolitikában megkezdődtek a NATO és a Varsói Szerződés közti leszerelési tárgyalások.

A magyar haderő hivatalos neve 1990. március 15-től Magyar Honvédség lett. Ezzel egy időben az intézmény neve is megváltozott, a kapubejárat mellett megjelent az új név: Magyar Honvédség Művelődési Háza. Kiss István szobrászművész főbejárat mellett lévő szoborkompozícióját lebontották és elszállították. Jelenleg Kecelen, a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum Haditechnikai Parkjában látható.

Hamarosan újabb névváltoztatásra is sor került. Az egykori Park Klub a Váci utcai intézmény beindulását követően az eléggé szürke Nyári helyiség nevet kapta, ami nem igazán felelt meg a reprezentatív épület színvonalának. Hevesi Gábor igazgató arról értesült, hogy a Belügyminisztérium Művelődési Házát átkeresztelték BM Duna Palota névre. Követve a példát, a Nyári helyiség elnevezést Stefánia Palotára változtatta.

Ám azért nem ment minden ilyen simán. A megszűnt Politikai Főcsoportfőnökség helyett új központi szervezetet kellett keresni, amely az intézmény felett diszponálhat, így a Kiképzési Főcsoportfőnökséghez került a ház. A főnökségen nem volt szakirányú előadó, így azt a „feladatot” kapta az igazgató, hogy dolgozzanak ezután is úgy, mint eddig.

A rendszerváltásig az intézménynek 365 dolgozója volt, ebből öt hely volt tiszti. A költségvetés előírta a bevételi kötelezettséget, ám az már nem szerepelt a dokumentumokban, hogy ez mennyi legyen. A Stefánia Palotára bevétel szempontjából nem lehetett száz százalékgig számítani, mert bármikor biztosítani kellett a helyiségeket protokollrendezvényekre. Az alaprendeltetésből fakadó feladatok, a kultúra, a vendéglátás, a könyvtár, a szakkörök tevékenysége, a színháztermi rendezvények folyamatosak voltak. Az éves szintű kiadások 40 milliót tettek ki, a bevételi tervet 45 millióra kellett kihozni, s emellett elvárás volt, hogy valutát is „termeljenek ki”. Ennek híre ment, megjelent az angol királyi család képviselője azzal a szándékkal, hogy hosszú távra bérbe vennék a palotát az Európában tartózkodó családtagok pihenésére, szórakoztatására. Komoly referenciaanyagot is letettek, ám az üzlet mégsem kötött meg, hiszen ilyen esetben a palota nem tolthette volna be azt a funkcióját, hogy a különböző tárcaszintű vagy állami rendezvényeket itt tarthassák meg. Egyébiránt akadt jelentkező, aki kaszinót rendezett volna be a patinás épületben, de természetesen ez sem valósult meg.

A 90-es évek közepén olyan vélemények is napvilágot láttak, hogy szükség van-e egyáltalán erre a művelődési objektumra. De ezek a kérészetű

vélekedések elcsönDESültek. 1996-ban Hevesi Gábor ezredes kérte a nyugdíjazását. Utódja a korábbi közművelődési osztályvezető, Gulácsy Attila alezredes lett. A gazdasági igazgatóhelyettesi feladatot Kovács László alezredes vette át. A közművelődési osztály élére 1998-ban Benke Tamás alezredes került, aki 2000-től közművelődési igazgató.

KITEKINTÉS

A honvédelmi miniszter 1996-ban utasítást adott ki a honvédelmi ágazatban végzendő közművelődési tevékenységről. Ennek az volt az oka, hogy a Magyar Honvédség hosszú, valamint középtávú átalakításának irányairól és létszámáról szóló 88/1995. (VII. 6.) számú országgyűlési határozat jelentősen megváltoztatta a honvédség szervezeti struktúráját, tevékenységének rendszerét. A változásoknak tükröződni kellett a művelődési tevékenység szervezésében, végzésében. A honvédelemről szóló 1993. évi CX. törvény 11. § (1) bekezdés 1. pontjában megfogalmazott felhatalmazás alapján – a szolgálati törvényekre is figyelemmel – a honvédelmi ágazatban végzendő művelődési tevékenységre vonatkozó utasítást adott ki a miniszter, melynek célja a hivatásos állomány művelődési jogának további biztosítása volt. A művelődési tevékenységet úgy kell megszervezni – fogalmazott a dokumentum – hogy a személyi állomány hozzájusson a beosztásának, színvonalas ellátásához szükséges ismeretekhez, műveltségi elemekhez, azokat folyamatosan fejleszteni tudja, biztosítva ezáltal a professzionális hadsereg működéséhez szükséges kulturális tőke elsajátítását. A művelődési tevékenység – megőrizve önállóságát – szervesen kapcsolódott az oktatási, tudományos, és szabadidős tevékenységekhez, biztosítva a hivatásos, szerződéses, köztisztviselői és közalkalmazotti állomány szórakozási, pihenési feltételeit, a szolgálati körülményekből fakadó művelődési hátrányok kiegyenlítését. A feltételek biztosítása érdekében a Magyar Honvédség központi intézményt, könyvtárat működtet a (fővárosi) helyőrségben. A működtetés költségeit a fenntartó költségvetésében tervezi és finanszírozza. Az általános rendelkezésben azt is megfogalmazta a dokumentum, hogy „a közművelődési intézmény olyan közhasznú, humán infrastruktúra, közszolgálati intézmény, amelyben az épületi, berendezési, technikai, személyi és költségvetési, valamint gazdálkodási feltételek együttesen biztosítottak ahhoz, hogy az intézményt használók a kultúra elsajátításával, a társadalmi együttéléssel, az egyéni képességek kibontakoztatásával, a szabadidő közművelődési célú eltöltésével kapcsolatos tevékenységeket összességében végezhesek”.

Leszögezte a dokumentum, hogy a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség reprezentatív intézménye a Magyar Honvédség Művelődési Háza. Fontos szerepet játszik a honvédség kulturális értékeinek terjesztésében, a hazai és nemzetközi kapcsolatok erősítésében, emellett Budapest helyőrség hivatásos és szerződéses katonái, a honvédségi köztisztviselők és közalkalmazottak, a honvédségi nyugállományúak, valamint közeli hozzátartozóik

közművelődési tevékenységének színtere, kulturális és társadalmi szervezeteinek működési bázisa. Az igényjogosultak részére kulturális szolgáltatásokat nyújt, szabad kapacitása terhére bevételt eredményező tevékenységet folytathat a fenntartási költségeinek finanszírozása érdekében. A működési költségeket a fenntartó normatív módon biztosítja.

A művelődési tevékenység irányításával kapcsolatban az utasításban az is olvasható, hogy ennek irányítója a honvédelmi miniszter, aki ezen jogát az államtitkár útján gyakorolja. A tevékenység szakmai felügyeletét a HM Kommunikációs és Toborzó Főosztály végzi.

Miért időztünk el a miniszteri utasításnál? A rendszerváltást követően ez volt az a dokumentum, amely egyértelműen meghatározta a honvédség egészénél – így a művelődési háznál is – végzendő közművelődési tevékenységet. Végző soron az intézmény ennek előtte is a fentiek szerint működött, így az utasítás megfogalmazói a meglévő gyakorlatot összegezték. A költségvetésen belül a bevételi kötelezettség mértéke ezután is konfliktusok forrása volt. Meghatározták ugyan az évenkénti bevételi kötelezettséget, ám a Stefánia Palotában tartandó szolgálati rendezvények gyakorta elvitték a kapacitás 40-50 százalékát, elvéve ezzel a lehetőséget a bevételes rendezvényektől (esküvők, céges rendezvények, nem honvédségi bálók stb.). Ezek orvoslására több alkalommal készítették az intézmény vezetői javaslatokat, ám felterjesztéseikre az előjáró szervezetektől reagálás nem történt.

A HM-utasítással szinte egy időben a Magyar Honvédség Gazdasági Ellenőrzési Hivatala vizsgálatot végzett a ház rendeltetésével és működésével kapcsolatos költségvetés alakulásáról. A vizsgálatról készült terjedelmes „Összefoglaló jelentés” bevezetőjében megállapította az intézmény rendeltetését, kiegészítve azzal, hogy tevékenységével hozzájárul a honvédelmi nevelőmunkához és a katonahagyományok ápolásához, továbbá a lakosság és a honvédség közötti kapcsolatok elmélyítéséhez. Kitért arra, hogy 1984-től a házhoz utalták a margitszigeti vendégházat (jelenleg már nem üzemel), majd a Pagony klubot, melyet 1995-ben átadtak a 32. Budapest Őrezred kezelésébe.

Figyelemre méltó a létszámgazdálkodásról szóló megállapítás, mely szerint 1992. február elsejéig a ház 6 állománytáblás tiszti hellyel és 259 állandó főfoglalkozású polgári alkalmazotti létszámmal rendelkezett. A honvédség átalakításával párhuzamosan az intézményben dolgozók létszáma folyamatosan csökkent, ennek ellenére a ház a szolgáltatásait változatlan színvonalon biztosította.

A házban 1991-től 1995 végéig 4696 rendezvényt szerveztek. Ezek között voltak ismeretterjesztő előadások, színháztermi műsorok, kiállítások, táncos és egyéb szórakoztató rendezvények, tanfolyamok, kisközösségek, valamint külső szervezetek programjai. Összességében nőtt a színvonalas rendezvények mennyisége, és ezzel arányosan a látogatók száma is növekedett. Ez egyértelműen a sikerességet igazolja. Legnépszerűbbek a táncos és szórakoztató műsorok voltak, 200 és 230 között stabilizálódott az ismeretterjesztő programok száma, a tanfolyami és kisközösségi foglalkozások öt év alatt a négyszeresére, 12-ről 48-ra nőtt. Az említett rendezvények szervezését és lebonyolítását a

ház 12 közművelődési beosztású dolgozója végezte, egy-egy főre évente átlagosan 80-90-nek a lebonyolítása jutott.

A ház egyik népszerű szolgáltatása a könyvtár és a videoklub volt. A kölcsönözhető könyv- és videokazetta-állomány a vizsgált időszakban dinamikusan nőtt. Az 1991. évi 5,25 M Ft értékű állomány 1995-re megkétszereződött. Az olvasók és a látogatók száma 1991–1992 között majdnem a felére, 652 főre esett vissza, ennek oka mélyebb elemzést igényelne. Ezt követően ismét emelkedett és 1995-re közel ezer főnél tartott. Hasonló tendenciát mutattak a kölcsönzés adatai is, 51 ezer kötetről 67 ezerre nőtt. A befolyt bevételek biztosították az állománybővítésre fordítható kiadásokat.

A ház nyomdája elsősorban a helyi igényeket szolgálta, szabad kapacitásával külső megrendeléseket teljesített s ezzel bevételt biztosított. A nyomdában olyan kiváló személyek dolgoztak, mint Méreg László nyugállományú ezredes vagy Soproni Gábor, aki 1972-től volt a csoport vezetője egészen a Zrínyi Kht.-be való beolvadásig. A Margitszigeti Vendégház látogatottsága erőteljesen lecsökkent, folyamatosan veszteségesen üzemelt. (A vendégház 2000-ben megszűnt.)

A katonai és protokollrendezvényekről szólva kiemelte az elemzés, hogy a rendezvények megszervezését és lebonyolítását a ház költségvetési előirányzatában nem biztosították, ugyanakkor a végrehajtás során különböző nagyságrendű – éves viszonylatban megközelítőleg 20 M Ft – ráfordítás jelentkezett. A rendezvények száma éves átlagban megközelítette a százat. A különböző előljáró szervek által elrendelt váratlanul, rövid határidőre megszervezendő események esetében többször előfordult, hogy azok ütköztek a már hónapokkal korábban megszervezett és szerződéssel biztosított közművelődési és egyéb programokkal (színházi előadás, hangverseny, esküvő, céges rendezvény), amelyeket emiatt le kellett mondani.

TANÁCSKOZÁSOK
ÁLLANDÓ SZÍNHELYE
A STEFÁNIA PALOTA

A ház és vezetése 1996-ban összességében teljesítette és végrehajtotta az alaprendeltetéséből adódó feladatait, biztosította a működőképességet, annak ellenére, hogy a rendeltetésre és a vezetés rendjére vonatkozó okmányok (alapító okirat, SZMSZ) nem tartalmazták az előjárók jog- és hatásköreit, a szervezeti és gazdasági változásokat, valamint az alaptevékenységre vonatkozó irányítási és vezetési feladatokat. Adódott ez többek között abból, hogy a honvédség átalakításával kapcsolatos – a ház előjáró szervezeteit is érintő – változások közepette az intézmény felügyelete és irányítása kikerült az előjáró szervezetek figyelmének köréből. És mégis működött a ház!

A NAGY VÁLTOZÁSOK KEZDETE: KMI

Egyes szakmabeli vélekedések szerint az előzőekben idézett Összefoglaló jelentés születésének időpontja nem véletlen. A jórészt gazdasági adatok és részben a közművelődési tevékenység összegzése egyfajta előkészítése volt a hamarosan napvilágot látott döntésnek, nevezetesen a Magyar Honvédség Kulturális és Média Igazgatóság (KMI) létrejöttének. „Mert micsoda dolog, hogy ahány kulturális intézmény működik a honvédségben, annyiféle a tevékenységi forma.” Tartozzon mindegyik a Honvéd Vezérkarhoz, legyen egy összefogó szervezet (kulturális konglomerátum), ami majd „ránca szedi” ezeket az intézményeket! Ez persze kissé sarkos megfogalmazás, ami viszont igaz – s ez már korábban olvasható volt – hogy a kulturális intézmények egy részével nem tudott igazán mit kezdeni a mindenkori honvédelmi vezetés.

A szervezést 1997 közepén kezdték el azzal a céllal, hogy központi irányítás alá kerüljenek a jelentős kulturális intézmények: a Magyar Honvédség Művelődési Háza, a Honvéd Együttes, az MH Központi Zenekara és a Főkarmenteri Iroda, megalakul a Tájékoztató és Média Központ, a Humán Szakanyag Ellátó Központ, a szervezetbe kerül tíz kiemelt helyőrségi klub. A KMI természetesen összefogta a csapatoknál folyó közművelődési tevékenységet is, mivel ekkor még a honvédségben sorkatonák is szolgáltak. A szervezet létrehozását ambicionálta az a tény is, hogy a költségvetés a kulturális szolgáltatásokat előbb-utóbb egyre kevesebb pénzzel tudta támogatni. Ha pedig ezek a szolgáltatások nem tudnak valamilyen formában rentábilissá válni, akkor bekövetkezik az ellehetetlenülés. Az adott helyzetben nem volt más megoldási lehetőség, s ennek szellemében kapta feladatul Péter László ezredes, a Magyar Honvédség megbízott humánszolgálati csoportfőnöke, hogy munkatársaival hozzák létre ezt a szervezetet. Fontos célként jelölték meg, hogy erősíteni kell a Magyar Honvédség társadalmi elismertségét, s növeljék a honvédség kulturális életének színvonalát. Megjegyzem, hogy az említett kulturális intézmények, így a Magyar Honvédség Művelődési Háza, valamint

a Honvéd Együttes és a Központi Zenekar addig is színvonalasan működtek. Az is az elképzelések között szerepelt, hogy a szervezet, intézményein keresztül járuljon hozzá a hivatásos állomány, a közalkalmazottak és az akkor még meglévő sorállomány szellemi rekreációjához.

A KMI 1998. január elsejével megkezdte működését 1400 dolgozóval. Igazgatójául Végh Ferenc vezérezredes, vezérkari főnök Péter László ezredes nevezte ki, helyettese Sipos Gábor alezredes lett. A szervezetek megtarthatták önállóságukat, de a gazdálkodás központi forrásból, a KMI pénzgazdálkodásából tevődött össze. Ugyanakkor a liberalizált gazdálkodási formát is bevezették, nevezetesen azt, hogy megnyitották a vállalkozási, bevételtermelési lehetőséget, amire persze a költségvetési források folyamatos csökkenése miatt szükség is volt. Ez a bevétel nem nyereséget jelentett, hanem azt, hogy visszaforgathatták az alaptevékenység színvonalának növelésére.

A közel hároméves működés során azt azért elérték, hogy megenyhült a kultúra intézményeivel szembeni ellenérzés. A nagyszabású rendezvények között sikeresen megtartották az esedékes debreceni katonazenekari fesztivált, a művelődési ház programjait változatlan intenzitással szervezték, a könyvtár pedig szakmai központként is funkcionált.

Hogyan élte meg a művelődési ház a rövid életű KMI-s korszakot? A megalakulás előtti időszakban megerősödött az üzleti tevékenység, hiszen erre szükség is volt és a tevékenységre lehetőséget kaptak. A költségvetés finanszírozása nem tette lehetővé a biztonságos üzemeltetést. A források eléggé kötöttek voltak, nominálértékben a korábbi évek állapotát tükrözték. Az anyagi támogatás kizárólag a bérszükségletet, valamint a fenntartási, üzemeltetési költségeket fedezte, az összes többi dologi és szakmai kiadást saját bevételből kellett fedezni. Az alapvető cél változatlanul az volt, hogy az igényjogosult vendégek valamennyi szolgáltatást lehetőleg önköltségi áron kapják meg, az üzletszerű tevékenység bevételei konferenciák, kiállítások rendezéseiből, te-rembérletekből folytak be, s ezeket piaci áron számolták.

A KMI megalakulását követően a ház létszáma 207 főről 118-ra csökkent. Nem volt könnyű a döntés, de ezt a lépést nem magától tette meg a ház vezetése, ez elvárás volt. Nagy gondot jelentett az elhelyezés, az üzemeltetés, mivel a létszámcsökkenés itt volt a legérzékenyebb. Az intézmény ekkor már húsz éve működött, és jelentős felújítások, beruházások nem történtek. Például a klímaberendezés teljesen elöregedett, gyakorlatilag működése nem sokat segített a dolgozók és a látogatók közérzetén, főleg a nyári kánikulában. A gépészet elavult, a bútorokon, berendezési tárgyakon meglátszott az eltelt idő. Tervbe vették az első emeleti presszó székeinek, asztalainak felújítását 30 milliós értékben azért, hogy a szórakozás zenés-táncos formái mellett alkalmassá váljon például kisebb kamaraszínházi előadások megtartására. A könyvtárban húsz éve ugyanazok a sötétítő függönyök, itt-ott lesüppedő fotelok „szolgálták” az olvasókat.

A Honvédség Háza megalapításának ötvenedik évfordulója alkalmából 1998 novemberében nagyszabású ünnepi ülést rendeztek. Gulácsy Attila alezredes, igazgató méltatta a megalakult Honvédség Háza tevékenységét,

példákkal illusztrálta a kialakult pezsgő kulturális élet sokszínűségét. A szakmai munkát a Stefánia útra történő átköltözés után csak részben kellett módosítani, azonban a rendszerváltást követő egy évtizedben alapvetően megváltozott az igényjogosult állomány élethelyzete, életmódja s ez komoly kihívást jelentett az intézmény számára is. Újdonságaival népszerűek voltak a könyvtári szolgáltatások, a hangversenybérleti sorozatok, a családi vásárpok, a Gondtalan órák sorozata, s emellett nagy igény mutatkozott különösen az angol nyelvi képzés iránt is. A megnövekedett igényeket figyelembe véve bevezették a speciális kurzusokat, köztük a hatékony kommunikáció módszereit és gyakorlatát taglaló tanfolyamot, vagy a számítástechnikai ismeretek internettel kibővíülő sorozatát. A színházművészet kínálatát gazdagította az 1998 januárjától működő Fiatalok Színháza. Az ünnepség keretében az egykori első igazgatót, Vince Lajos nyugállományú őrnagyot előléptették nyugállományú ezredessé.

Meghívott rangos előadók is felszóltak. Nemeskürty István történész, író felidézte, hogy a Monarchia hadserege magyarokból álló ezredeiben a tisztek, altisztek alapítványokat tettek azért, hogy egy-egy az irodalmat vagy más művészeteket művelő közlegény, altiszt vagy tiszt képezhesse magát. A száz esztendeje létrejött Tiszti Kaszinóval kapcsolatban elmondta, hogy működése során ápolta a művészeteket, az irodalmat s az itt zajló pezsgő kulturális életet fiatal tisztként személyesen is tapasztalhatta. Az irodalom, a művészetek művelése, befogadása mellett feltétlenül fontos volt a kulturált társas élet kialakítása.

Baranyi Ferenc költő a szellemi honvédelem fontosságát hangsúlyozta. A nyolcvanas évek közepén az intézményben működött a Zrínyi Miklós Irodalmi Társaság, melynek alelnöke volt. Ekkor jött létre az Irodalmi Kávéház, valamint a Stefánia Palotában az „Esték a kastélyban” elnevezésű sorozat, melyeket ugyancsak ő vezetett, s az irodalom és a társművészetek gazdag világával ismertette meg az érdeklődőket.

Bereczky Loránd, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója felidézte, hogy az egyetem elvégzése után, 1965-ben élete első értelmiségi munkahelyeként az akkori Központi Klub kulturális osztályának lett a munkatársa. Itt került kapcsolatba mint a körök, klubok felelőse a rangos katonai-képzőművész körrel. Megemlékezett a kör legendás alkotóiról, a már korábban említett Bükkösi Gáborról, Legéni Józsefről és Gyimesi Lászlóról (mindhárman alezredek), akiknek segítségével elleshette az alkotómunka fortélyait. Ezek későbbi művészettörténeti munkásságához is jelentős segítséget adtak.

Dr. Tóth Sándor hadtörténész nyugállományú ezredes a több mint két évtizeden át sikerrel működő, népszerű Hadtörténeti Vitafórumról beszélt, amely azért volt különösen fontos, mert a tisztképzésben minimálisra csökkentették a hadtörténeti oktatást.

Drucker Tibor előbb a Fővárosi Művelődési Ház igazgatója, majd nyugállományba vonulásáig a Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesületének elnöke volt, s mindeközben sok szállal kötődött a művelődési házhoz. Személyes tapasztalataira alapozva mondta el, hogy a ház működését mindig az újra való törekvés jellemezte a hagyományok megtartása mellett.

A népművelői munka felelősségét, szépségét, s az ebből fakadó szakmai hit erejét hangoztatta Juhász Judit, a Magyar Rádió alelnöke. Novák Ferenc Kossuth-díjas koreográfus, a Honvéd Együttes művészeti vezetője felidézte azt az időszakot (1965-öt), amikor az akkori tánckar vezetőjeként az intézmény alkalmazottja lett. Felszólt még prof. Szabó János honvédelmi minisztériumi helyettes államtitkár, aki a kulturális paradigmaváltásról érkezett.

A kultúra ugyanúgy kell a ma katonájának, mint a haza védelméhez szükséges fegyver, hangoztatta Helgert Imre ezredes, a budapesti helyőrség parancsnokhelyettese. Elmondta, hogy az intézmény vonzáskörzetébe tartozik több ezer hivatásos katona és családtagjaik, valamint tizenegyezer nyugállományú katona s számukra elsődlegesen fontos a kulturált művelődést, szórakozást nyújtó ház működése.

Zárszávaiban dr. Holló József vezérőrnagy, a Magyar Honvédség humán csoportfőnöke méltatta a ház értékteremtő tevékenységét. Az ünnepséget követően megnyitották a házban működő, megalakulásának 40. évfordulójára is emlékező MABÉOSZ MH. 1. számú bélyeggyűjtő kör kiállítását.

Az érdeklődők számára levetítették az „50 év a művelődés szolgálatában” című, a történeti hűséget mindennekfelett betartó, tényanyagban és személyes visszaemlékezésekben rendkívül gazdag dokumentumfilmet, melyet a Magyar Honvédség Művelődési Háza igazgatóságának megbízásából a Honvéd Stúdió készített. A film létrehozásában jelentős munkát végzett Völgyes Rózsa nyugállományú alezredes, a ház kulturális osztályának korábbi vezetője és Szentirmai István nyugállományú ezredes, a Katonai Filmstúdió egykori vezetője (aki 2018-ban, a könyv készítésének idején elhunyt).

Megadták a módját a jubileumi megemlékezésnek. De ezzel nem értek véget az ünneplések. Az Országos Tiszti Tudományos és Kaszinó Egyesület megalakulásának századik, a Honvédség Háza létrehozásának 50. évfordulója tiszteletére Budapest helyőrség katonai szervezetei kezdeményezésére emléktáblát helyeztek el az egykori Tiszti Kaszinó épületén. Az avatóbeszédben többek között elhangzott: „Az elmúlt egy évtizedben megváltozott a társadalmi berendezkedés, így a korábbinál erőteljesebben jelentkezett az az igény, hogy a művelődési intézmény tevékenységének fő motívuma a honvédség és a társadalom kapcsolatának erősítése legyen... Az utóbbi nyolc-tíz évben jelentősen megváltozott a hivatásos és közalkalmazotti kör élethelyzete, életmódja s ez komoly kihívást jelent a honvédségi népművelők számára. A megváltozott kulturális szükségletek s maga az elpiacosodott kultúra meghatározzák

**BARÁTI TALÁLKOZÓ
(JOBBRÓL
A MÁSODIK
SZENTIRMAI ISTVÁN
NYUGÁLLOMÁNYÚ
EZREDES, AZ
INTÉZMÉNY
TÖRTÉNETÉT
FELIDÉZŐ FILM
RENDEZŐJE)**

a Magyar Honvédség Művelődési Háza mai tevékenységét. Ugyanakkor változatlanul fontos alapelv, hogy az igényjogosultak köre mindig igénybe vehesse a művelődési intézmény kulturális szolgáltatásait. Jóleső érzéssel tapasztalhatjuk, hogy a művelődési ház magas színvonalon eleget is tesz ezeknek az igényeknek, gazdag kulturális szolgáltatásaival a közönség széles körét vonzaskörében tartja. A közelgő kétezredik év küszöbén (immár 1999. március 12-e óta a NATO teljes jogú tagjaként) a Magyar Honvédség kulturális és művészeti tevékenységét a művelődési ház magas színvonalon reprezentálja. Ennek a gyökerei száz esztendőre nyúlnak vissza. A kaszinóban kibontakozott egy olyan folyamat, amely ma már nem csupán a központi művelődési intézményünkre, de a helyőrségek művelődési intézményeinek tevékenységére egyaránt jellemző.” Ez volt a múlt, jelenleg már egyetlen vidéki helyőrségi klub sem üzemel.

Az emléktáblát katonai tiszteletadással Végh Ferenc vezérezredes, a Magyar Honvédség vezérkari főnöke avatta fel. Jelen volt az ünnepségen Erdei Tamás, a Magyar Külkereskedelmi Bank elnök-vezérigazgatója. Az emléktáblát ettől kezdte évente megkoszorúzzák Budapest helyőrség katonai szervezetei.

Az ünnepségsorozat zárásaként 1999 novemberében hagyományteremtő szándékkal megrendezték a ház napja '99 elnevezésű ünnepséget, melyen az intézmény akkori dolgozói, valamint a nyugdíjas munkatársak vettek részt. A terv az volt, hogy ettől az évtől kezdve évente megrendezik a ház napja programot.

Megemlítem még, hogy az évfordulók kapcsán Jubileumi emlékérmeket alapítottak, amelyet első alkalommal Vincze Lajos nyugállományú ezredes vehetett át. Ez a kezdeményezés néhány alkalom után megszűnt.

EMLEKTÁBLA-
AVATÁS 1999
NOVEMBERÉBEN
AZ EGYKORI TISZTI
KASZINÓ, MAJD A
HONVÉDSÉG HÁZA
ÉPÜLETÉNÉL

Az államalapításunk ezredik évfordulója alkalmából meghirdetett millenniumi rendezvénysorozat keretében, a Himnusz születésének évfordulójára emlékező magyar kultúra napja alkalmából a honvédségi népművelők és tudományszervezők részvételével ünnepélyes szakmai konferenciát rendezett a Honvéd Vezérkar Tudományszervező Osztálya, valamint a Magyar Honvédség Kulturális és Média Igazgatósága a Stefánia Palotában. Szóltak az előadók a népművelők társadalomban elfoglalt helyéről és szerepéről, kiemelten a honvédség szakembergárdájáról, a helyőrségi klubok jövőbeni sorsáról és egyéb kultúrával kapcsolatos kérdésekről. Ami történetünk szempontjából különösen fontos, a KMI igazgatója, Péter László ezredes itt adott tájékoztatást a honvédség egészét érintő stratégiai felülvizsgálatról, valamint az ezt követő kormányhatározatból a honvédség kulturális életét érintő változásokról. A honvédelmi vezetés azokat a szervezeteket, amelyek nem szolgálnak közvetlen honvédségi feladatokat, tevékenységük meghagyása mellett a költségvetési körön kívülre kívánja helyezni. Így a meglévő kulturális intézményrendszer működését át kell alakítani nonprofit szervezetekké, amelyeket a honvédelmi tárca természetesen továbbra is támogatni kíván, de nem mint költségvetési szervezetet. S itt hangzott el először nyilvánosan, hogy a Magyar Honvédség Művelődési Házának – jelenlegi feladatai meghagyása mellett – ugyancsak közhasznú társasági formában kell tovább működnie. Végül is a KMI 2000. július 15-ig működött, a szervezetet megszüntették és megalakultak a közhasznú társaságok.

A MAGYAR HONVÉDSÉG MŰVELŐDÉSI HÁZÁTÓL A HM KULTURÁLIS ÉS SZABADIDŐ KÖZPONT KÖZHASZNÚ TÁRSASÁGIG ÉS MÉG TOVÁBB...

A már említett változást – a KMI működését – újabb változás követte. Idézet a sajtóközleményből: „A Magyar Köztársaság honvédelmének egészét érintő stratégiai felülvizsgálat értelmében 1999–2000 között a honvédelmi tárca áttekintette a nem közvetlenül védelmi jellegű feladatok ellátását szolgáló szervezeteket és azok feladatainak körét, és javaslatot dolgozott ki e feladatoknak, illetve azok ellátását szolgáló szervezeteknek az államháztartás köréből történő kivételére.

Ennek keretén belül a kulturális, közművelődési, szociális és jóléti (üdültetési) intézményhálózatot és a feladatrendszert is átvizsgálták, melynek eredményeként a kulturális ágazatban megalapítottak három közhasznú társaságot – a HM Kulturális és Szabadidő Központ Kht.-t, a HM Honvéd Kulturális Szolgáltató Kht.-t és a Zrínyi Kommunikációs Szolgáltató Kht.-t (»lánykori« nevén Zrínyi Katonai Könyv- és Lapkiadó).

A HM Honvéd Kulturális Szolgáltató Kht. és a HM Kulturális és Szabadidő Központ Kht. 2000. július 15-én kezdte meg tevékenységét. Mindkét társaság elsősorban a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak, illetve a hadköteles katonák számára szervez kulturális szórakoztató programokat, helyileg a HM KSZK Kht. a Budapesten található Stefánia Palotában, a HM Honvéd Kht. a vidéki volt 42 tiszti klubban (helyőrségi klub).”

A honvédelmi miniszter, mint alapító által létrehozott szervezet terjedelmes alapító okiratának részletes ismertetésétől eltekintek. Egyik fontos kitétele a dokumentumnak, hogy a társaság célja a „társadalom közös szükségleteinek kielégítése (sic!) céljából a Honvédelmi Minisztérium számára (és itt több törvényi hivatkozás szerepel) meghatározott állami feladatokat nonprofit gazdasági társaság keretei között lássa el. A társaság a közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi CLVI. törvény 26. § c. pontjában foglalt közhasznú tevékenységeket folytatja.”

Többoldalas listát sorol fel a határozat, aszerint, hogy milyen tevékenységeket folytathat a szervezet. Ezek között természetesen kiemelten szerepel a kultúra, a művészeti tevékenység, a könyvtári, levéltári tevékenység, az oktatás, a kempingszolgáltatás, az utazásszervezés, az euroatlanti integráció elősegítését célzó oktatás, művészeti tevékenység, a szolgáltatások körében a közétkeztetés, és egyebek mellett természetesen az üzleti tevékenység.

Az új és addig ismeretlen gazdálkodási és szervezeti forma új kihívás elé állította a vezető állományt. A legnagyobb feladatot az jelentette, hogy ne változzon az igényjogosult állomány részére korábban megszokott szolgáltatások köre és színvonala.

A közhasznúsági törvényben foglaltak előírták az intézmény teljes nyitottságát, sikerült egy új rendszert kialakítani (igényjogosulti kártya), mely legalább részben megőrizte a Magyar Honvédség hivatásos, polgári és nyugállományú tagjainak kedvezményeit valamennyi szolgáltatásban. Az évről évre elkészített és az alapító által jóváhagyott Üzleti Terv biztosította az intézmény működését.

A támogatás és az üzleti tevékenység bevételei alapvetően biztosították a bérek, működési költségek, valamint a kulturális programok költségeit.

Az új gazdálkodási forma a korábbinál átgondoltabb program- és műsortervezést igényelt valamennyi munkatárs részéről. A rendezvények esetében minimális elvárás volt az önköltségi áron történő megvalósítás, amit rövid időn belül valamennyi munkatárs megértett és alkalmazott.

Akkor tulajdonképpen hogyan működhetett tovább a „ház”? Egyértelműen kimondhatjuk, hogy az alapító által kiemelt feladat volt, hogy a ház

KARÁCSONY
ELŐTT 2003-BAN
A HM KULTURÁLIS
ÉS SZABADIDŐ
KÖZPONT KHT.-BAN.
(FELSŐ SORBAN
JOBBRÓL BENKE
TAMÁS ALEZREDES,
KULTURÁLIS
OSZTÁLYVEZETŐ,
KOVÁCS LÁSZLÓ
NY. EZREDES,
GAZDASÁGI
IGAZGATÓ, PÉTER
LÁSZLÓ EZREDES,
IGAZGATÓ, BALRÓL
A MÁSODIK GULÁCSY
ATTILA NY. EZREDES)

továbbra is nyújtsa a korábbi kulturális kínálatot. Persze, egy fontos momentum közrejátszott abban, hogy sokaknak kedvét szegte az átalakulás. Ugyanis a többségben lévő közalkalmazottakból munkavállaló lett, számos kedvezménytől elestek, vagy vállalták a további munkát, esetleg eltávoztak. Ki így, ki úgy döntött.

Az ügyvezetői feladatokat az alapítástól 2002. december végéig Gulácsy Attila alezredes, 2003. január elsejétől 2004. december végéig Péter László ezredes látta el. 2003-tól a folyamatos jogszabályi környezetnek, valamint a Magyar Honvédséget érintő szervezeti változásoknak köszönhetően további szervezeti és költségracionalizálásra került sor.

2004. április 9-ével a honvédelmi miniszter mint alapító, a következő határozatot hozta: „Elrendelem a HM Kulturális és Szabadidő Központ Kht. (Klub Kht.) és a HM Honvéd Kulturális Szolgáltató Kht. (HM Honvéd Kht.) egyesülését, melynek során a HM Honvéd Kulturális Szolgáltató Kht. (ügyvezető Sipos Gábor ezredes) az átvevő, míg a HM Kulturális és Szabadidő Központ Kht. a beolvadó társaság.” Szervezetileg a házhoz került 33 helyőrségi klub, nagyságrendben az első a művelődési ház lett, s ahogy akkor mondták, ez az intézmény volt a klubok „zászlóshajója”. Ez a változat még egy évig sem tartott.

Ezt követően Molnár István (2008-ig), majd Nagy Imre alezredes, 2010-ben Szászvári Lajos nyugállományú ezredes látta el az ügyvezetői feladatokat. 2011-ben a szervezet felvette a HM Bessenyei György Kulturális és Üdül-

tetési Közhasznú Nonprofit Kft. nevet. 2012. január 1-jétől létrehozták a HM Protokoll, Rekreációs és Kulturális Főigazgatóságot dr. Papp György Bálint főigazgató vezetésével, és ezen belül működött a Honvéd Kulturális Központ.

Az eltelt időszakban szakmai vezetők a következők voltak: Benke Tamás nyugállományú alezredes, Kókai Ernő alezredes, Hellán Mária alezredes, Kovács László nyugállományú ezredes, Gulácsy Attila nyugállományú ezredes.

2013 márciusában az intézmény a Budapest Helyőrség Dandár kötelékébe került.

Nem bonyolítom tovább a szervezeti és ügyvezetői változások sorát. Talán ennyiből is kiviláglik, hogy gazdasági szervezet szempontjából a Kht. nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket. A felsővezetés részéről elvárás volt, hogy az intézmény mint gazdasági társaság a költségvetési támogatáson túl saját bevételeinek növelésével biztosítsa működését. Budapest helyőrségben akkor a hivatásos katonák, közalkalmazottak és hozzátartozóik, valamint a honvédségi nyugállományúak száma összességében elérte a 30 ezer, a főváros vonzáskörzetében élő igényjogosultaké pedig 11 ezer főt. Ezt a kört kellett volna szolgálnia az intézménynek úgy, hogy a fenntartási költségekre (üzemeltetés, bérék) szűkösen megkapták az állami támogatást, a többit üzleti tevékenységből szerzett bevétel visszaforgatásával kellett megoldani.

HOL VOLT A KULTÚRA?

A fentebb ismertetett intézményi változtatások, szerkezeti átalakítások ellenére a kulturális szolgáltatások, a művelődés, szórakozás lehetőségei változatlan intenzitással működtek a lelkes, elkötelezett, hozzáértő vezetők és szakemberek közreműködésével. A kulturális tevékenység magas színvonaláért sokat tettek az intézmény egykori és jelenlegi közművelődési munkatársai, köztük Oláh Lászlóné, Kiss József, Csuka Zoltánné, Gregus Anikó, Szabadosné Kovács Lilla, Mázi Gábor, Kárpáti Imre, Gáti Lászlóné.

A mindenkori vezetés jóváhagyta az éves közművelődési terveket, a bevételeket pedig előírták. A támogatás sosem volt elég, ezért a rendezvény-szervező csoport törekedett arra, hogy a szabad kapacitások terhére terem-bérletekből, valamint a vendéglátásból teremtsék elő a szükséges bevételeket.

A következőkben a teljesség igénye nélkül felsorolom a sokak számára bizonyára emlékezetes rendezvényeket. A közönség felé a ház, mint a helyőrség kulturális intézménye, megtartotta arculatát. A színházteremben a könnyű- és komolyzenei programok telt házas előadásokat jelentettek. Fellépett többek között a Budafoki Dohnányi Zenekar, a MÁV Szimfonikusok, rendszeres koncertprogramokkal színesítették a műsorpalettát a katonazenekarok. Ezek közül kiemelkedett 2003 májusában az Amerikai Egyesült Államok Hadseregének Európai Zenekara és a Magyar Légierő Zenekarának közös koncertje. Itt rendezte meg például 2007-ben fennállása 45. évfordulója alkalmából jubileumi koncertjét a Magyar Honvédség Központi Zenekara.

CSOPORTKÉP
2011-BŐL. AZ ELSŐ
SORBAN JOBBRÓL
A NEGYEDIK
SZÁSZVÁRI LAJOS
NY. EZREDES,
IGAZGATÓ

**SZABADTÉRI
KONCERT AZ
MH KÖZPONTI
ZENEKARRAL,
KARMESTER KOVÁCS
TIBOR ALEZREDES**

Vonzották a zenebarátokat a felnőtt bérleti hangversenysorozatok, valamint az unokák és nagyszülők koncertjei. Rendszeresen fellépett a Honvéd Palotazenekar. Musicalestek, egyfelvonásosok színesítették meghívott művészek közreműködésével a klubszínház repertoárját. Évente hat előadást tartott gyermekeknek a Stefánia Mese-Szín-Ház, és négy alkalommal örvendeztette meg a kicsiket a Stefánia Bábszínház. Visszatérő rendezvények voltak a helyőrségi gálaestek, melyeknél minden esetben kitehették a „megtelt” táblát. Időről időre bemutatta új műsorát a Honvéd Együttes. A Pódium bárban ugyancsak folyamatosak voltak a zenés táncestek, hétvégenként az Arató Disco vonzotta a fiatalokat. Befogadták a Rádiókabaré, valamint Fábrý Sándor Esti Showder műsorának felvételeit. Népszerűek voltak Csernus Imre pszichiáter interaktív programjai, Vujity Tvrtko találkozásai a közönséggel. Rendeztek jótékonyági koncertet az MH Központi Zenekarral. A színházi előadások éveken át a Fialok Színházához kötődtek. A Stefánia Palota számos más kulturális rendezvény színhelye is volt. Itt rendezték meg többek között – az 1997 októberében a Honvéd Férfikar négy énekeséből alakult, éveken át országosan is nagy népszerűségnek örvendő – Four Fathers együttes első, „Four Fathers Singers” című lemezének bemutató koncertjét. Folyamatosan megtartottak olyan kiváló sorozatokat, mint a főleg nyugdíjasokat szórakoztató Gondtalan órák és a Csendül a nótá. Év vége felé a családi Mikulás-napi kavalkádon szinte zsúfolásig megtelt a ház az önfeledten szórakozó gyermekekkel és szüleikkel. Mindemellett évente megrendezték műsorral egybekötött a helyőrségi gálaesteket is.

Több alkalommal hirdettek a honvédségi alakulatok részére öntevékeny előadó művészeti versenyeket, s a döntőket minden esetben a házban rendezték. Elindították a külszolgálatban tevékenykedők részére a missziósok karácsonyát. A szolgálat során elhunyt katonák gyermekei részére pedig évről évre megrendezték az árvák karácsonyát.

2002-től több éven át rendezték meg a nemzetközi gyermekművészeti bemutatót, melynek egyhetes elődöntője után a legjobbak a ház színháztermében mutatkozhattak be.

A Honvédelmi Minisztérium 2007-ben országos hadtörténelmi vetélkedőt hirdetett gróf Batthyány Lajos születésének 200. évfordulója tiszteletére. A középiskolásoknak tartott versengés lebonyolítását és az elődöntő megrendezését a ház munkatársai végezték el. Népszerű volt a Stefánia Palotában rendezett Stefánia Irodalmi Kávéház sorozat. Többek között Katona Tamás történész, dr. Négyesi Lajos alezredes hadtörténész és Pintér Tamás hadszíntérkutató is tartott előadást a katona-költők munkásságáról.

A Stefánia Galériában rendszeresek voltak a tárlatok, a kiállítók között folyamatosan szerepeltek az intézmény által Gödön működtetett honvédségi alkotótáborok rangos művészei. Itt rendezték meg az alkotótáborok zárása utáni összevont tárlatokat is. Emellett számos tárlat a honvédséghez nem kötődő, ám a polgári életben rangot és tekintélyt szerzett művészek munkásságát

**HELYŐRSÉGI
GÁLAESTEK
ÁLLANDÓ HELYSZÍNE
A HÁZ**

is reprezentálta. Megtekinthette a tárlátogató közönség a Honvédelmi Minisztérium „Honvédelem a képzőművészetben” mottójú, évente meghirdetett mecenatúrapályázatára beérkezett és díjazott alkotásokat. A képzőművészet mellett például fotó- és dokumentumkiállítás keretében láthatta a közönség „Az ENSZ és a NATO – A Magyar Honvédség részvétele a békefenntartásban” című bemutatót az MH Műveleti Központ és a Budapesti Nyugállományúak Klubja közös rendezésében.

Rendkívül népszerűek voltak a bállok, köztük az 1993–2006 közötti évenkénti Honvédbállok, az Erzsébet- és Katalin-bállok, a nyugdíjasklub báljai, a farsangi, szüreti és szilveszteri multságok. Ez utóbbiak közül kiemelkedett az ezredforduló bálja, melyre főiskolásokat, hivatásos és nyugállományú katonákat hívtak meg hozzátartozóikkal együtt. A Pódium bárban zajlottak a zenés táncestek, melyek a szépkorúak kedvelt szórakozási alkalmi voltak. A zenét a rendkívül népszerű Kristály Duó szolgáltatta.

A kilencvenes évek közepétől közel húsz évig nagy sikerrel működött Balatonkenesén a Honvéd Camping és a vitorlástáborok sorozata, ezeket Oláh Lászlóné, majd Szabadosné Kovács Lilla és Csuka Zoltánné szervezte. A vitorlástábor népszerűségére mi sem jellemzőbb, mint az, hogy kezdetben öt „Optimist” hajóval szálltak vízre, de olyan nagy volt az érdeklődés, hogy végül tízre nőtt a vitorlások száma. Emellett nyaranta többféle gyerektábor fogadta a házban a kisebbeket. Katonai, színjátszó-, sport-, és tánc tábor volt a kínálatban. A visszajelzések alapján a családok elégedettek voltak gyermekeik nyári foglalkoztatásával.

A klubok, körök havonta rendeztek összejöveteleket. Kiragadott példaként említem meg a honvédelem aktuális kérdéseivel foglalkozó Szabadegyetemet, a Honvédorvosok, Katonapszichológusok és Hadtudósok klubját, a

HONVÉDBÁL
A STEFÁNIA
PALOTÁBAN
(KÖZÉPEN
VÉGH FERENC
ALTÁBORNAGY,
VEZÉRKARI
FŐNÖK, MELLETTE
GÖNCZ ÁRPÁD
KÖZTÁRSASÁGI
ELNÖK ÉS SZABÓ
JÁNOS HONVÉDELMI
MINISZTER)

missziós rendezvényeket, a Kultúr- és Irodalmi Kávéházakat. Jó ideig működött még a Tánc, illem, etikett, Origami, Natura Klub, szabás-varrás és az angol nyelvtanfolyam. Szinte örökzöldnek számított a női és a gyermektorna Kutas Józsefné, Gyöngyike vezetésével, a sakk- és a természetjáró szakosztály, a Gábor Áron Bélyeggyűjtő, valamint a Kertbarát Kör. Éveken át rendezték meg az „Éld meg az életed!” elnevezésű családi egészségmegőrző rendezvénysorozatot, melyet Győrfi András és Farkas Kinga szervezett.

A 60-as, 70-es és 80-as évek slágereit játszotta havonként megrendezett klub-szerű koncertjein a Black & Wecker zenekar Vadady Attila vezetésével.

CSOPORTKÉP
A KÖZKEDVELT
VITORLÁSTÁBORBAN

KÖNYVTÁRI ÉLET (2)

„...A régi és új könyvtár között főként az a különbség, hogy a régi könyvtárakat azért csinálták, hogy legyen hely, ahol a könyveket megőrzik, s ha betéved néha egy kutató és keres egyet, jó – de ha nem téved be egy sem, az még jobb.

Ma azért csinálják a könyvtárakat, hogy legyen hely, ahonnan »szétszórják« a könyveket, hogy minél többen olvashassák; nevelni akarnak általok és gyönyörűséget szerezni az embereknek”. E sorokat Szabó Ervin (1877–1918), a magyar könyvtárhálózat kiépítésének elindítója írta. E gondolkör alapján kezdte el könyvtárvezetői tevékenységét 1997 decemberében Borbély Emma okleveles főkönyvtáros.

Ezt követően elkezdődött a könyvtári munka érdemi átszervezése. Megtörtént az alapvető okmányok, az egyedi és összesített nyilvántartás tételes egyeztetése, a szolgálati katalógus pontos, naprakészé tétele. Hozzáálltak a ház történeti gyűjteményének kialakításához, elkészült a könyvtár Szervezeti és Működési Szabályzata, és annak mellékletei. A könyvtár ügyében az 1997. évi CXL. törvény életbe lépésével és alkalmazásával kezdődött el az a jogi és fejlesztési változás, amit méltán nevezhetünk a könyvtári terület rendszerváltásának.

A Magyar Honvédség könyvtárszabályzatát 1997-ben is a 80/1978. (HK 4) HM számú intézkedés tartalmazta. (Honvédségi Közlöny, 1978. december 30.)

„...A kiemelt könyvtárak munkájának szakmódszertani segítségét és a könyvtári rendszer központi gondozását a Magyar Néphadsereg Művelődési Ház Könyvtára végzi...” A működést a fenti két dokumentumban foglaltak határozták meg.

A ház könyvtára a Magyar Honvédség egyetlen olyan közművelődési könyvtára, amely érdemi teljességgel gyűjtötte a magyar nyelven megjelent műveket, a katonai szakirodalmat pedig válogató jelleggel. Mint az MH köz-művelődési könyvtárainak bázisintézménye, állományát tartalmi és mennyiségi vonatkozásban a területen működő, megyei könyvtárakéhoz hasonlóan fejlesztette. Gondoskodott a hadsereg könyvtári rendszeréhez tartozó könyvtárak igényeinek – könyvtárközi kölcsönzés útján történő – teljesítéséről.

Az említett megújulás még a következőket jelentette: segédkönyvtári és kézikönyvtári részleget hoztak létre. A gyermekolvasók számára Mesekuckót alakítottak ki, ahol a faliképet Pártos Csilla mesekönyv-illusztrátor készítette. A zenei részleg „kinőtte” magát, így áthelyezték az ún. tanulószobába a nem hagyományos dokumentumokkal együtt. Elvégezték a könyvek jelzetelesét, majd dísznövényekkel megújították a könyvtár „megjelenését” is. A folyamatos állománygyarapításnál figyelembe vették a deziderátában jelölt könyvek beszerzését, a katonai szakirodalom bővítését, a gyermek- és ifjúsági könyvek, valamint a térképek, útikönyvek tartalmi megújítását.

Mivel a Kht. 2001-től nyitott a civil közönség irányába, a könyvtár is ebbe az irányba változott. Bevezették szolgáltatásként a fénymásolást és a kötéset.

A könyvtár életében mérföldkövet jelentett 2003. november negyedike. E napon kapta meg ugyanis a nyilvános könyvtárra minősítést. Erre a változásra azért kellett várni, mert létszámbővítéshez volt kötve, s miután egy fővel többen lettek, elgördült az akadály. Az átminősítés azt jelentette, hogy városi könyvtári feladatok ellátására is jogosítvánnyal rendelkeztek, ami nem csupán a szolgáltatások bővítését és a látogatókör bővülését jelentette, hanem lehetőség nyílt a fejlesztést célzó pályázatokon történő részvételre is.

MESEKUCKÓ
A KÖNYVTÁRBAN
(KÖZÉPEN
BORBÉLY EMMA
KÖNYVTÁRVEZETŐ)

Nemzeti könyvtárunk mecénásai
Benefactores bibliothecae
AMOR LIBRORUM KLUB
Az alapítás éve 2003
Alapítók:
Kossuth Kiadó
Országos Széchényi Könyvtár
Köszönet a támogatóknak !

2004
BKV GÉPJÁRMŰJAVÍTÓ KFT.
DUNAFERR ELEKTROSZERVIZ KFT.
JUNIOR VENDEGLÁTÓ RT.
LABEX KFT.
MÁTRAI ERŐMŰ RT.
KÉZDY GYÖRGY
Grand Ph.D. PALOTÁS JÁNOS
PREISINGER BÉLA
RUPPERT ANTAL, PÉCS
DR. SZÓRÁDI SÁNDOR

2005
SZÉKELY CSABA, BUDAÖRS
L. ANTAL ÉPÍTÉSZIRODÁJA
DR. SZILI SZABOLCS
DR. JÓZSA LÁSZLÓ

LAKI RT.
BARANYI IMRE
BÉRCZY ANTAL
DR. HARSÁNYI ISTVÁN ÜGYVÉD

SIKLÓS LÁSZLÓ
HM STEFÁNIA KULTURÁLIS KÖZPONT KÖNYVTÁRA
DR. VARGA LÁSZLÓ, MOSONMAGYARÓVÁR
CZECZIDLOWSZKI-HERVATIN ESZTER
VÁRHELYI ENDRE, SZOMBATHELY
KÜLÜGYMINISZTERIUM KÖNYVTÁRA
CSONKI ANDRÁS NÉ LÁSZLÓFALVI ESZTER
DR. DÉVÉNYI NORBERT KÖZJEGYZŐ
DR. SÓLYOM FERENC ÉS NEJE, ÉRD
DR. KELEMEN LÁSZLÓ ÉS DR. IVANICS ILDIKÓ
VARGA LÁSZLÓ, TAKTAHARKÁNY

2006
DANDÉ KRISZTIÁN
TAKÁCS LÁSZLÓ JÁSZBERÉNY
STRABAG ZRT.
DR. KISS ANDRÁS PÓCSMEGYER
BARTHA FERENC
GALANITS RITA BUDAPEST
BREZÓCZKI CSALÁD
DR. SZILVÁSY GYÖRGY
DR. BAKONYI ÁRPÁD
BUDAPESTI NEUMANN JÁNOS SZKI
SZALAI SÁNDOR ÉS DR. CSAPLÁROS MÁRIA
PINTÉRNÉ DR. PLANK MAGDOLNA ÜGYVÉD KOMÁROM
DR. PANKOTAI ZOLTÁN PANKOTAI ÜGYVÉDI IRODA

v. BIRÓ JÓZSEF TIHANY
CSÓK és TÁRSA Ügyvédi Iroda
BERNÁTH ANTAL
PROF. DR. OTTÓ SZABOLCS
RADNÓTI LÁSZLÓ
DR. EGRESSY GÁBOR
ROMÁN PÉTER
DR. ROKOLYA GÁBOR
SZILAS-METÁL KFT.
SZILAS-METÁL KFT.
SZILAS-METÁL KFT.

2007 - 2008
ANTIQUA EC.
LEOPOLD ZSUZSANNA

Mecénás lett a könyvtár. Az Országos Széchényi Könyvtár gyűjteményének gyarapítását szolgáló, közösen a Kossuth Kiadóval sorozatot indított bőrkötésű könyvritkaságok hasonmás megjelentetésével Amor Librorum elnevezéssel. A könyvek megrendelőinek névsorát a Széchényi Könyvtár márványtáblán jelenítette meg. A közel száz nevet magába foglaló emléktáblát – melyen a ház könyvtárának neve is olvasható – 2005. június 22-én dr. Monok István főigazgató avatta fel.

A könyvtár állománya 1997-ben a hagyományos dokumentumok vonatkozásában 70 939 darab volt. A nem hagyományos dokumentumok száma 4886 darab volt.

A könyvtár dolgozói 2007-ben: Borbély Emma okleveles főkönyvtáros, könyvtárvezető, Mezei Andrea, Pácza Éva okleveles könyvtárosok, Puskás-Kővágó Ibolya, Szabó Kinga, Horváth Mariann könyvtárosok.

A ház könyvtárának szolgáltatásairól tájékoztató kiadványt készítettek „Könyvtári kalauz” címmel. A sokrétű szakmai munka mellett programok sokaságát szervezték.

Művészeti stúdiók:

- Zenés irodalmi stúdió, háziasszony: vitéz lovag Dévai Nagy Kamilla;
- Képzőművészeti stúdió, vezető: Balló Gábor díszlettervező, tanár;
- Irodalmi alkotóstúdió, vezető: Mészöly Gábor művészeti előadó.

Rendezvényeik tíz év tükrében, 1997–2007 között:

Könyvankétok: Balogh Béni: „Csatára fel...”, Csermely Zsuzsa: „Dominka meséi”, Felszeghy Csaba: „Törökinduló”, Szarka István két verseskötete, Kositzky Attila: „Önpörgés”, Obersovszky Gyula és vendégei, Zaja Roland

könyvbemutatója, könyvankét Helgert Imrével, Takács Tibor három regényének bemutatója, továbbá Hermann Róbert: „1848–49 – A szabadságharc hadtörténete”, valamint a Kossuth Lajosról írt monográfia bemutatója.

Az Irodalmi Kávéház vendége volt Hegedűs D. Géza színművész, Cseh Tamás és Bereményi Géza, Katona Klári (könyvének bemutatója), Dévai Nagy Kamilla és Mohai Gábor, valamint Bayer Friderika CD-bemutatójával.

A zenés irodalmi műsorok programján szerepelt egy szenegáli dobegyüttes. A gyerekeket szórakoztatta a Dongó Duó. Zenés bemutaton ismerhették meg Kunfalvy Ákos verseskötetét. Fellépett önálló műsorával Babják Annamária színművésznő és Kaszás Géza színművész, valamint Schmidt Vera előadóművész.

Kamarakiállítások a teljesség igénye nélkül: „Féllábbal a csúcson” címmel rendezett fotókiállítást Szendrő Szabolcs, a Himalája hegymászója, Tóth Antal Tónió karikatúrái, Libisch Győzőné lószőrékszer-készítő művei, Tari Márta népi iparművész mézesbábjai egyaránt sűrűn látogatott kiállítások közé tartoztak. A képzőművészetet Horváth Zoltán, Sugár Géza, Salamon György és Katona István katonaeorvos festőművészek, Balonyai Tiborné tűzzománc képei, S. Farkas Éva gobelinjei képviselték. Láthatták Chiba Miklós sportfotóit, Simon Attila fotográfus munkáit, Tari Mariann könyvillusztrációit. Főleg a gyerekek körében arattak sikert a Népi Kismesterségek Egyesület manószobrai és fajtékai, Füzesi Zsuzsa gyermekkönyvillusztrációi, Tüskés Tünde szalmabábjai, Mikecz Mihályné textilbábjai és Marsovszky Gyula fajtékai. Bemutatkozott Hidvégi Mária gyertyamártó és Somogyi Sándor okarinakészítő. Láthatta a közönség Kacsó Lajos katonaujságíró sajtófotóit. A „Lovak a művészetben” című kiállítás megnyitóján a látogatók találkozhattak Dallos Gyulával, a magyar lovassport, ezen belül a díjlovaglás örökös magyar bajnokával. A tematikus bemutatók közül meg kell említeni a reformkorról készített dokumentumtárlatot, a József Attila- és a Bartók Béla-emlékévkapcsán, valamint az 1956-os forradalom és szabadságharc 50. évfordulójára a Petőfi Irodalmi Múzeum anyagából rendezett tablókiállítást. Évente bemutatták a Szép Magyar Könyv pályázat díjazott kötetét.

Működtettek Sminkstúdiót Homa Andrea sminkmester vezetésével és Boszorkánystúdiót Robelin jósnő közreműködésével. „Kisállatok a lakásban” címmel előadás-sorozatot tartott dr. Pajor Csaba állatorvos.

A rendkívül népszerűvé vált Country klub a Juke Box együttes, Bordács Attila közreműködésével és vendégfellépőkkel 1998–99-ben havonta várta a műfaj kedvelőit. Fellépésük és a meghívott mindenkor vendégek fellépése ingyenes volt. Megszüntetése után a közönség aláírásgyűjtésbe fogott a folytatásért, de ez nem járt sikerrel.

Ugyancsak rendkívül sikeres volt az ötletgazda, Aranyos Károly alezredes (egyébiránt a Honvéd Együttes volt igazgatója) kezdeményezésére 1998-ban létrehozott Jazz klub. A szervezőmunkában Maloschik Róbert, a Magyar

Kedves Barátunk!

1998 szeptemberétől újra indult a STEFÁNIA JAZZ KLUB

Tájékoztatunk, hogy jó programokkal készülünk az új évadra. Szeretnénk továbbra is helyt adni minden jó zenének, a blues-tól a latinos jazz rock-on keresztül a hagyományos jazz-ig. Szeptemberben a „Mama killed a chicken” együttes lépett fel. További programjaink a tiloldalon.

Kérünk, hogy továbbra is tisztelj meg bennünket megjelenéseddel.

Reméljük, hogy tervezett programjaink elnyerik Te és Barátaid tetszését és is rendszeresen találkozhatunk a klubban a jövőben is.

Budapest, 1998. október 10.

Aranyos Károly
klubvezető

Szervezők:

Maloschik Róbert
MR Rt. Bartók
Adóírószerkesztőség

Borbély Emma
MH Művelődési Háza
Tel.: 321-7850

Programok

minden hónap
utolsó csütörtök estjén
19.00 órától
jazz klub az emeleti
(presszó) helyiségben,
alkalmanként színháztermi
koncertprogramok

Október 29.

Jazz Klub - TEST Jazz Group

Közreműködik: Regály György - zongora, szintetizátor
Borbély Mihály - szaxofon
Szende Gábor - dob
Tóth Tamás - basszusgitár

November 26.

Jazz Klub

BONTOVICS KATI, TISZA BEA, ZSÉDENYI ADRIENN
és a TRIÓ MIDNIGHT

Oláh Kálmán - zongora
Egri János - basszusgitár, bőgő
Balogh Elenér - dob

December 3.

Jazz-Mikulás - Koncert és Buli a színházteremben
Büfé és non-stop program 23.00 óráig

Közreműködik: Unga-Bunga
Organ Albert és Oláh Csaba Árpád triója
Birta Trió
Jávori Együttes
valamint meglepetés vendégek!

Szeptembertől novemberig a programok ingyenesek.
A Jazz-Mikulás belépőjegyének ára: 200 Ft

Rádió Bartók Rádiója jazz főszerkesztőség vezető szerkesztője és Borbély Emma jeleskedtek. A műfaj rangos honi képviselőinek sokasága szórakoztatta a Pódium bárban mindig telt házas publikumot. Öt év alatt számos együttes és szólista adott koncertet, köztük Kaltenecker Zsolt zongorista és triója, Bontovics Kati, Tisza Bea, Zsédényi Adrienn, a Jávori együttes, a Kőszegi-Lattmann duó, a Maminta duó – Bernáth Henriett és David Yengibarjan Edith Piaf-estjével, Tátrai Tibor blues-estjével, különleges négykezes koncertjével Szakcsi Lakatos Béla és Vukán György. A klub és a Budapest Jazz Orchestra közös kezdeményezésére rendezték meg 2001-ben az Első Budapesti Big Band találkozót.

Az országos, 2003–2007 közötti könyvtárügyi stratégiai célok megfogalmazásából a következőt tartották a legfontosabbnak és ezt kívánták megvalósítani a könyvtárban. Az EU maastrichti szerződésének 151. cikkelye említi a kultúra terjesztésének és ismertségének javítását, a kulturális örökség védelmét és ezen feladatok megvalósításának egyik intézményét, a könyvtárat. Ebből következik, hogy az EU országokban az élethosszig tartó tanulás, az életre tanulás, az átképzés központi helyévé vált a könyvtár.

HAT ÉVEN ÁT
SIKERREL MŰKÖDÖTT
A JAZZ KLUB

FIATALOK SZÍNHÁZA, HONVÉD PALOTA ZENEKAR, STEFÁNIA FESZTIVÁL

Meghatározó szerepet töltött be a ház programkínálatában 1998–2003 között a Fiatalok Színháza. A Górnagy Mária színtanodájára épülő társulat 1988 januárjában „szerződött” az akkor még Magyar Honvédség Művelődési Házához. A társulat korábban sok helyen, legutóbb a székesfehérvári Vörösmarty Színházban kapott bemutatkozási lehetőséget. A házba költözésükhöz nagy reményeket fűztek. Évente egy-egy új bemutatót terveztek (ezt be is tartották), s egy-egy produkcióban a fiatal színészpálmák mellett ismert művészek is szerepet vállaltak. Állandó rendezőjük Szurdi Miklós volt.

Megemlítem a nagyszínpadi előadások között a „Grease”-t, a „Hair”-t, az „Ahogy tetszik” című Shakespeare-darabot, ezek mellett színpadra állítottak musical-összeállítást „Együtt a banda” címmel, a gyerekközönségnek készítettek egy SULI-SHOW-t. Természetesen igazodva a befogadó intézményhez, a „Katonadolog” című musicallel is előrukkoltak, a zeneszerző Szikora Róbert volt. A történetben a honvédség és a társadalom kapcsolatának gondolatköre, a NATO-csatlakozás, katonafiúk és katonalányok viszonya, a rövidülő sorkatonai szolgálati idő és természetesen a szerelem jelent meg. Kamaradarabokat is játszottak, úgymint Molnár Ferenctől a „Liliom” és a „Ketten a ligetben” címűeket, Murray Schisgal „Szerelem óh” című sikerdarabját, Barta Lajos „Szerelem” című melodramáját, továbbá két zenés összeállítást – „Párizs, Piaf”, valamint a „Nosztalgia XX. század”-ot – is műsorra tűztek.

Bármennyire sikeresek voltak az előadások, „a háttérben” sokasodtak az anyagi problémák. A bevételek nem fedezték a bemutatókra fordított kiadásokat, és a felettes pénzügyi szervezetek számára is gondot jelentett a költségek elszámolása. Egy 2002-ben keletkezett határozatban például az olvasható, hogy a Honvédelmi Minisztérium helyettes államtitkára, kabinetfőnöke „Új produkcióval kapcsolatos előkészítő munkálatok végzését” nem engedélyezte. A színház fenntartása ugyanis jelentős veszteséget eredményezett. Végül 2003-ban a társulattól meg kellett válni.

Közel húsz évig működött az 1992-ben megalakult Honvéd Palota Zenekar. Lelkes zenekedvelő fiatalok alkották az együttest, akik nem mellesleg a XV. kerületi Hubay Jenő Zeneiskola fúvós és ütő hangszeres tanulói voltak. A zenekar létrehozója és művészeti vezetője Bakos József zenepedagógus volt, a mindennapi működéssel kapcsolatos feladatokat pedig Kovácsné Senkei Ágnes látta el.

A megalakulásukat követő első időszakban, klubszerű formában a ház Fiatal Zenészek Klubjának tagjai sorában kezdték el a közös zenélést, és ezáltal fejlődve alakult ki a végleges formáció.

A jellegét tekintve speciális fafúvós zenekar koncertjein könnyű- és komolyzenei műveket szólaltattak meg, repertoárjuk meghaladta a négyszáz zenekari művet.

Rendszeres, havi fellépéseivel a ház közönségét szórakoztatták. Az évek során megszerzett tudás és tapasztalat bátorította őket, hogy egyéb fórumo-

A HONVÉD PALOTA
ZENEKAR JUBILEUMI
KONCERTJE

kon is megmérettessék magukat, népszerűsítve ezzel a honvédséget. Felléptek a főváros kiemelkedő kulturális rendezvényein, köztük a Budapesti Tavasz Fesztiválon, a Budapesti Búcsún, több alkalommal adtak térzenét a Halászbástyán és a Hősök terén. Zenéltek az újonnan átadott Nagykörút avatásán. Sorolhatnánk még a jeles eseményeket a fővárosban és vidéki településeken, ám ezek mellett meg kell említeni a mindenkor honvédelem napi és egyéb honvédségi rendezvényeket. Közös fellépéseik voltak Benkó Sándorral, a Benkó Dixieland Band vezetőjével, Pásztory Zoltánnal, az Illés együttes dobosával, Kéri György skótdudással, a Budai Operatársulattal és nem utolsósorban a Honvéd Együttes énekeseivel.

Nagy sikerrel szerepeltek több alkalommal Svájcban, Németországban, Ausztriában, és részt vettek európai zenei fesztiválokon, valamint vendégül láttak többek között észt, német, svájci és szlovák együtteseket.

A fennállásuk 15. évfordulóján rendezett ünnepi koncerten az a megtiszteltetés érte őket, hogy műsorukat a kiváló karmester, Medveczky Ádám dirigálta.

Működésük során természetesen folyamatosan változtak a muzikusok, hiszen életkoruk előrehaladtával kiváltak a korosabbak, helyükbe jöttek az ifjú növendékek. A 15 éves jubileumon összeszámolták, hogy az alakulástól eltelt idő alatt több mint százan zenéltek több-kevesebb ideig az együttesben.

S még valami, ami nagyon fontos. Akárhon léptek fel, idehaza vagy külföldön, nevükkel mindig az intézményt, s tágabb vonatkozásban a honvédséget népszerűsítették.

„Legyen a Stefánia mindenkié!” mottóval, nagyszabású fesztivált rendezett a HM Honvéd Kulturális Szolgáltató Kht. 2005. szeptember 25. – november 3. között. A több mint harmincnapos programsorozat tervezésében, előkészítésében és megszervezésében az intézmény munkatársai nagy munkát végeztek. A Hősök terén kezdődött a parádé a helyőrségi zenekar, mazsorettek, szakalaki fegyveres, valamint lovassági és gyalogsági bemutató hívta fel a

figyelmet a fesztiválra. A résztvevők átvonultak a Stefánia útra, ahol a megnyitó ünnepségen felvonultak a hagyományőrző huszárok, majd a helyőrségi zenekar szakalaki bemutatójára került sor. Az MH Központi Zenekar térzenéjét követően a zászlókertben a veszprémi Légierő Zenekar Szulák Andrea vendégfellépésével szórakoztatta a közönséget.

A továbbiakban felsorolok néhány programot. Megnyitották a „Tűzszerészek háborúban és békében” című kiállítást a Stefánia Galériában. A Hadtudományi Akadémia öt alkalommal tartott rendezvényén aktuális katonapolitikai kérdéseket vitattak meg. A szakmai nap keretében többek között a Zuglói Polgármesteri Hivatal közművelődési referense tartott előadást és bemutatkozott a Cserepes Ház.

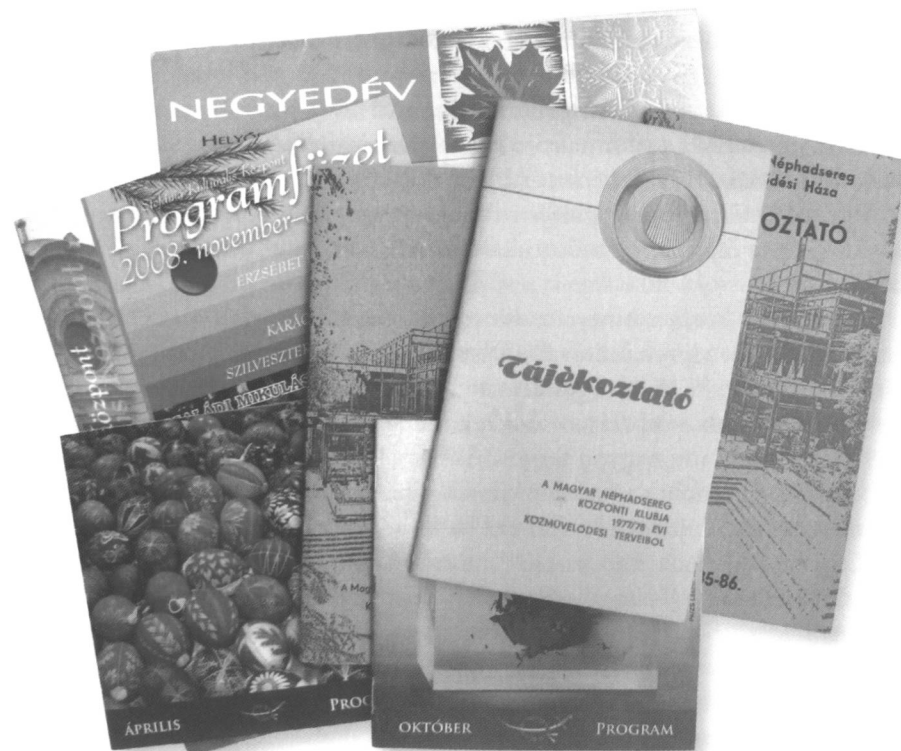
A színházteremben egymást követték a neves művészek és együttesek fellépései. A Gobelinteremben „Bevetés mozi” címmel a Katonai Filmstúdió rendezett vetítéseket. A Palota Aradi termében ünnepi műsorral és koszorúzással emlékeztek a vértanúkra. A gyermekek részére színes, változatos programokkal tették gazdaggá a kétnapos szüreti fesztivált. Nemzetközi gyermekművészeti gálaműsor keretében léptek színpadra az Orosz Föderáció, Bulgária, Lengyelország, Ukrajna, Szerbia, Szlovákia, Észtország és természetesen hazánk kiváló gyerekcsoportjai. Nemzeti ünnepünk, október 23-a tiszteletére ünnepi gálaműsorra került sor a házban.

Talán ennyiből is érzékelhető, hogy mindent megtettek a fesztivál sikeréért. A zárógálán a miniszter mondott beszédet, melyben az önkéntes haderő

előtt álló feladatokat ismertette. A Honvéd Együttes férfikara és szólistái összeállítást hallgathatta a közönség „Hazám, hazám” címmel, majd Várkonyi Mátyás – Béres Attila „Egri csillagok” című történelmi musicaljéből adtak elő részleteket Vikidál Gyula és a Honvéd Tánckar közreműködésével. A fesztivált követő szakmai értékelés kiemelte, hogy valamennyi rendezvény zökkenőmentesen lezajlott s a programok tartalmi és szakmai szempontból egyaránt színvonalasak és igényesek voltak.

A további esztendő a már említett szervezeti változások jegyében teltek. S ahogy azt már említettük, a névváltozások és ügyvezető váltások érdemben nem befolyásolták a ház alaptevékenységét. A mindenkori vezetők, népművelők, könyvtárosok, marketingesek, technikai munkatársak változatlanul arra törekedtek, hogy a programkínálat elnyerje a közönség tetszését. Az éttermi szolgáltatások színvonala mit sem veszített rangjából.

Majd elérkezett a 2013-as esztendő, és minden megváltozott. Vagy legalábbis majdnem minden.

ÚJ NÉV, RÉGI-ÚJ ARCULAT

A korábban már felsorolt, egymást viszonylag sűrűn követő szervezeti változások nem váltották be a hozzájuk fűzött reményeket. A Honvédelmi Minisztérium felsővezetése ezért arra az elhatározásra jutott, hogy a ház mint a honvédség immár egyetlen rangos kulturális intézménye lényegesen többet jelent, mint „egyszerű” műsorszolgáltató létesítmény. A Magyar Honvédség számára rendkívül fontos, hogy elnyerje a társadalom minden rétegének bizalmát. Számítalan módon és formában történő kulturális eseményekkel, rendezvényekkel „mutatkoznak be” a nyilvánosság előtt, és a tapasztalatok azt bizonyítják, hogy ezek a programok elnyerik a közönség tetszését.

A fentiekből következik, hogy a társadalmi nyilvánosság felé rendkívül fontos kapcsolatot képez a kultúra, beleértve a sajátos katonakultúrát is. Ennek pedig egyetlen letéteményese a ház. Előljárói intézkedés alapján 2013. március 1-jével a Magyar Honvédség vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár (MH BHD) a Honvédelmi Minisztérium Protokoll, Rekreációs és Kulturális Főigazgatóságtól átvette a teendőket, és így a Stefánia Palota – Honvéd Kulturális Központ is a dandár alárendeltségébe került. A dandáron belül új szervezetként létrehozták a Protokoll, Rekreációs és Kulturális Igazgatóságot (PRKI) Aulechla József ezredes vezetésével.

A szervezet zökkenőmentesen folytatta mindazokat a feladatokat melynek alapjait a jogelődök fektették le, valamint új arculat kialakításával, új programok elindításával kezdte meg munkáját. 2014. július 1-jei hatállyal a PRKI jogutódjaként megalakult a Kulturális és Rekreációs Igazgatóság (KRI) és a Protokoll, Delegációs és Rendezvénybiztosító Igazgatóság (PDRI) Koncz Sándor ezredes vezetésével. A két szervezetet továbbra is a Honvéd Kulturális Központban helyezték el, és szoros együttműködésben végzi feladatát.

A HONVÉD KULTURÁLIS KÖZPONT KULTURÁLIS ÉLETE

Mielőtt rátérünk a már oly sokszor emlegetett alaptevékenység ismertetésére, fontos közreadni Aulechla József ezredesnek, a Kulturális és Rekreációs Igazgatóság igazgatójának gondolatait: „A honvédségi kulturális szakterületnek általában, így az intézményünknek is nagy és értékes hagyományai vannak. Az elődeink által ránk hagyott kulturális értékek megőrzése és ápolása kötelességünk, de emellett fontosnak tartjuk, hogy a változó körülményekhez és igényekhez igazodva mindig megújulni tudjunk, ezzel változatos szolgáltatást nyújtva az intézményt látogatók számára. A köztudatban az igazgatóság megalakulásakor talán még létezett az a vélemény, hogy az intézmény a civilek előtt zártan működik. Ez már jó ideje nem fedi a valóságot, célunk a teljes nyitottság, ezzel is szeretnénk hozzájárulni ahhoz a törekvéshez, hogy a társadalom és a honvédség közel kerüljön egymáshoz. Hiszen a katonaember is a társadalom része, ugyanolyan honpolgár, mint bárki más. Természetesen rendezvényeinkre, programjainkra elsősorban a honvédség aktív állományú tagjait, családjaikat, valamint a nyugállományú bajtársainkat várjuk, de szívesen látjuk az intézményben a civil vendégeket is. Küldetésünk, hogy szolgálati feladataink ellátása mellett minőségi kulturális és művelődési szolgáltatások biztosításával minden korosztálynak lehetőséget nyújtsunk a szabadidő eltöltésére, ezzel is erősítve a társadalom és honvédség kapcsolatát. Ebben a munkában a régi és új, nagy szaktudással rendelkező kollégáink mindent megtesznek a sikerért.”

Egy rövidebb időszakban, 2013–2014 között Szatmári-Lévai Zita vezette a PRKI alárendeltségében működő intézményt. Irányítása alatt az alábbi kiemelkedőbb rendezvényekre került sor:

Film klub működött Kovács Gellért filmesztéta, „filmszerész” közreműködésével. Katonai témájú játékfilmeket vetítettek, s mindig jelen volt egy-egy katonai szakértő is. A „Mire a falevelek lehullanak” című egyhetes, az I. világháborúra emlékező sorozat részeként egyedi élményt nyújtva, Füzy Gábor zongorakíséretével némafilmeket is vetítettek. A program részeként a HM Hadtörténeti Intézettel és Múzeummal közösen rendezett kiállítás is várta a diákokat. A háborús étkezésekről a Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum előadója, Saly Noémi tartott szemléletes előadást. A programsorozatot Helyőrségi Gála zárta, ahol a Magyar Honvédség Központi Zenekarának „Estére indul az ezred...” című I. világháborús műsora volt hallható.

A Női-S klub 2016 végéig működött. Meghívott vendégek voltak többek között: Dobó Kata, Szily Nóra, Hegyi Barbara, Szabó Gyuri bácsi a bükki füves ember, Südi Iringó, Béres Alexandra, Görög Ibolya, Hevesi Tamás, Nyertes Zsuzsa, Schäffer Erzsébet, dr. Tóth Tamás, Kovács Ági, dr. Vajda Adrienne, Zsidró Tamás.

Ezzel egy időben elkezdődött az intézmény arculatának kialakítása, az újonnan létrejött marketingrészleg irányításával.

A Stefánia Palota hagyományosan állandó, reprezentatív helyszíne az állami és tárcaszintű ünnepi rendezvényeknek. Ezek előkészítésében kitüntetett figyelemmel tevékenykednek a ház illetékes munkatársai, megtéve mindent a rendezvények zavartalan lebonyolításáért.

SZERVEZETI ÉS VEZETŐI VÁLTÁS

2014-ben a szervezeti felépítést tekintve a KRI-n belül létrejött két osztály, a Kulturális Osztály és a Támogató Osztály, amely alosztályokra bontva látja el a mindennapi feladatokat.

A Kulturális Osztály vezetőjének közvetlen irányítása alá tartozik a Kulturális Alosztály és a Honvéd Kulturális Központ. Az osztály vezetője 2014-től nyugállományba vonulásáig Hellán Mária alezredes volt, aki az igazgatóhelyettesi teendőket is ellátta. 2018-ban megbízott osztályvezetőként Gémes Ildikó őrnagy, főtiszt váltotta.

2015-től a Honvéd Kulturális Központ vezetője Aranykovács Andrea tanácsos lett, aki vezetői pályázatában fogalmazta meg az intézmény küldetését. „Ha nemcsak álmodni szeretnénk nagyszerű dolgokat, hanem igazán meg is akarjuk azt valósítani, ha célunk a hagyományos értékeket őrző, de megújulni tudó, magas színvonalat képviselő és tömegeket vonzó kulturális élet kialakítása, akkor elérhetővé válik az – ami ma még csak álom –, hogy központi

A HONVÉDELMI
TÁRCA ÜNNEPSÉGÉN
DR. BENKŐ TIBOR
HONVÉDELMI
MINISZTER MONDOTT
ÜNNEPI BESZÉDET

szerepet kapjunk Budapest kulturális életében. Elsődleges feladataink között szerepel, hogy ismertté és látogatottá váljunk. Ehhez azonban elengedhetetlenül fontos az intézmény nyitottságának hangsúlyozása, ennek a köztudatba történő beépítése és az igényjogosult állomány mellett a civil lakosság beintegrálása a Stefánia Palota – Honvéd Kulturális Központ életébe, amelynek adottságai nagyon jók ahhoz, hogy egy sokoldalú kulturális intézményként működhessen a fővárosban. Természetesen azokat a már korábban elindított kezdeményezéseket, amelyek ezekre a törekvésekre irányultak, a továbbiakban is értékkövetőnek szeretnénk tekinteni, folytatva a már megkezdett munkát”.

Az intézményben öt részleg dolgozott – és teszi ezt a mai napig is – azon, hogy a rendezvényeket tervezze, szervezze, kiszolgálja. A Közművelődési részleg (vezetője Csuka Zoltánné tanácsos), a Rendezvényszervező részleg (vezetője Bagarus Istvánné Pannika, később Szabó Mónika, jelenleg mb. vezető Huczka Ágnes), Rendezvénykiszolgáló részleg (vezető Sudár Péter, majd Landberger Tamás), a könyvtár (vezető Mezei Andrea okl. könyvtáros) és a 2014-ben újonnan felállt Marketingrészleg (vezető Győrfi András).

A Közművelődési részleg folyamatosan megújuló programkínálattal és a kulturális élet színvonalas kiépítésével biztosítja a szabadidő eltöltését.

KIEMELKEDŐ RENDEZVÉNYEK

A Közművelődési részleg szervezésében a „120 éves a Stefánia Palota” címmel több hónapon átívelő sorozat volt 2015-ben, amellyel megidéztek, felkutatták és felelevenítették a palota múltját. Számos érdekes előadást, kiállítást szerveztek a Magyar Nemzeti Táncgyűttes, a Honvéd Férfikar, a Magyar Gasztronómiai Társaság, valamint a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum közreműködésével. Készült egy kisfilm és egy kiadvány is a palota múltjáról. A programok a Stefánia – eredeti nevén Park Klub – fennállásának 120. évfordulója előtt tisztelegtek.

Ugyancsak ebben az évben a magyar űrutazásra – 35. évfordulója alkalmából – rendezvények egész sorával emlékeztek. Az eseménysorozat gálaestjén jelen volt az első magyar űrhajós, Farkas Bertalan nyugalmazott dandártábornok, valamint több orosz és amerikai űrhajós is. Kiállítást is rendeztek, a középiskolásoknak pedig előadásokat tartottak, ahol többek között a MASZAT-I – hazánk kis műholdja – kutatócsoportjának projektvezetője, Horváth Gyula is tartott beszámolót.

Az „Egy nap az olimpia jegyében a katon olimpiákonok tiszteletére!” című, 2016-ban megrendezett találkozóról a honvedelem.hu honlapon ez volt olvasható: „A program célja elsősorban az volt, hogy az augusztusban, Rio de Janeiróban sorra kerülő XXXI. nyári olimpiai játékok kapcsán bemutassák az olimpiai »katonai sportokat«, valamint azokat a katonai szolgálatban álló magyar olimpiákonokat, akik kvalifikációt szereztek a nyári olimpiai játékokra”. Dr. Tóth Miklós, a Magyar Olimpiai Bizottság alelnöke köszöntőjében

A MAGYAR
ÚRUTAZÁS 35.
ÉVFORDULÓJÁRA
RENDEZETT
ÜNNEPSÉG
DÍSZVENDEGE
FARKAS BERTALAN
ÚRHAJÓS VOLT

KATONAI
KÖZÉPISKOLÁSOK
TISZTELETADÁSA
AZ ELHUNYT
KATONAOLIMPIKONOK
EMLÉKÉRE

A KULTÚRA SZOLGÁLATÁBAN

hangsúlyozta: „A sport és a honvédség kapcsolatát szellemi kincsként is lehetne jellemezni, hiszen két olyan területről van szó, amelyek üzenetértékkel bírnak az ifjúság számára.” Marosi Ádám főhadnagy, világbajnok, olimpiai bronzérmes, aki öttusában szerezte meg az indulás jogát, a megnyitó utáni beszélgetésen a honvédség szerepét emelte ki saját felkészülésében. A mintegy félezer főnyi érdeklődő nagy részét a honvédelmi oktatásban, nevelésben részt vevő iskolák 14–18 éves diákjai tették ki, akik a központ épületeiben és parkjában felállított pontokon elsősorban a hagyományos katonai sportokban

(futás, vívás, birkózás, cselgáncs, lövészet, öttusa) tehettek próbára ügyességüket. A nap folyamán a debreceni Kratochvil Károly Honvéd Középiskola és Kollégium növendékei részvételével megemlékeztek az elhunyt katon olimpiikonokról.

A „Rendvédelmi Szervezetek családi napja” címmel, a Baptista Szereztetszolgálattal közösen megszervezett rendezvény egyik kiemelkedő eseménye volt az intézménynek. Az egész napos, főként a fiatalokat vonzó katonai foglalkozások mellett a szabadtéri színpadon számos ismert művész – köztük Gájer Bálint, Szandi, Agárdi Szilvi, Patai Anna – szórakoztatta a közönséget. Az érkező vendégeket a Helyőrségi Zenekar fogadta, az MH Anyagellátó Raktárbázis munkatársai fegyver és ruházati bemutatóval tették felejthetlenné az idelátogató családok napját. Az MH 1. Honvéd Tűzszerész és Hadihajós Ezred katonái segítségével működés közben láthatták a lőszer- és robbanóeszköz kutató robotot, az MH Ludovika Zászlóalj képviselői az airsoft-lövészettel ismertették meg az érdeklődőket. A sikeres családi nap együttműködő partnere volt még az Országos Mentőszolgálat, a Készenléti Rendőrség, a Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság, az Országgyűlési Őrség és a Cserepes Ház.

A főként középiskolásoknak szervezett, hétköznapiakon megrendezésre kerülő Irodalmi Színház célja az irodalom és színművészet megismertetése, megszerettetése. Emellett a kötelező, illetve ajánlott olvasmányok igényes színpadi feldolgozásaival kívánták közelebb hozni a klasszikus műveket olvasóikhoz, segíteni azok örökérvényű történeteinek értelmezését. A 2016-ban kezdődő sorozatban kaptak helyet a „Légy jó mindhalálig”, valamint a „Kis herceg” című színdarabok, a „Körúti Színház”, az „Aranyember” című klaszszikus pedig a MOST Színház produkciójaként. A kisebbekre is gondolva a „Süsü, a sárkány” című mesedarabot is műsorra tűzték. Az előadás után személyesen is találkozhattak és fotókat készíthettek a gyerekek Csukás Istvánnal a Nemzet Művésze címmel kitüntetett, Kossuth-díjas magyar költővel és íróval. Az iskolákat megszólító rendezvény évekig sikeresen működött.

Az Irodalmi Színház mellett népszerű volt közel tíz éven át a Stefánia Meseszínház. Előadásai között szerepelt a „Jégkirálynő” a Nektár Színház előadásában, a Grimm testvérek klasszikus meséje, a „Csizmás Kandúr”, a „Vuk” című mesejáték a Fogi Színház közreműködésével. Együttműködő partnerük volt továbbá a Tihanyi Vándorszínpad is. A legtöbb előadást és a legnagyobb sikert a Turay Ida Színház és a Magyar Nemzeti Táncgyűttes érte el.

ÁLLANDÓ MŰSORKÍNÁLAT

A már több éves hagyományra visszatekintő Helyőrségi Gálákat eleinte évente négy, majd két alkalommal rendezték. A gála olyan társasági összejövetel, ahol az aktív katonaaállomány családtagjaikkal, munkatársaikkal együtt tölthetnek el egy estét. Minden alkalommal egy színházi előadás és egy önköltséges áron finanszírozott háromfogásos vacsora várja a vendégeket. Az est

közreműködői voltak többek között a Magyar Nemzeti Táncgyűttes, a Honvéd Férfikar, Mága Zoltán és a Primárius Zenekar, Tolnay Renáta, Oláh Gergő, a Sziget Színház, a Bánfalvy Stúdió és a Turay Ida Színház. Az utóbbi időben állandó résztvevő volt a Budapest Táncművészeti Stúdió is.

A MAGYAR NEMZETI
TÁNCGYŰTTES
GYAKRAN FELLÉP
A HÁZBAN

TUDOMÁNYOS ISMERETTERJESZTŐ ÉS KÖZÉRDEKŰ ELŐADÁSSOROZATOK

A programsávhoz a „Missziós történetek”, a „Mindenki hadtudománya”, valamint a „Biztonságpolitikai előadások” tartoznak, melynek szervezésében kiemelt szerepet játszik Szőnyegi-Goldfinger Klaudia, a közművelődési részleg szervezője.

A „Missziós történetek” című sorozat igen népszerű, amelynek előadásait számos honvédségi pályára készülő diák, valamint aktív és nyugállományú katona látogatja. Különlegessége, hogy a feldolgozott témákban nemcsak száraz tényeket és történelmi adatokat sorolnak fel az előadók, hanem mesélnek a különböző missziók során átélt személyes élményeiről és tapasztalataikról is, valamint a missziót követő visszailleszkedésről, annak nehézségeiről. Az előadások során a NATO-, EU-, ENSZ-missziók feltérképezése mellett valálsháborúkat, terrorizmust, migrációt, környezetbiztonságot érintő témákról is kaphat bővebb információt a hallgatóság.

A havi rendszerességgel zajló rendezvényeken több neves előadó is megfordult, többek között dr. Isaszegi János nyugállományú vezérőrnagy,

dr. Wagner Péter, dr. habil Kis-Benedek József nyugállományú ezredes, dr. habil Horváth Tibor ezredes, valamint dr. Jobbágy Zoltán ezredes.

A szintén sikeres, „Mindenki Hadtudománya” szabadegyetemet első-sorban aktív és nyugállományú katonák, a Nemzeti Közszerológati Egyetem hallgatói, valamint a hadtudomány iránt érdeklődő civilek látogatják. A dr. Nagy László nyugállományú mk. ezredes védnöksége alatt álló programot a Magyar Hadtudományi Társasággal közösen szervezik. Terítékre kerülnek a hadtudomány és a hadtörténelem kialakulásával, fejlődésével kapcsolatos témák, több alkalommal is vizsgálták az elmúlt évszázadok geopolitikai és geostratégiai modelljeit, fegyvernemek és haderőnemek fejlődését, dr. Kovács Vilmos ezredessel emlékeztek az I. világháború történeteire, Siposné prof. dr. Kecskeméthy Klára ezredessel pedig a NATO megalakulásának körülményeit, valamint annak szükségességét elevenítették fel. Emellett azonban számos aktuális hadtudományi és biztonságpolitikai kérdést is igyekeztek megválaszolni. Az eddigiek során többek között Tólas Péter, a Nemzeti Közszerológati Egyetem Stratégiai Védelmi Kutatóközpont igazgatója azt vizsgálta, hogy integráció tekintetében milyen válaszüton áll Európa. Dr. Tömösváry Zsigmond nyugállományú dandártábornok elemezte Oroszország nagyhatalmi szerepét, dr. Szenes Zoltán nyugállományú vezérezredes a magyar parlamenti pártok választási programokban megfogalmazott védelempolitikai elképzeléseibe engedett bepillantást. Dr. Kaiser Ferenc egyetemi docens, a Nemzeti Közszerológati Egyetem munkatársa az édesvízszűkösség problémáját vetette fel, dr. Ráth Tamás nyugállományú ezredessel pedig arra a kérdésre keresték a választ, hogy van-e jövője a haditechnikai kutatás-fejlesztésnek.

A 2016-os év újításaként februárban jelentkezett először a biztonságpolitikai előadásorozat. Célja, hogy a napjaink hazai és nemzetközi biztonságpolitikájának alakulására hatást gyakorló témákat, biztonsági kockázatokat elemezzék; az előadók kitekintenek a jövő potenciális kihívásaira, valamint nyomon követik a nemzetközi közösség legfontosabb eseményeit.

Az előadások során több szempontból is megvilágítanak egy adott témát. Dr. Lattmann Tamás nemzetközi jogász segítségével vizsgálták annak jogi vonatkozásait, illetve azt, hogy mire adnak lehetőséget a nemzetközi megállapodások és szerződések. A biztonságpolitikai szempontból történő elemzést pedig mindig az adott témák legjobb szakértői végzik.

A nevesebb előadók között volt többek között Balogh Péter ezredes Kína vonatkozásában, Tólas Péter az Iszlám Állam és a terrorizmus témakörben osztott meg a közönséggel értékes információkat, míg dr. Krasznay Csaba a virtuális térben zajló háborúkat vizsgálta. Dr. Kis-Benedek József nyugállományú ezredes új könyvét mutatta be, Nógrádi György pedig a 21. század globális biztonsági kihívásai kapcsán tartott nagy sikerű előadást. A Honvédelmi Minisztérium részéről Szénási Endre alezredes Oroszország, míg Szőnyegi János ezredes NATO-témában volt a program vendége. A 2018-as évad zárásaként pedig dr. Vezekényi Csaba a HM védelempolitikáért felelős helyettes államtitkára beszélt a 2018-as brüsszeli NATO-csúcstalálkozó eredményeiről, illetve annak hatásairól Magyarország biztonságpolitikájára.

STEFÁNIA SZALON

A Stefánia Szalon elnevezésű, havi rendszerességgel jelentkező beszélgetős műsor 2014-ben indult útjára. A szervezésben és a lebonyolításban Tóth-Haraszti Ágnes vezetésével interaktív programot valósítottak meg, ahol ismert közéleti személyek, Kossuth- és Jászai Mari-díjas színészek voltak a vendégek. Életükről, pályafutásukról meséltek, majd felelevenítettek érdekes élményeket. A látogatottság az idő előrehaladtával egyre nőtt. Kiemelkedő vendégek voltak: Jókai Anna, Sára Sándor, Jankovics Marcell, Lackfy János, Böjte atya, Bodrogi Gyula, Esztergályos Cecília, Koncz Gábor, Novák Péter, Pécsi Ildikó, Erdei Zsolt, Oszvald Marika, Piros Ildikó, Pásztor Erzs, Bán Mór, Gálvölgyi János, Ugron Zsolna, Scherer Péter, Fodor Zsóka, Mácsai Pál.

A STEFÁNIA SZALON
VENDÉGE VOLT
PÉCSI ILDIKÓ

Nagy népszerűségnek örvend a 2017-ben útjára indított KözTér, közéleti, társadalmi értékeket közvetítő sorozat. Havonta egyszer olyan előadókat hívnak meg, akik a közönség számára hasznos életmódbeli tanácsokkal, útmutató tanításokkal és tapasztalatokkal tudnak szolgálni. Írók, professzorok, doktorok, világjárók tartottak nagy sikerű előadásokat. A havonta megtartott esteiken az intézmény vendégei voltak már többek között Pál Feri atya, prof. dr. Bagdy Emőke, Vekerdy Tamás, Kepes András, Müller Péter, dr. Almási Kitti, Schäffer Erzsébet.

RENDAHAGYÓ TÖRTÉNELEMÓRA

A legújabb programok között szerepel a több száz budapesti középiskolást és katonasulis diákot megszólító „rendhagyó történelemóra”, ahol társszerveztek közreműködésével mutatnak be egy-egy történelmi korszakot. A min-

denkori rendezvény feladata, hogy a történelmi események feldolgozása személyes emberi sorsok, szemtanúk beszámolóit, valamint a zene, az irodalom és a film eszközeinek segítségével történjen meg. A program egész délelőttöt betöltő esemény a diákok számára.

Elsőként a doni áttörés 75. évfordulója adott alkalmat megismerni a II. világháború magyar hadseregének tragédiáját. Ezen a rendezvényen részt vettek a Magyar Honvédség katolikus és protestáns tábori püspökei. Bíró László és Jákob János püspökök közös áhítattal emlékeztek a diákokkal együtt az elesett hősökre. A következő történelemórán a Zrínyi Katonai Filmstúdió „12 pokol” címmel rendkívül drámai, hiteles és színészi elemekkel is gazdagított dokumentum-játékfilmet mutatott be a tizenkét isonzói ütközetről. A forgatókönyvet írta és a filmet rendezte Zsalakó István, a HM Zrínyi Nonprofit Kft. médiaközpont vezetője. Társrendező volt Wonke Rezső, a Katonai Filmstúdió vezetője. Az értékes alkotást huszonegy középiskola több mint ötszáz diákja, valamint a Honvéd Altiszti Akadémia növendékei nézték meg. A vetítés után az alkotók szóltak a film készítésének kulisszatitkairól, dr. Balla Tibor alezredes, hadtörténész pedig a csaták hadtörténeti vonatkozásairól beszélt. A vetítés után a színházterem előterében haditechnikai bemutató és toborzópont várta a fiatalokat.

A harmadik rendhagyó történelemóra az 1956-os forradalom és szabadságharc eseményeit dolgozta fel. A program Tósoki Anikó könyvtáros, versmondó és a Honvéd Férfikar műsorával kezdődött. A rendezvényen több mint négyszáz diák vett részt, akik Jancsó Miklós filmalkotásaiból tekintettek meg egy összeállítást. A vetítés utáni szünetben a Magyar Honvédség vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár „Nem hétköznapi hősök” című fotókiállítását járták körbe a fiatalok, amely az 56-os forradalom és szabadságharc kitörésének 60. évfordulója alkalmából készült.

KÖNNYŰ- ÉS KOMOLYZENEI KONCERTEK

A központ kiemelkedő rendezvénye az immár hagyományosan évente megrendezésre kerülő Adventi Ünnepi Gála Koncert, amely dr. Benkő Tibor honvédelmi miniszter kezdeményezésével jött létre. Az eseményen mindig telt házas koncertet ad a Magyar Honvédség Központi Zenekara. A koncertet állófogadás követi.

A könnyű- és komolyzenei palettán belül igen nagy szerepet kapott kezdetekben és napjainkban is a katonazene. Évenként négy alkalommal koncertezik a Központi Zenekar és a Magyar Honvédség Helyőrség Zenekara. Műsoraik minden esetben rendkívül sikeresek, ez elsősorban a népszerű zenekari művekből összeállított estjeiken tapasztalható. Különleges zenekari produkció volt a „Zenei utazás a világ körül”, országok, népek zenéi komolyzenei remekművek tükrében. Csizmadia Zsolt ezredes, MH főkarmester, Kovács Tibor alezredes és Szabó Imre őrnagy vezényletével színvonalas és kiváló zenei hangzású koncertet hallgathatott a közönség. Meg kell említeni még a

„Függöny felgördül” című musicalkoncertjüket, valamint a musical és filmzenei előadásukat is. Az idő előrehaladtával kiemelkedő koncertjük volt még a Központi Zenekar „Euterpe katonái” című, lemezbemutató koncertje, ami több előadást tudhat már maga mögött. 2018-ban rendezték meg a „70/50 Előttem az elődöm” című hangversenyt, ahol 70. születésnapja alkalmából köszöntötték Dohos László nyugállományú ezredest, a Magyar Honvédség korábbi főkarmesterét, és az 50. életévét betöltő Csizmadia Zsolt ezredest, a jelenlegi főkarmestert. A velük folytatott beszélgetés mellett mindketten kedvelt zenedarabjaikat vezényelték. Megemlítem még a Helyőrségi Zenekar előadásai közül a „Hangulatok és színek a fúvószené világában” című estét és a Fúvóskarnagyi Diplomahangversenyt.

Az Amerikai Hadsereg Európai Szárazföldi Erejének Zenekara és Kórusa 2015. évi közép-európai turnéja keretében Budapestre látogatott, hogy közönségét elkápráztassa egy változatos dallamvilágú és stílusú zenei esttel. Az együttes az Egyesült Államok határain kívül működő legnagyobb létszámú katonai zenekara. A koncert az amerikai nagykövetség támogatásával valósult meg a színházteremben.

A Solti György Kamarazenekar 2015 februárjától tartotta koncertjeit a Stefánia Palota gróf Eszterházy Mihály termében. Kiemelkedő volt az Évszázados Melódiák című komolyzenei koncert. A Duna Televízió Virtuózok tehetségkutató műsor döntősei mellett olyan neves fellépő művészekkel találkozhattak az idelátogatók mint Malek Andrea és Malek Miklós vagy a Klarinét Concerto szolista, Szepesi János, a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarának első klarinétosa.

**GYAKORIAK
A HÁZBAN
A KATONAZENEKARI
KONCERTEK**

Többéves múltra tekint vissza az együttműködés a Budapest Jazz Orchestrával. Rengeteg emlékezetes est valósult meg a ház falai között. Megemlíthetem itt az „Aki autón járni óhajt...” című lemezbemutató koncertet, vagy akár a korabeli swingzenét, illetve a korszak nagy filmslágereit megidéző lemezük négy szolistájának, Fehér Adriennek, Urbán Orsolyának, Farkas Gábor Gábrrielnek, és Mujahid Zoltánnak a bemutatkozását is. Igen kedvelt volt a több éven át megvalósult karácsonyi koncertjük Tóth Verával.

Zuglóval közös szervezésben 2015-ben jött létre a „Zsüti 100” emlékkoncert a Budapest Bár zenekarral és sztárvendégeivel. Júniusi koncertjükkel G. Dénes György Kossuth-díjas költő, dalszövegíró, zeneszerző, becenevén „Zsüti” emléke előtt tisztelegtek. Fellépett a színházteremben a Bulletproof Band egy Tina Turner tribute-koncerttel. Műsorukban felcsendültek a legregőbbi és legfrissebb slágerek. Nagy sikert aratott meghívott sztárvendégük, Charlie.

BÁLOK, ZENÉS TÁNCESZTEK ÉS VACSORAESTEK

A báli rendezvényeknek nagy hagyománya van. Korábban évente három-négy is volt, köztük a hat éven át megtartott Honvédbál, majd a széles és változatos kulturális kínálat miatt mára csak a farsangi és szilveszteri bálra van lehetőség. A szüreti, a Katalin- és Erzsébet-, valamint a tavaszköszöntő bálók az évek múlásával megszűntek. Néhány emlékezetes korszak, amiket megidézett a ház: az Ó, azok a 20-as évek farsangja, az Egy éjszaka New Yorkban, Áttáncolt évszázadok, Csárdás bál, Retro mulatságok, Farsangi Broadway a Stefánián. A fantasztikus ételek és a fellépő művészek mellett a zenekarok és a kiegészítő programok (csokirulett-asztal, koktélbár, fotósarok, jósda, csillámfestés) garantálták a jó hangulatot.

A közkedvelt zenés táncesetek először hetente, majd havi egy alkalommal vasárnaponként töltötték meg közönséggel a Pódium bárt. E program napjainkban is óriási népszerűségnek örvend, alkalmanként átlagosan 200-an látogatják. Figyelembe véve a vendégek észrevételeit, változatos kínálatot biztosítanak a szervezők. Korábbi és jelenlegi zenekaraik: TomCatBand, Sétahajó Bulizenekar és Bulletproof Band, Luxemburg Rádió Zenekar és a Coctail Zenekar. A tematikus estek bevezetése után Halloween-partival, Jamiparádéval, Szerencsepartival, Mikuláspartival várták a közönséget.

A vacsoraestek közül havi egy alkalommal lehet táncolni a Nautilus Zenekar dallamaira, miközben kedvelt fogásokat fogyaszthatnak a vendégek a Regiment étteremben. A közös együttműködés már közel tízéves. Kezdetben zárt klubként működött, majd fokozatosan nyitottá tették népszerűsége miatt. Igen kedvelt program az intézményben ma is.

A megelőző években hosszú időn keresztül működtek klubkoncertek, mint kezdetben az Aranyos Károly alezredes, Maloschik Róbert, a Magyar Rádió Bartók Rádió főszerkesztője és Borbély Emma, az intézmény akkori könyvtárvezetője által szervezett Jazz Klub. A későbbiekben a Zuglói Ste-

fánia Jazz Klub, a Latin Combo együttes közreműködésével latin estek és a Four Fathers a cappella formáció szerepelt a házban. Ezen programok hosszú szünet után 2018-tól újra életre keltek, a Zuglói Önkormányzattal közös együttműködésben.

A Stefánia borest elnevezésű sorozat célja a borivás kultúrájának népszerűsítése a magyar borászok és a jó borok bemutatásán keresztül. Elsősorban az aktív igényjogosulti kör látogatja. A legkiemelkedőbb borászok voltak többek között Heimann Zoltán, Maul Zsolt, Fülöp István, Lőrincz György, Kovács Nimród és a Vincellér Házból Molnár Tibor.

CSALÁDI RENDEZVÉNYEK

Minden hónapban egy alkalommal a főszerep a családoké. Kezdetben „Csiribiri Családi Nap” címmel, majd „Családi vasárnapok”, később „Stefánia Családi Színház” elnevezéssel várták elsősorban a katonacsaládokat. A tartalmas és szórakoztató kapcsolódást biztosító meseszínházi előadások mellett kézműves-foglalkozással és könyvtári játékokkal szórakoztatták az érdeklődőket. Együttműködésben dolgoztak több társulattal is, elsősorban a Turay Ida Színházzal, a Magyar Nemzeti Táncszínházzal, a Gergely Theatre-vel, és a Fogi Színházzal. Klasszikus mesedarabok szerepeltek a repertoárban, mint a „Szépség és a Szörnyeteg”, az „Aladdin”, „A dzsungel könyve”, a „Hófehérke” vagy a táncjátékkal meglevenített „Csipkerózsika”. A gyermekkoncertek visszatérő vendége a népszerű Halász Judit, de lehetőséget kapott a Csurgó Zenekar, az Alma Zenekar és Bíró Eszter is. Új színfolt volt a ház életében a Bánfalvy Stúdió „Micimackó” című előadása.

A Stefánia Palota–Honvéd Kulturális Központ minden évben kétszer családi egészségnapot szervezett elsősorban a honvédségi dolgozók és hozzátartozóik, illetve a civil érdeklődők számára. Ingyenes szűrővizsgálatokkal, színvonalas előadásokkal és termékbemutatókkal várták az érdeklődőket. Kiemelkedő volt az „Egy nap az egészség jegyében” című program. A már hagyománnyá vált egészségnapon a megelőzhető betegségekre, valamint a rendszeres szűrő- és önvizsgálatok szerepére hívták fel a figyelmet a szakorvosok és ápolók. A látogatók többek között anyajegyvizsgálaton, pszichológus- és dietetikus-tanácsadáson vehettek részt. A színházteremben délelőtti előadásokkal, az előtérben kézműves-foglalkozásokkal várták a gyerekeket. A Magyar Vöröskereszt XIV. kerületi szervezetével együttműködve véradónapot szerveznek erre az időpontra. Az egészségnap közreműködő szervezetei között volt a Honvéd Zrínyi Sportegyesület Rekreációs Szakosztálya, az MH BHD Egészségügyi Főnöksége, az MH Egészségügyi Központ – Honvédkórház és az MH Budapesti Helyőrség Zenekar.

Minden év egyik legfontosabb családi rendezvénye a Mikulás-nap. A télapóval való találkozáson és csomagosztáson kívül a gyermekek mindig egy mesejátékkal, arcfestéssel, kézműves-foglalkozással és mesefilmvetítéssel lehettek gazdagabbak.

NYUGDÍJASPROGRAMOK

Az igényjogosult nyugdíjasoknak tervezett rendezvények megszervezése az MH Budapesti Nyugállományúak Klubjával közösen történik. Legnépszerűbbek a „Csendül a nótá” és „Gondtalan órák” címmel rendezett sikeres telt házas műsorok. 2015-ben Spáczay Hedvigre (egykori nyugállományú kulturális programok vezetője) emlékezve sikerült megszervezni egy színvonalas emlékkoncertet. A „Gondtalan órák” keretében a délelőtti színházi előadást egy ebéd, majd egy zenés délután követi. A rendezvény állandó közreműködője a Sétahajó zenekar. Színházi előadásaik között szerepelt már többek között Gregor Bernadett és Szarvas Attila pódiumműsora, Harsányi Gábor, Esztergályos Cecília önálló estje, de többéves együttműködésük volt a Tihanyi Vándorszínpaddal, Kovács Róberttel és az EUROPEN Operettel, valamint a Négy Arc Kft.-vel. A Csendül a nótá programsorozatnál a zené a főszerep. Szerepelt már a Retro5 zenekar Gebhardt Csaba vezetésével Máté Péterre emlékezve, Gergely Róbert önálló műsorral és Szécsi Pál-émlékműsorral. Fehér Adrienn tolmácsolásában Cserháti Zsuzsa emlékeztet dalai, Pintér Tibor előadásában pedig Máté Péter dalai csendültek fel.

**NYUGDÍJAS
FARSANGI
MULATSÁG**

NYÁRI TÁBOROK

A táboroknak a nyári időszakban többéves hagyománya van. Mivel sok család számára a szünidő eltöltése, a gyermekek elhelyezése nagy probléma, ezt szem előtt tartva szervezték és tervezték a bentlakásos és napközis jellegű kínálatot. Igen kedvelté vált a már több éve megrendezett mályi tábor, amely kezdetben

hat- majd kilencnapos önfelédzt szórakozásra várta a gyerekeket. Eleinte húsz fővel indult, mára negyven gyermeket tudnak fogadni. A tábor sportos jellege miatt a napjaik nagy részét bajnokságok, edzések és persze szórakoztató, mókás feladatok sokasága teszi ki. A házban a napközis jellegű táborok kaptak szerepet. Színjátszó, sport-, katonai, szabadidős és kultúrtáborok várják a gyerekeket. Az átlaglétszám harminc fő. A színjátszó tábort minden évben egy színész vezeti. A hét folyamán a gyermekek bepillantást nyerhetnek a színészi munka rejtelmeibe és kipróbálhatják, milyen is „belebújni” más bőrébe. A hét végére a szülőknek egy komplett előadást adnak elő. A katonai táborba elsősorban a tízéves és idősebb diákokat várják. Lehetőség volt megismerkedni a katonai élet mindennapjaival, alaki foglalkozások, lövészetek, és terepgyakorlatok színesítették a mindennapokat, emellett hadihajóztak és kilátogattak a szentendrei MH Altiszi Akadémiára is. Szerepelt még a programban a pusztavacsi-airsoft lövészet, valamint az MH Ludovika Zászlóaljnál eltöltött négynapos kiképzés. A szabadidős táborok célja az volt, hogy minél tartalmasabban, és szórakoztatóbban töltsék el az időt, így többek között felkeresték az Oázis Wellness Központot Szigetszentmiklóson, a Fővárosi Állat- és Növénykertet és a Kölyökvadont.

Mivel a sporttáborban a programok jó része erős fizikai terheléssel járt, az életkor alsó határa tíz év volt. Az egész napos csapatbajnokságok és a labdajátékok sokasága mellett kalandpályán, lézerlövészetén, úszásban és paintballversenyben próbálhatták ki ügyességüket a gyerekek. Mindemellett helyet kapott még a túrázás és a hagyományörzők foglalkozásai, utóbbiban katonadalokat tanulhattak és elkészíthették csapatzászlójukat. A kultúrtáborok egyhetes időtartama alatt több művészeti ágba kaptak betekintést a gyerekek, így megismerkedhettek a tánccal, az énekkel, a zeneművészettel, a képzőművészettel és a színjátszással is.

VIDÁM
GYEREKTÁBORI
CSOPORTKÉP A HÁZ
KERTJÉBEN

FELNŐTT SZÍNHÁZI ELŐADÁSOK

Új kezdeményezésként indult útjára 2015-ben a felnőtt színházi előadás-sorozat. A kezdetben kis költségvetésű darabokat az egyre jobb megállapodási feltételek mellett kötött színvonalasabb előadások váltották fel. A kezdeti 200–250 fős látogatottság után már több telt házas előadást tudhatnak maguk mögött. Számos vígjátékot mutattak be a Bánfalvy Stúdió előadásában, úgymint a „Miniszter félrelép”, a „Jövőre veled ugyanitt”, az „Estére szabad a kecé”, a „Nicsak, ki lakik itt”, s hogy a klasszikus előadásokat se feledjük, bemutatták például az „Abigél”-t is. Hosszú éveken át dolgoztak együtt a Pesti Művész Színházzal. Bemutatták többek között „Az asszony körbejár”, „Botrány az operában”, „Bolha a fülbe” vagy az „Elvámolt nászéjszaka” című darabokat. A Körúti Színház előadásában volt látható a „Spanyolul tudni kell” vagy a „Mezít láb a parkban”, a Gergely Theatre „Paprikás csirke” című vígjátékán derülhetett jól a közönség. Szorosabb lett a kapcsolat a Turay Ida Színházzal, így láthatta a közönség, „A férfiak a fejükre estek”, a „Zsuzsi kisasszony” és a „Szellem a spájzban” című darabokat. Meg kell említeni a 2017–2018-as évadban a ház életében újdonságnak számító önálló musical-előadást, Pintér Tibor rendezésében a „Jimmy musical”-t, mely négy egymást követő telt házas estét produkált.

IRODALMI ESTEK

A hétfévi Arató Disco, majd Stefánia Disco megszűnését követően az első emeleti Pódium bár új szerepet kapott. Kezdetben kamaraszínházi és ismeretterjesztő előadások, később irodalmi estek váltották egymást. Jelenlegi irodalmi műsoruk múltja 2015-re tekint vissza. A kezdeti baráti beszélgetéseket megszerkesztett előadások váltották fel, melyek havi rendszerességgel egy-egy költő életének és munkásságának bemutatásával valósulnak meg. Legemlékezetesebb műsoraik közé tartoztak a Pilinszky János-, Radnóti Miklós-, József Attila-, Ady Endre-estek. Az irodalmi estek népszerűsége folyamatosan emelkedik. Korábban Vadady Attila, majd Tósoki Anikó tölti be a műsorvezetői tiszteket.

PALOTALÁTOGATÁS

„Ha ezek a falak beszélni tudnának” – tartja a mondás. Valóban, ha a Stefánia Palota falai beszélni tudnának, hosszú történeteket mesélnének grófok és hercegek, királynék és bárók mesés mulatságairól. A Városliget megbúvó ékköve, a századforduló legismertebb főúri klubja tanúja volt egy kivételes korszak legcsillogóbb pillanatainak. Történelmet író szerelmek, sorsfordító politikai szövetségek, nevezetes kártyacsaták zajlottak e pompás termekben.

A palota küszöbét átlépve lehetőség nyílt belesni egy titokzatos, elfeledett világ díszletei közé Horváth Ildikó és Asbóth-Györkös Mónika vezetésével. A látogatók megismerhették a nehéz bársonyfüggönyök mögé rejtett arisztokrata kaszinók történetét. A mindig maximális létszámmal futó programot havi rendszerességgel, szervezeten látogathatták a vendégek. Mivel a Stefánia Palota rendezvényközpontként is üzemel, nagy szervezést igényelt, hogy a sétákon patinás rend uralkodjon. Így hosszas tanakodás után a program 2017-ben megszűnt.

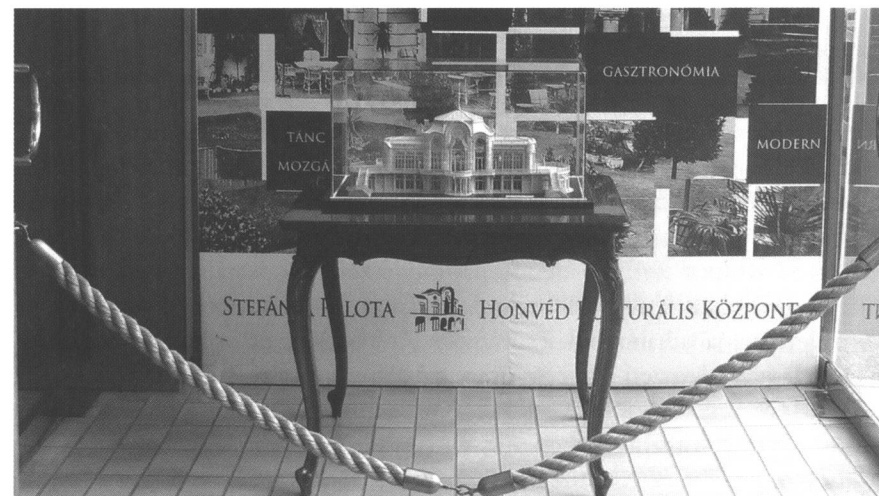
BELVÁROSI SÉTÁK

A páratlan épületek, a letűnt korok hangulatát hordozó utcák a külföldről érkező vendégeket is rabul ejtik, elvarázsolják. A ház szervezői havi egy alkalommal különleges sétára invitálták az érdeklődőket, Szécsi József idegenvezető közreműködésével. A külsős helyszíneket látogató program a palotalátogatással egy időben indult útjára, kilépve az intézmény falai közül. Elsőként a belvárosi kaszinók történetével ismerkedhettek meg az érdeklődők. A megvalósításkor időjárási, utaztatási és létszámbeli nehézségekkel is meg kellett küzdeni, így végül 2017-ben a program megszűnt.

TÁRLATOK A GALÉRIÁKBAN ÉS A PARKBAN

A kiállítások szervezését korábban nagy hozzáértéssel és lelkesedéssel végző Oláh Lászlóné Klárka elhunytá után ezt a feladatot rövid ideig Puskás István művészeti tanácsadó végezte, majd az ő javaslatára 2012-ben átvette Kiss József. Szinte lehetetlen felsorolni, hányféle tárlatot s egyéb tematikus kiállítást látogathatott már itt a közönség. Csak ízelítőként említek néhányat. Az évente megrendezett honvédségi alkotótáborokban készült műveket minden esztendő elején bemutatják a magyar kultúra napja alkalmából. A Honvéd Kulturális Egyesület (HKE) képzőművészeti tagozata egyéni és csoportos kiállításait évről évre megrendezik. Két alkalommal is bemutatkozott Somogyi Győző Kossuth-díjas grafikus, a Nemzet Művésze a magyar huszárokat és a katonai ruhaviseleteket megörökítő műveivel. Láthatta a közönség Eifert János fotóművész képeit, Jankovics Marcell a magyarok eredetét megjelenítő grafikáit és többek között „Kőre festett virágok” címmel Ismail Khayat, nemzetközi hírű kurd művész munkáit is megcsodálhatták. Megtekinthették az érdeklődők Baji Zoltán főhadnagy grafikai kiállítását. Az alkotó a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus, valamint a Honvédelmi Minisztérium közösen kiírt pályázatán egy művével nívódíj elismerésben részesült. A magyar szobrászat napja alkalmából a Magyar Kultúra Egyesülettel közös szervezésben rendezték meg 2017 tavaszán itt első alkalommal az Országos Kisplasztikai Tárlatot. A CLIMS, a Nemzetközi Katonai Üdültetési Szervezet (Katonai Szociális Intézmények Nemzetközi Szervezete) magyar-

országi konferenciájához kötődően rendeztek egy hungarikumokat bemutató kiállítást. Egyedülálló bemutató színhelye volt 2018-ban a galéria. Szűcs Pál nyugalmazott rendőr alezredes különleges hobbija immár sok éve, hogy gyufaszálakból összeállítja hazánk különleges épületeit, elsősorban híres kastélyokat. Van olyan épület, amit 30 ezer gyufaszálból készített. Hetvenedik születésnapján, 2016 januárjában mutatkozott be először a Galériában. Ekkor fogalmazódott meg az elhatározás, hogy elkészíti a Stefánia Palota kicsinyített mását. Pontos kimutatása szerint 465 napig, összesen 2250 óra alatt készült el, s művéhez 20 420 gyufaszálát használt fel. A kész művet – melyet Szűcs Pál felajánlott a Stefánia Palota – Honvéd Kulturális Központnak – 2018. május 2-án, újabb kiállítás keretében ünnepélyesen mutatták be a Palotában. Baráth Ernő dandártábornok, dandárparancsnok méltatta az alkotó munkásságát, majd a „gyufapalota” leleplezése és átvétele után a dandár emblémájával díszített emléklapokot adott át az „építőmesternek”. A mű az intézmény főbejárata mellett kapott méltó elhelyezést. Egyébiránt a két hétig nyitva tartó, gyufapalotákat bemutató kiállítást több mint 1500-an keresték fel.

A GYUFASZÁLABÓL
ÉPÜLT STEFÁNIA
PALOTA A
FŐBEJÁRATNÁL
LÁTHATÓ

A Magyar Honvédség Gábor Áron Bélyeggyűjtő Köre megalakulásának 60. évfordulója alkalmából 2018. november 5-én kiállítással egybekötött ünnepséget rendezett a Galériában. A kör, mint a Magyar Néphadsereg 1. számú Bélyeggyűjtő Köre 1958. október 23-án alakult meg a Honvédség Házában. Az eltelt hat évtizedről is megemlékezett a rendezvényen Mándi Tibor nyugállományú alezredes, a kör jelenlegi elnöke. Aulechla József ezredes, igazgató köszöntötte a megjelenteket és felolvasta az esemény fővédnökének, Szabó István honvédelmi államtitkárnak a köszöntőlevelét. A kiállítást dr. Homonnay Géza, a MABÉOSZ elnöke nyitotta meg. A kör eddigi működése során számos kiállítást rendezett idehaza és külföldön, sok értékes díjjal büszkélkedhetnek a tagok, akik szinte kizárólag aktív vagy nyugállományú katonák. Az évforduló alkalmából emlékkönyvet is megjelentettek.

A BÉLYEGKIÁLLÍTÁS
MEGNYITÓJÁN
AULECHLA JÓZSEF
EZREDES, IGAZGATÓ
OLVASTA FEL SZABÓ
ISTVÁN HONVÉDELMI
ÁLLAMTITKÁR
KÖSZÖNTŐLEVELÉT

A színháztermi bejáráttal szemben kialakított Caffé Galériában érdekes, olykor különleges kamarakiállításokat rendeznek. A nyugállományúak klubja évfordulós rendezvényeihez kapcsolódó bemutatók mellett a látogatók megtekinthették a nyugállományú katonafestők műveit, és bemutatkoztak a Honvéd Kulturális Egyesület Képzőművészeti Tagozatának veszprémi és budapesti régiójának alkotói. Különleges fotókiállítás keretében mutatták be 60. születésnapja alkalmából Zsuráfszky Zoltán Kossuth-díjas koreográfusnak, a Magyar Nemzeti Tánccegyüttes művészeti vezetőjének életútját.

A 2016 őszén a Honvéd Kulturális Központ kertjében létrejött szoborpark kialakításával az intézmény bekerült a magyar szobrászat világába. A Magyar Kultúra Egyesület és Klacsmann Péter kurátor szervezésében – a Honvédelmi Minisztériummal és a Magyar Honvédséggel együttműködésben – az intézmény kertje a kortárs magyar szobrászművészet egészét átfogó, annak hagyományos és kísérletező irányzatait is felvonultató reprezentatív tárlatok helyszínévé vált. Az alkotásokat féléves ciklikussággal mutatják be. A virtuális kiállítás megnyitón az adott köztéri szobrok művészei egyenként bemutatkozva beszélnek munkásságukról és a kertben kiállított, kőbe, vasba, fába faragott gondolataikat megtestesítő szobraikról. A megnyitókön rendszerint jelen van 20–25 szobrász és átlagban 50 alkotás. A kiállítások célja a kortárs hazai köztéri szobrászművészet bemutatkozási lehetőségének megteremtése, a nagyméretű szabadtéri alkotások bemutatása a köztéri szobrászat megújítási szándékával, amely előzmények nélküli a magyar szobrászművészet kiállításainak történetében. A szoborpark minden évszakban közkedvelt helye lett az ide látogatóknak. Az egyéni érdeklődők sokasága mellett például középiskolás csoportok is felkeresik rendhagyó művészeti óra keretében.

A SZOBORPARK
A HÁZ EGYIK
KÖZÖNSÉGVONZÓ
LÁTVÁNYOSSÁGA

Nagy sikere van az immár harmadik a Nemzetközi Akvarell Szövetség magyarországi tagozatának közreműködésével megrendezett kiállításnak, amelyen általában több mint 40 ország alkotójának művei voltak láthatók. A szövetség missziója az akvarellfestészet népszerűsítése mellett a művészen keresztül propagálni a különböző kultúrájú és felfogású emberek közötti egyenlőséget, valamint a békés és barátságos együttműködés gondolatát.

ELSŐ NAPI
BÉLYEGZÉS A
90. BÉLYEGNAP
ALKALMÁBÓL A
STEFÁNIA PALOTÁT
ÁBRÁZOLÓ
BÉLYEGEN

HUNFILA 2017 BUDAPEST – 150 ÉV, NEMZETI BÉLYEGKIÁLLÍTÁS ÉS SZALON

A Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetsége (MABÉOSZ) a 90. Bélyegnap jegyében november 3–5. között Budapesten, a Stefánia Palotában rendezte meg a 2017. év legrangosabb hazai bélyegkiállítását. Rendezvényükkel emléket állítottak az első magyar bélyeg 1867-es kiadása 150. évfordulójának. A Magyar Posta Zrt. ez alkalomból 2 címletből álló bélyegsort és bélyegblokkot hozott forgalomba, és mindhárom napon alkalmi postahivatalt működtetett a helyszínen. A MABÉOSZ ugyancsak az évfordulóra utaló motívummal 2 db emlékvét

adott ki a kiállítás idején. Ünnepi köszöntőt mondott dr. Kövér László, az Országgyűlés elnöke. Dunai Péter, a MABÉOSZ elnöke elmondta: az évfordulóval kapcsolatban azt a célt tűzték ki, hogy az elmúlt 150 évnek a bélyeggyűjtés szempontjából legjelentősebb termékeit kiállítsák. Felhívta a figyelmet az 1867-es bélyegkibocsátást feldolgozó Homonnay Gézagyűjteményre, valamint a kiállított gyűjteményekre is.

MARKETINGRÉSZLEG

Az intézmény rendezvényeit, kulturális programjait, éttermi és rendezvény-helyszín-szolgáltatásait meg kellett ismertetni az igényjogosult és civil célközönséggel. A hatékony információátadás érdekében a Honvéd Kulturális Központ keretein belül marketingrészleg működik, mely a programok eladása mellett a ház és az azt üzemeltető igazgatóság arculatát és megjelenési felületeit is kezeli. Bár a ház történetében a nyomdai tevékenység mellett mindig is volt megfelelő személy vagy csoport propagandafeladatok ellátására, műsorközlő anyagok készítésére, a kht.-vé alakulás időszakában az ilyen irányú munka fontossága némileg elhalványult. A különféle cégegyesítések időszakában előfordult, hogy egy ember egyéb munkája mellett foglalkozott kommunikációs jellegű feladatokkal.

Sipos Gábor alezredes igazgatói időszaka alatt merült fel újra egy kifejezetten marketing- és kommunikációs célú csoport létrehozása, de erre végül csak 2006-ban került sor, ekkor megalakult a kommunikációs csoport, amelynek vezetője Győrfi András főmunkatárs lett. A csoport feladatai közé

tartozott a műsorfüzetek, szóróanyagok tervezése, elkészítése, a vidéki tisztiklub-hálózat és üdültesi hálózat arculatának egységesítése és modernizálása, az akkori kht., majd a nonprofit kft. egységes arculatának újrateremtése, az intézményi és a szervezetek közti belső kommunikáció kezelése, valamint az intézmény honlapjának szerkesztése, feltöltése. Ez a feladatkör később az akkoriban népszerűvé váló Facebook intézményi oldalának kialakításával és kezelésével, valamint hírlevelekkel is kiegészült.

A kommunikációs csoport 2010 végéig működött a fenti formájában, majd az újabb átalakulások közben némileg funkcióját és feladatköreit elveszítve, ismét egy-két fős, a kulturális programszervezést kisegítő tervezői tevékenységgé vált. 2013-ban az MH BHD KRI létrejöttével támadt igény egy új marketingcsoport kialakítására, mely végleges formáját 2015-ben érte el, ismét Győrfi András, ezúttal mint marketing részlegvezető irányításával. A feladatkörök a korábbi kommunikációs csoporthoz hasonlóak maradtak: a ház programjainak és arculatának, a KRI programjainak és arculatának kezelése, fejlesztése, online felületek kezelése és feltöltése, és egyre gyakoribb bedolgozás a dandár más szervezetei részére is. A feladatok végzése során kiemelkedő szerep hárul a részleg grafikusára, Bertalan Istvánra.

A részleg munkájának eredményével, a tetszetős havi műsorfüzetekkel, a változatos, látványos és az adott programokhoz stílusban is igazodó szórólapokkal a közönségszolgálati munkatársak közreműködésével folyamatosan találkozhat az intézménybe látogató közönség.

A köztudatban gyakorta még zárt intézményként tartják számon a Honvéd Kulturális Központot, ezért marketingstratégiájuk egyik fontos eleme ezen változtatni. A www.bphkk.hu honlapon és Facebook oldalukon megfelelő címlista felhasználásával e-mailekben folyamatosan megjelenítik rövid ismertetőkkel az aktuális programokat. Törekednek a nyilvánosság számára

egyéb hirdetési felületeken is népszerűsíteni az intézményt. Célirányosan Zugló lakosságát a kerületi médián keresztül tájékoztatják a rendezvényekről. A nyilvánosság „meggyőzése” azonban hosszú távú folyamat, meg kell találni a megfelelő „helyet” abban a mérhetetlen kulturális információdömpingben, amely napjainkat jellemzi.

Fontos feladata a részlegnek a dandár kiemelt rendezvényeinek, köztük például a családi napoknak a népszerűsítése. Emellett országos szintű programok, mint például a nemzetközi katonazenekari fesztiválok, Euroatlanti nyári egyetem, egyéb katonai programok arcuattervezése, kialakítása is a tennivalók sorába tartozik. Személyesen is részt vesznek jelentősebb toborzóeseményeken, megjelenítve a Honvéd Kulturális Központot. A honvédségen belül az intranet lehetőségeit kihasználva a katonaközönség értesülhet a programokról. Napi feladataik közé tartozik még az események fotódokumentálása, emellett a rendezvények előkészítésének háttérmunkáiban is gyakorta részt vesznek.

A RENDEZVÉNYSZERVEZŐ RÉSZLEG

Évente számos rendezvény helyszínét, háttérmunkáját biztosítják, az üzleti konferenciáktól az esküvőig, a szalagavató bálaktól az alapítványi rendezvényekig. A prioritást élvező szolgálati rendezvények száma évről évre folyamatosan nő. A minisztériumi és honvédségi programok mellett nemzetközi szintű tanácskozások, központi honvédségi rendezvények, egyéb HM-, illetve MH-szintű programok, miniszteri és államtitkári ünnepségek sorának előkészítése teszi ki munkájukat. Ezek közül a legkiemelkedőbb szolgálati rendezvények az Árvák karácsonya, Katonaözvegyek találkozója, tudományos konferenciák, továbbképzések, könyvbemutatók, az MH Budapest Nyugállományúak Klubja tagozatainak rendezvényei.

Számos visszatérő üzleti partnerrel állnak kapcsolatban. Közülük a legkiemelkedőbb programok a következők: MTVA – Rádiókabaré felvétel, Stella Zrt. (Fodrász-kozmetikai bemutató, kiállítás), Richter Gedeon Zrt. (éves közgyűlés), Alkomédia Kft. (Borjour – borkóstolással egybekötött bemutató), Ruszin Kulturális Est, Budapest Metropolitan Egyetem (diplomaátadó ünnepség), Falvak Kultúrájáért Alapítvány (kultúra napi rendezvény), MÉKISZ (Magyarországi Étrend-kiegészítő Gyártók és Forgalmazók Egyesülete) – szakmai nap, Radnóti Színház – gyermekelőadások, Madách Musical és a Budapest Táncművészeti Stúdió vizsgaelőadásai.

RENDEZVÉNYKISZOLGÁLÓ RÉSZLEG

A részleg teljeskörűen biztosítja azt a háttérrel, amely elengedhetetlenül szükséges az adott rendezvények sikeréhez. A csoport tagjai magas fokú műszaki tudás birtokában tevékenykednek. A technikai háttér, a ruhatár, a berendezés

és minden egyéb máshova nem sorolható feladat az ő vállukat nyomja. Napi feladataik között szerepel a hang- és fénytechnika biztosítása a különböző színházi előadásokon, konferenciákon, könyvbemutatókon és egyéb rendezvényeken.

KÖNYVTÁRI ÉLET (3)

„A Honvéd Kulturális Központ könyvtára a Magyar Honvédség legnagyobb nyilvános könyvtára, a civil és katonai társadalom fontos érintkezési pontja. Ebből az adottságból kiindulva küldetése, hogy a honvédség személyi állománya és hozzátartozói mellett a civil lakosság számára is korlátozás nélkül biztosítsa a magyar és egyetemes kultúra kincseihez való hozzájutást. Hatékonyan vállaljon részt a honvédségi könyvtárak közötti dokumentum- és információcserében. Az intézménytörténeti gyűjtemény folyamatos bővítésével járuljon hozzá a Magyar Honvédségben működő kulturális élet történetének dokumentálásához.”

A fenti idézetet a könyvtár küldetésnyilatkozata tartalmazza, amelyet Baráth Ernő dandártábornok hagyott jóvá 2015-ben. A továbbiakban a dokumentum részletezi a könyvtár tevékenységét, az olvasók kiszolgálását, a kultúra, a tudomány, a művészet és a gazdaság ismereteiben való eligazodáshoz nyújtott segítséget s többek között a hadtudományi szakirodalomhoz való hozzáférést. A fenntartó és a könyvtár célja, hogy az olvasók tájékoztatását az online katalógus mielőbbi bevezetésével hatékonyabban kiszolgálja.

Ennek megvalósulása érdekében a könyvtár csatlakozott a honvédségi könyvtárak közös online katalógusához, és az új könyvek már ide kerülnek fel, a régebbi állomány feldolgozása tervszerűen történik. Ez a katalógus elérhető az intézmény honlapján, így egyre többen jutnak információhoz a meglévő dokumentumokról.

Borbély Emma könyvtárvezető 2007-ben történt nyugdíjba vonulását követően Mezei Andrea vette át ezt a tisztséget. Munkatársaival, Pácza Évával, Plézerné Tósoki Anikóval, Teknős Péterrel és korábbi nyugdíjba vonulásáig Puskás-Kővágó Ibolyával együtt végzik az olvasók művelődését, ismeretgyarapítását segítő elkötelezett munkát.

A könyvállomány nagysága 2018-ban 71 969 könyv és 3921 audiovizuális dokumentum volt. Az előző évekhez képest kimutatható csökkenés abból fakad, hogy a közelmúltban jelentős számú állományapasztást hajtottak végre. A tartalmilag elavult vagy elhasználódott dokumentumokat, illetve a fölös példányokat kivonták a gyűjteményből. A beiratkozott 400–500 olvasó évente kb. 5000–6000 alkalommal keresi fel a könyvtárat.

Amint arról korábban olvashattak, a könyvtár 2003 óta nyilvános. Ebből adódik, hogy a honvédségi dolgozók mellett szép számmal vannak beiratkozott olvasók Zuglóból. Mellettük még jelentős a nyugállományúak száma, velük nagyon jó a kapcsolat, vetélkedőikhez a könyvtárosok biztosítják az

anyagokat és segítenek a felkészülésben. Esetenként személyes ügyeik intézésében is segítséget nyújtanak.

Népszerű a gyerekreszleg, ahol 3300 kötet található. Bevezették a három éven aluliaknak a babaolvasójegyet, amelyhez Marék Veronika József Attila-díjas író, grafikus által tervezett ajándécsomag is jár.

Jól működik a könyvtárközi kölcsönzés, melynek keretében az Országos Dokumentumellátó Rendszer útján vagy honvédségi könyvtárak hálózatában kéri és küldi a keresett dokumentumokat.

Az új könyvek megrendelésénél figyelembe veszik a beiratkozott hivatásos állomány, a közalkalmazottak olvasási szokásait, a nyugállományúak klubja tagozatainak érdeklődési körét.

A korábbi évekhez viszonyítva megváltozott a könyvbeszerzés módszere. 2011 előtt még a Könyvtárellátó Nonprofit Kft.-vel voltak kapcsolatban, s viszonylag gyorsan hozzájutottak az újdonságokhoz. Most ez annyiban változott, hogy a fenntartó három könyvkereskedő cégtől árajánlatot kér, és a legolcsóbbat választja. Ez hosszadalmasabb folyamat, viszont előnye, hogy a könyvtár olcsóbban jut hozzá a megrendelt művekhez. A Zrínyi Kiadó viszont folyamatosan eljuttatja az új kiadványait.

A könyvtár bekapcsolódott az Országos Széchényi Könyvtár által koordinált Mikes Kelemen Programba. Ennek lényege, hogy az amerikai föld-rész országában és az Ausztráliában élő magyar közösségek által összegyűjtött könyveket hazajuttatja, az OSZK kiválasztja a számukra szükségeseket, a többit térítésmentesen felajánlja a könyvtáraknak. Gyarapodott a könyvállomány a Nemzeti Könyvtár 100 kötetből álló sorozatával, valamint értékes magyar és világirodalmi művekhez jutottak hozzá az Országgyűlési Könyvtárban történt tartalmi átalakítás nyomán. Az audiovizuális gyűjtemény számottevően nem bővült, mivel a rohamos technikai fejlődés megváltoztatta az olvasói szokásokat. A nyelvtanuláshoz viszont biztosítani tudják a szükséges hanganyagokat.

Az olvasók szívesen veszik kézbe a folyóiratokat. A napilapok mellett keresettek például a gasztronómiával, lakberendezéssel foglalkozó kiadványok és a női magazinok. Az viszont tény, hogy a 2008-ban megrendelt hetven újság és folyóiratszám 2018-ra lecsökkent harmincötöre. A régebbi lapszámok kölcsönzésére is van lehetőség, ez kedvelt szolgáltatás a látogatók körében.

A Honvéd Kulturális Központ történetével, működésével kapcsolatban nagy mennyiségű dokumentum, aprónyomtatvány áll rendelkezésre. Az intézményben megjelenő műsorfüzetek, szórólapok egy példányát eljuttatják a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Budapest gyűjteményébe is, közkinccsé téve ezeket.

A könyvtár 2015-ben szakértői vizsgálaton esett át, melynek célja az volt, hogy teljesíti-e az 1997. évi CXL. törvényben előírt alapkövetelményeket. A vizsgálat az Emberi Erőforrások Minisztériuma kultúráért felelős államtitkár megbízásából történt és sikeresen zárult, ami azt jelenti, hogy továbbra is nyilvános könyvtárként működhetnek.

A KÖNYVTÁR RENDEZVÉNYEI TÍZ ÉV TÜKRÉBEN

Találkozott az olvasókkal többek között dr. Andaházy Szeghy Viktor, „A magyar királyi honvédség részvétele a Szovjetunió elleni támadásban” című könyv szerzője, valamint Jozef Banas szlovák író, akinek regénye egy tragikus szerelmi történet, amely 1968–2008 között játszódik. Az aktualitások jegyében került sor Hermann Rainer „Az Iszlám állam” című könyvének bemutatójára. Hrubos–Takács Róbert „Holnap fehér álom”, illetve „A tatai patara” című könyveiről, Jahoda Sándor „Tizenhét szótag” című művéről is beszélgettek az érdeklődőkkel.

Az Akadémiai Kiadó gondozásában, John Kershaw „Harckocsizók” című munkája elsősorban a katonaozsolók érdeklődését keltette fel. Góg Laura íróval a 100 éve született Tolnay Klárra emlékeztek. Farkas Pál író „Elgurult álmok” című regényét mutatta be a közönségnek. A történelmi Magyarországot bemutató képeslapokból Kovács Imre állított össze érdekes és látványos könyvet. S nem utolsósorban bemutatták M. Tóth György (korábban a Magyar Honvéd újságíró-szerkesztője) hégapótló művét, „A katonabáró” című könyvét, amely a fenntartó Budapest Helyőrség Dandár névadójáról, vitéz Szurmay Sándorról szól.

Irodalmi délutánjaik közül kiemelkedett a Kőbányai Írók és Költők Egyesületének, valamint a Hátsó Bejárat alkotócsoporthnak a bemutatkozása. Különleges élményt jelentett a találkozás Takács Tibor íróval, a történelem krónikásával. Az időskor szépségei és örömei volt a témája Tósoki Anikó és Ács Enikő zenés irodalmi műsorának. Tósoki Anikó könyvtáros 2017 óta vezeti a Lélek–Öröm–Játék című drámapedagógiai foglalkozást.

**MŰSOROS EST
A KÖNYVTÁRBAN**

Megemlítem még a történelmi témájú előadásokat. Dr. Csikány Tamás hadtörténész az 1848–49-es forradalom és szabadságharcot idézte fel, a Vitézi Rend történetét Fekete Ferencről ismerhették meg, a témához kiállítás is kapcsolódott a Stefánia Galériában. A Ludovika történetét Siposné dr. Kecskeméthy Klára hozta közel a hallgatókhoz. A roncskutatók rejtelseibe Magó Károly avatta be az érdeklődőket.

A könyvtár rendszeresen kapcsolódik az országos könyvtári napokhoz. Az ingyenes beiratkozási akció mellett egy alkalommal a Sajtukacsz zenekar műsorának örvendezhettek a három éven aluli gyerekek. Iskoláscsoportoknak is tartottak foglalkozásokat a mesekuckóban.

„Észforgató – könyvforgató” címmel hétfordulós levelezős játékot hirdettek gyerekeknek. A legjobbak könyvjutalomban részesültek. „Igazi hősök” mottóval felnőtteknek hirdettek levelezős játékot Nyáry Krisztián azonos című könyvéhez kapcsolódva. A nyertesek az író egyik könyvét, valamint az intézményben tartott színházi előadásra szóló jegyeket nyertek.

Többek között kamaratárlat keretében mutatkozott be a KASTÁR egyeület fotószekciója. Virtuális kiállítást rendeztek az 1956-os forradalom és szabadságharc 60. évfordulóján a könyvtárban meglévő korabeli röplapokból és dokumentumokból.

A HÁROMEZER FŐS NYUGDÍJASKLUB

Több mint fél évszázados múltat tekint vissza a Magyar Honvédség Budapesti Nyugállományúak Klubja. Az aktív szolgálatot a nyugdíjas évekre váltó hivatásos katonák lélekben sosem vetették le a mundért. Sokuk számára a pihenés éve nem jelentenek megnyugvást, keresik a lehetőségeket, hogy továbbra is a maguk módján szolgálják a honvédséget. Visszatekintve a távoli múltba, a nagy világéget követően 1920. február 20-án nyugállományú tisztek kezdeményezésére kimondták a Nyugállományú Katonák Országos Szövetségének (NYUKOSZ) létrehozását. Megalakulásuk 10. évfordulóján a Szövetség akkori elnöke megállapította: „Nemes lelkű, önzetlen és az összesség érdekében áldozatkész bajtársaim segítségének köszönhetem azt, amit a Szövetség mind az összesség érdekében, mind segítségre szoruló, nélkülözhető egyes bajtársaink, tiszti özvegyek és árvák tekintetében elért. Ennek az egységes, önzetlen munkának köszönhetjük, hogy a NYUKOSZ ma szilárd alapokon áll.”

A háború után, az ötvenes években nem történt semmi érdemleges a nyugállományú katonák élethelyzetére vonatkozóan. Már csak azért sem, mert az idősebb hivatásos katonák jelentős részét kirúgták, mondván, hogy a Horthy-hadseregben szolgáltak, ezért nem kívánatosak a néphadseregben. Akiket meghagytak és elérték a nyugdíjkorhatárt, a helyőrségek tiszti klubjaiban időről időre összejöttek beszélgetni és emlékezni az aktív szolgálat éveire. A hatvanas évek elejére azonban megérett a helyzet arra, hogy megalakuljon egy olyan szervezet, amihez kötődni lehet. A Magyar Néphadsereg vezetése, felismerve a már említett kezdeményezések fontosságát, elősegítette és támo-

gatta a nyugállományú katonák szervezetének létrehozását. Ennek eredményeként a Váci utcai Tiszti Házban 1961. április 6-án hetvenöt nyugállományú tiszt és tiszthelyettes, Újvári Sándor nyugállományú ezredes elnökletével, megalakította a Magyar Néphadsereg Nyugdíjas Tisztek és Tiszthelyettesek Nyugállományú Klubját. A kezdeményezés követőkre talált, és a vidéki helyőrségi klubokban is sorra alakultak a nyugállományúak klubjai.

Fellapozva a Magyar Honvédség Budapesti Nyugállományúak Klubja fennállása ötvenedik évfordulójára megjelentetett emlékkönyvet, megtudhatjuk, hogy az első klubnapjuk 1961. május 3-án volt. Nem sokkal később ismerkedési estet hirdettek, melyre már közel százan mentek el.

Egyre élénkebbé vált a fővárosi és vidéki klubok tevékenysége, és 1970-ben a 20. számú HM-parancsban megjelent a klubok működési szabályzata. Ekkorra a fővárosi klubtagság létszáma meghaladta az ötszáz főt. A Váci utcai intézményben nem csupán helyet kaptak, de működésüket is nagyban segítette a ház vezetése. A már ezer főre gyarapodott klublétszám is indokoltta tette 1974-ben a nőtagozat létrehozását.

A Váci utcából történt átköltözés után, a művelődési házban a második emeleten kaptak elhelyezést. A folyamatosan növekedő taglétszám szükségessé tette a fegyvernemi csoportok létrehozását, amely jelentős előrelépés volt többek között azért, mert lehetővé vált a jelenlegi klubnapok elődeinek, a fegyvernemi szakcsoport napok megrendezése. Havonta tartottak vezetőségi üléseket, a szociális, a közművelődési és kegyeleti bizottságok karöltve a nőbizottsággal szervezték többek között a kórházi és otthoni beteglátogatásokat. Népszerűvé váltak a kirándulások, rendszeresek voltak a barkács- és képzőművészeti kiállítások, a nőtagozat pedig megszervezte a kézimunka-bemutatókat. A működésükhöz szükséges anyagi fedezetet a művelődési ház, a szociális tevékenységet és kórházi látogatásokat pedig a Fővárosi Hadkiegészítő Parancsnokság érdekvédelmi osztálya biztosította.

A nyugdíjasklub új alapszabályzatát 1984-ben „szentesítették” s ekkor adták ki a klubtagsági igazolványokat, valamint a házba való belépési engedélyeket (nem mintha korábban nem léphettek volna be, de ezzel a gesztussal úgymond törvényesítették az addigi gyakorlatot). A nyolcvanas évek végén már tizenhét fegyvernemi tagozat működött.

Történetük fontos fejezete, amikor az Országgyűlés által elfogadott Egyesülési törvény lehetővé tette a klub egyesületté történő átalakulását, melyet a Fővárosi Cégbíróság 1990. február 28-án bejegyzett. Ennek alapján a klub jogi személlyé vált a Magyar Honvédség Budapesti Nyugállományúak Klubja elnevezéssel, jogutódjaként a korábbi klubnak. Kidolgozták az új alapszabályt, melynek értelmében a vezetőség helyett kilenctagú elnökség és a tagozatokból megválasztott negyvenfős választmány irányította a további munkát. Az új alapszabály bevezető mondatai között deklarálták, hogy a klub pártoktól és politikai csoportosulásoktól független, közhasznú tevékenységet folytató társadalmi szervezet.

Jelentős előrelépés volt, amikor a klub 1998. december 14-i beszámoló és tisztújító közgyűlésén Kelemen István nyugállományú vezérőrnagy, újonnan

megválasztott elnök felvetette egy nyugdíjasszervezeteket tömörítő országos szövetség létrehozását. Emellett tervbe vették az ügyvezetői iroda működésének korszerűsítését, többek között számítógépek és egyéb irodai technikai berendezések beszerzését. A Magyar Honvédség Elektronikai Anyagtechnikai Ellátó Központ parancsnokának segítségével 1999 februárjában megkapták az első komplett számítógépkészletet. Ugyanez év novemberében megjelent a klub újságja, a Budapesti Obsitos első száma, amely jelenleg is kedvelt és olvasott a tagság körében.

A már említett kezdeményezés meghallgatásra talált és 2000. február 8-án megalakult a Honvédségi Nyugdíjas Klubok Országos Szövetsége (HOKOSZ), melynek tíz évig Péter László nyugállományú ezredes volt az elnöke. Jelenleg Domine János nyugállományú dandártábornok látja el az elnököt helyettesítő elnökhelyettesi tiszttel. A HM Kulturális és Szabadidő Központ Kht. megalakulásával egy időben létrejött a Nyugdíjas Programiroda, melynek feladata a rendezvényeik, valamint a ház egyéb kulturális programjainak népszerűsítése. Egy évvel később a klub kezelésébe került a Budapest Helyőrség Szociális Alapítványa. A programiroda 2004-ben, a ház újjászervezése következtében megszűnt, a nyugdíjasrendezvények szervezését a továbbiakban a kht.-vel megkötött Együttműködési megállapodás és megbízási szerződés alapján végezték.

Nagyot ugorva az időben, napjainkban a taglétszám eléri a háromezer főt. Több mint tíz éven keresztül Kovács Imre nyugállományú dandártábornok vezette a klubot. Jelenleg három helyiségben zajlik a klub mindennapos tevékenysége. Az egyik helyiségben Nagy Gyula nyugállományú ezredes, a klub jelenlegi elnöke, Szabó Béla nyugállományú mérnök alezredes, klubtitkár és Bartos Lászlóné nyugállományú főtörzsszázlós, számviteli, pénzügyi felelős és adminisztrátor végzik a napi munkát. A másik két helyiségben a tagozatok pontos időbeosztásban egymást követve tartják meg összejöveteleiket.

NAGY GYULA
NYUGÁLLOMÁNYÚ
EZREDES NYITJA MEG
MORSCHHAUSER
MIKLÓS
NYUGÁLLOMÁNYÚ
ALEZREDES,
FESTŐMŰVÉSZ
TÁRLATÁT. JOBBRÓL
S. KACSÓ ROZÁLIA
FESTŐMŰVÉSZ

A pontos beosztásra azért van szükség, mert harminc tagozat alkotja a klub gerincét, és a hét minden napján délelőtt és délután tagozati összejöveteleket tartanak. A harmincadik a közlekedési tagozat 2018 nyarán alakult meg 282 fővel. Megemlítem a nőtagozatot, ebbe tartoznak a katonaozvegyek is. Munkájuk fontos része a szociális tevékenység. A humán tagozatba tartoznak a katonai sajtó korábbi munkatársai és a Honvéd Együttes egyenruhás nyugállományú művészei, zömében kórustagok. Utóbbiak egyes összejövetelükön minikoncerttel is szórakoztatják társaikat.

Éves programjaik között prioritást élvez év elején a nyugdíjasból, ezt követi a kulturális műsorral egybekötött nőnap megemlékezés. A nyugállományú katonafestők húsz éve mutatkoznak be évenkénti tárlatokon. Ezt a sorozatot Morschhauser Miklós nyugállományú alezredes, Mednyánszky-díjas és Páncél Tamás festőművészek alapították. A nyugdíjasklubokban ötvenként megünneplik a fegyvernemi évfordulókat.

Számos alkalommal, főleg jubileumi évfordulókhoz kapcsolódóan nagyszabású kiállításokkal rukkolnak ki. A 2018-as évben tartották meg a magyar hadihajózás 170. évfordulója alkalmából rendezett hadihajós kiállítást. A megnyitón dr. Balogh Tamás, a TIT Hajózástörténeti, Modellező és Hagyományőrző Egyesület elnöke mondta el, hogy 1848. július 25-én az „Országos Hadigőzös Mészáros” névre keresztelt hadihajó, Európa első gőzüzemű folyami felfegyverzett hadihajója megkezdte működését, s ezzel egy időben létrejött a honvédség intézményi keretei között végzett folyami hadihajózás, ami egyúttal a Magyar Honvédség 1. Honvéd Tűzszerész és Hadihajós Ezred csapatünnepe is. A nagy jelentőségű kiállításon láthatók voltak a gazdag múlt és jelen hadihajóinak makettjei és sok egyéb hajós relikvia. A vándorkiállítást „útnak indulása előtt” elsőként a házban mutatták be.

Hamarosan újabb látnivaló várta az érdeklődőket. „A Magyar Honvédség 170 éve” elnevezésű rendezvénysorozat keretében az MH Görgei Artúr Vegyivédelmi Információs Központ és a Stefánia Palota – Honvéd Kulturális Központ támogatásával a nagy hadvezér életét és tevékenységét bemutató dokumentumokat tártak a közönség elé.

Mindkét kiállítást a Caffé Galériában rendezték meg, és az említett két témában nagy sikerű szellemi vetélkedőt is rendeztek a Stefánia Palotában.

A harmadik, ugyancsak rendkívül látványos bemutató a kertbarát tagozat szervezésében jött létre, a Caffé Galériában. A hagyományosan, évről évre visszatérő termény- és termékkiállításon a hobbikertészek mutatják be az általuk megtermelt zöldségeket, gyümölcsöket, virágokat és egyéb kiskerti növényeket, valamint az ezekből készült lekvárokat, szörpöket, borokat. Tevékenységüket András Károly, a Budapesti Kertbarát Körök elnöke méltatta.

Minden évben fenyőünneppel zárják az esztendőt, melyre meghívják a nyugdíjasklub egyedülálló tagjait, a nagyszülőket, szülőket és az unokákat; utóbbiakat ajándékokkal lepik meg és szórakoztató műsorral búcsúznak az óévtől.

Jó kapcsolatot tartanak fenn a Bajtársi Egyesületek Országos Szövetségével. Évente egy alkalommal koncertet ad számukra a Szövetség budapesti

Balassi Bálint Bajtársi Egyesületének Balassi Kórusa. A nyugdíjasklub munkáját azzal is elismerik, hogy gyakran kapnak meghívót tárcaszintű rendezvényekre. A jelenlegi vezetőség mandátuma öt év után, 2019 decemberében lejár, s akkor tisztújításra kerül majd sor.

KULTURÁLIS ALOSZTÁLY

A kulturális alosztály munkatársai tárcaszintű kulturális feladatokat látnak el, nemzetközi, országos- és regionális programok előkészítésével, szervezésével. Részben országos feladatokkal foglalkoznak Szabadosné Kovács Lilla főtanácsos vezetésével, aki 2000 áprilisától dolgozik az intézményben. A hétfős alosztály jó kapcsolatot ápol a vidéki helyőrségekkel, az alakulatok humán feladatokat ellátó szakembereivel. Lehetőségeikhez mérten – többek között – azon dolgoznak, hogy minél színvonalasabb művészeti produkciókkal tegyék gazdagabbá a katonai szervezetek rendezvényeit.

Az évente 5–6 alkalommal, Tatán, Szolnokon, Szentendrén, Hódmezővásárhelyen, Székesfehérváron, Kaposváron sorra kerülő regionális katonazenekari rendezvények mellett fontos feladatuk a kétévente Debrecenben megrendezendő Nemzetközi Katonazenekari Fesztivál előkészítése, szervezése. Nem kis munkát jelent számukra, hiszen a hazai zenekarokkal történő megbeszélések mellett az éppen meghívásra kerülő külföldi együttesekkel történő kapcsolatfelvétel, a részvételükkel összefüggő egyeztetések is a hatáskörükbe tartoznak. Gondos munkájuk legfrissebb bizonyítéka a 2018. augusztus 9–11. között lezajlott XX. nemzetközi fesztivál sikere. A többnapos zenei eseményen az MH Központi Zenekar, az MH Debrecen Helyőrségi Zenekar és az MH Szolnok Légierő Zenekar mellett részt vett Lengyelország, Szlovákia, Horvátország, Olaszország és Ausztria képviselőiben egy-egy katonazenekar. Az esemény a „170 éves a Magyar Honvédség” rendezvénysorozat egyik kiemelt programja volt.

Az alosztály munkatársai szervezik – tegyük hozzá: kifogástalanul – a honvédségi képzőművészeti alkotótáborokat. Az őszi művésztelep létszáma 30 fő körül mozog. A résztvevők évente, a megadott tematikának megfelelően, több mint száz alkotást készítenek tíz nap alatt, s ezekből jelentős számban adnak át a honvédségnek műveket.

A tavaszi, vajai alkotótábor amolyan „kis tábor”, 10–12 résztvevővel, akik zömmel a debreceni MH 5. Bocskai István Lövészdandár tehetséges katonái közül jutnak el a településre.

A tábor története a messzi múltba tekint vissza. Először 1972-ben rendeztek (akkor még sorkatonák részvételével) alkotótábort a Zalaegerszeg melletti Egerváron, a településen lévő kastélyban. A kezdeményező Steurer Ferenc, a zalaegerszegi hadosztály századosa volt, a tábor vezetését Szalai Lászlóra (később hivatásos katona lett századosi rendfokozattal) bízta. Pályázat útján kaptak lehetőséget tehetséges katonafiatalok, valamint az akkori Képzőművészeti Főiskola előfelvételis növendékei tíznapot eltölteni a táborban. Utóbbiak

közül számosan rangos képzőművésszé váltak, ők is jó szívvel emlékeznek az itt töltött időre. Közülük többen később művészeti vezetőként visszatértek Egervárra. 1991-ben a honvédség gödi csapatpihenőjében került sor az alkotótáborra. Ekkor Szunyoghy András grafikusművész mellett Tamási János nyugállományú százados, festőművész is bekapcsolódott az instruáló munkába. Egy évvel később született az a döntés, hogy a képzőművészet iránt elkötelezett hivatásos és nyugállományú katonákat, valamint közalkalmazottakat hívják meg az alkotótáborba. A másik alapvető változás az volt, hogy lehetőséget teremtettek külföldi képzőművészek részvételére is, így két lengyel és két román művész érkezett a táborba. Következő évben Misch Ádám festőművész is bekapcsolódott a művészeti vezetés munkájába, majd 1995-ben bekövetkezett halála után Szunyoghy András grafikusművész mellett Végh András, később Duschane János festőművészek folytatták a megkezdett munkát.

A tábor a későbbi évek folyamán Balatonkenesén, Szolnokon, Balatonlellén, Dömsödön rendezték meg, majd 2005-ben ismét Gödön. Kiss József szervezőnek köszönhetően zavartalanul alkothattak a magyar résztvevők mellett a horvát, lengyel, román és olasz vendégművészek is.

2007-ben érkezett az alkotótábor 35. születésnapja. Erre az alkalomra készült el az „Egervártól Gödig” címet viselő tetszetős kivitelű könyvecske, jelen könyv írójának munkája. A vándorlás nem ért véget, 2010–2012 között Mátraházán, ezt követően Bujákon, majd két évig ismét Mátraházán alkothattak Szunyoghy András és Mészáros Géza festőművész vezetésével. A változó

**CSOPORTKÉP
A 2016. ÉVI
BALATONAKARATTYAI
ALKOTÓTÁBORBAN**

**A 2018-AS
ALKOTÓTÁBOR
RÉSZTVEVŐI**

helyszíneknek egy előnye mindenképpen volt, ugyanis új inspirációk nyomán készülhettek művek. 2016 óta a balatonakarattyai MH Rekreációs, Képzési és Konferencia Központban, közismert nevén a Honvéd Üdülőben kaptak méltó elhelyezést Breznay András festőművész, a Mednyánszky Társaság elnöke és Tamus István grafikusművész, főiskolai docens vezetésével az alkotók. Az alkotótáborok „újkori” történetének 27. művésztelepe, két cseh alkotó részvételével 2018 szeptemberében ismét nemzetközivé vált, melyet elsősorban aktív állományú alkotók számára szervezett meg az alosztályvezető-helyettes, Farkas Kinga Fabiola főelőadó.

A táborok rangját növeli, hogy a művészeti vezetők közül Végh András, Szunyoghy András, Duschane János, Mészáros Géza, valamint az alkotók közül Morschhauser Miklós festőművész átvehették a honvédelmi miniszter által alapított Mednyánszky-díjat.

A művésztelepeken született legszínvonalasabb művekből minden évben, a magyar kultúra napja alkalmából rendezett központi ünnepséghez kapcsolódva, kiállítást rendeznek a Stefánia Galériában. A tárlat anyagát az adott esztendőben több vidéki alakulatnál is bemutatták.

Három alkalommal – 2010 és 2012 között – rendezték meg a „Lehet egy csillaggal több?” elnevezésű tehetségkutató versengést. A jelentkezők ének, hangszeres zene, tánc, vers- és prózamondás kategóriákban mérhették össze tudásukat, tehetségüket. Évente több mint száz fő ötvennél több produk-

cióval nevezett, az ország több mint húsz katonai szervezetétől. A területi elődöntőket négy helyőrségben, Debrecenben, Győrött, Szolnokon és Budapesten bonyolították le, a döntőre a Honvéd Kulturális Központban került sor. A díjkiosztót követően, az arra érdemes produkciókból Horváth Csaba, illetve Kovács Gábor Dénes színházi rendezők instruálásával színvonalas gálaműsort mutattak be.

„Feltekintek a csillagos nagy égre” mottóval kórusversenyt hirdettek meg 2013 őszén magyarországi középiskolák és általános iskolai felső tagozatok részére. A verseny célja volt ily módon is megemlékezni az I. világháború kitörésének 100. évfordulójáról. A legjobbak a 2014 októberében rendezett gálaműsoron léptek színpadra, s a díjazott kórusok a Honvéd Férfikarral, valamint a veszprémi Légierő Zenekarral közösen szerepelhettek. A programsorozat a HM Parlamenti Államtitkárság, a HM Honvéd Vezérkar, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság és a Honvéd Férfikar támogatásával valósult meg.

A „Múltunk és hőseink” című számítógépes stratégiai játékot 2013. április 20-ra hirdették meg. A rendhagyó és izgalmas program Magyarország egyik jelentős hadtörténelmi eseményéről, a tavaszi hadjáratról emlékezett meg. A kérdések összeállítása a HM Hadtörténelmi Intézet és Múzeum együttműködésével történt. Az egész napos rendezvény a HM- és az MH-szervezeteknél szolgáló katonák, közalkalmazottak, az MH Ludovika Zászlóalj hallgatói, valamint a KatonaSuli programban részt vevő iskolák tanulói részvételével zajlott. A „Honfoglaló” elnevezésű, népszerű magyar fejlesztésű játék keretében a résztvevők interaktív módon mérték össze tudásukat hazánk történelméről, kultúrájáról, megemlékezve múltunk nagyjairól, a közkatonákról, és a hadvezérekről. Történelmünk megismerésének újszerű megközelítésével azon fiatal korosztályt is meg tudták szólítani, akiknek a modern technika nyújtotta lehetőségek a mindennapi időtöltésük, szórakozásuk részét képezi, de hagyományos közösségi ünnepségen önként nem számíthattunk volna a jelenlétükre.

„Múzsák a lövészárookban” címmel hirdetett a kulturális alosztály 2014-ben képzőművészeti pályázatot az I. világháború kitörésének századik évfordulója alkalmából a Magyarországon és a határokon túl alkotó magyar művészek számára. Hatvannyolc művész közel kilencven pályaművel nevezett be, melyekből a szakmájukban elismert és kitüntetett művészek választották ki a díjnyertes alkotásokat. A pályázat fontos szerepet töltött be a katonai hivatás népszerűsítésében, a honvédelem ügye társadalmi elfogadottságának erősítésében, történelmi múltunk megismertetésében, a nemzeti értékek fontosságának hangsúlyozásában. Egyúttal lehetőséget teremtett arra, hogy a tárca ösztönözze a művészeket, és az alkotóközösségeket új, értékes és társadalmilag hasznos műalkotások létrehozására. A művekben a haza védelmére felelködött, annak fegyveres szolgálatába szegődött katonai eszménye mellett feltűnik az esendő ember – a fiú, férj és apa, aki hazája szolgálatával az otthon maradottakat is szolgálja. „Ezek a képek nagyon sokszínűek, ott van bennük a tragédia, ott van bennük a családi krónika és

a felfoghatatlan borzalommal szemben a groteszket segítségül hívó alkotás is” – mondta Szemadám György a pályaművekből létrehozott kiállítás megnyitóbeszédében. Első helyezést ért el Horváth Csilla „Az utolsó reggel” című festménye. A második díjat Prutkay Péter kapta „A nagy háború, hősök emlékére 1914” című munkájáért, míg harmadik helyen Stössel Nándra vezérkarfőnöki nívódíjas alkotásával, „A háború angyala” című művével végzett.

A Múzeumok Éjszakáján – kapcsolódva az országos kulturális rendezvényhez és a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum kulturális programkínálatához – 2014. június 21-én nagyszabású előadást tartottak. Az „Estére indul az ezred” című zenés darabbal az I. világháború kitörésének 100. évfordulója alkalmából, az elesett hős magyar katonák emléke előtt kívántak tisztelegni az alkotók, a szervezők.

A hadsereg életében a katonazene, a katonadal mindig különleges helyet foglalt el hazafias nevelés és a lelkesítés terén. A XIX–XX. század fordulóján, az indulók és a népzeneből átemelt dallamok keveredéséből születtek meg azok a katonadalok, amelyek sokszor a kor kedvelt slágereivé váltak. Az I. világháború kitörését követően tömegével születtek azok a szebbnél szebb, változatos szerzemények, amelyeknél feltételezhető, hogy valóban az egyszerű bakák ajkán születtek.

Az „Estére indul az ezred” című színházi program zenei gerincét Kéler Béla Katonaélet című zeneműve adta. Az előadás az I. világháborúhoz kötődő katonadalokon, indulókon, hazafias zeneműveken keresztül mutatta be egy katona mindennapjait, a bevonulást, a harctéri eseményeket és a végkifejletet. A közönség a zenei részekén túl verseken, prózai betéteken, filmbejátszásokon keresztül is képet kaphatott a hátszagról. A nagyszabású vállalkozásként megvalósult koncert fő zenei kiszolgálója az MH Központi Zenekara volt, melyhez csatlakozott a Kodály Zoltán Férfikar, valamint a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem népzene tanszékének hallgatói, a Népművészet Ifjú Mestere címet viselő Árendás Péter vezetésével. A prózai részek szereplői Körtvélyessy Zsolt Jászai Mari-díjas színművész, Sente Árpád Csaba színész, valamint Barta Terézia főtörzsőrmester és Nagy Jusztina törzs-

őrmester, akik a „Lehet egy csillaggal több? 2012” honvédségi tehetségkutató verseny felfedezettjei voltak. Az est karmestere Szabó Imre őrnagy, az MH Központi Zenekar karmesterhelyettese, a darab rendezője Kovács Gábor Dénes volt. A premiert követően még két alkalommal tűzték műsorra a színpadi művet a Honvéd Kulturális Központban és a debreceni Kölcsey Ferenc Művelődési Központban.

Három alkalommal szervezték meg a „Célra tarts!” vetélkedőt, először 2016-ban. A középiskolásoknak meghirdetett

verseny elsődleges célja az volt, hogy bővítse a diákok honvédelemmel kapcsolatos ismereteit és bemutassa a Magyar Honvédség hagyományait, mindennapjait. Elméleti és gyakorlati feladatok vártak a „hadrakelt” csapatokra. A többfordulós megmérettetés döntői a Stefánia Palotában, a Petőfi-laktanyában, a püspökszilágyi bázison zajlottak, átlagosan 14–15 csapat részvételével.

Évente egyszer kulturális szakmai fórumot szerveznek, amelyre meghívják a humán feladatokat ellátó kollégákat, s itt a szakmai előadások mellett tájékoztatást adnak az intézmény aktuális tudnivalóiról, illetve a következő évi honvédségi műsorszolgáltatás menetéről. Évente három alkalommal biztonságpolitikai konferenciát szerveznek a Stefánia Palotában. Az itt elhangzottakra épül az Euroatlanti Nyári Egyetem, melyet legutóbb 2018. július 22–27. között XIX. alkalommal rendeztek meg Szolnokon, az MH Békétámogató Központban. Az alosztály által előkészített nyári egyetem előzményeiről szólva meg kell említeni, hogy először 1999-ben Szentesen, a Helyőrségi klub bázisán szervezték meg Tisza Euroatlanti Nyári Egyetem elnevezéssel. Az első kurzusnak Csongrád városa adott helyet. A célzott hallgatói réteg az ország értelmisége és leendő értelmisége volt, kiemelt helyen kezelve a Magyar Honvédség hivatásos tisztjeit, polgári alkalmazottait, a civil területen dolgozó közművelődési szakembereket, pedagógusokat, HM-ösztöndíjasokat, a Honvédség és Társadalom Baráti Körök tagjait, valamint az Euroatlanti klubok tagjait. Évente 100 fő körüli létszámmal működött a nyári egyetem, melyen az előadásokat kommunikációs és személyiségfejlesztő tréningek egészítették ki. Programjaival elérték, hogy az Oktatási Minisztérium akkreditált felnőtt oktatási formáján belül diplomamegújító kurzus lett. Az akkreditáció érvényben maradt, ám a helyőrségi klub megszűnésével átmenetileg szünetelt a nyári egyetem. A Kulturális és Rekreációs Igazgatóság döntése alapján megújult tematikával jogfolytonosan újra indították Euroatlanti Nyári Egyetem elnevezéssel. Tóth Péter, a Nemzeti Közszoigálati Egyetem Stratégiai Védelmi Kutatóközpont vezetőjének szakmai irányításával évente mintegy nyolcvan fő vesz részt a kurzusokon, melyeken Magyarország európai, euroatlanti szövetségi rendszerben betöltött helyét, szerepét vizsgálja napjaink változó világrendjében. A résztvevők neves kül- és biztonságpolitikai szakértők, elemzők interpretálásában ismerhetik meg, hogyan változnak a globális erőviszonyok. Az elhangzottakat a hallgatók köréből hozzászólások, kiegészítések gazdagítják.

Több éven keresztül szervezték a népszerű „Vár a vár” túrákat, amelyeken kizárólag a Magyar Honvédség állományában lévő és családtagjaik vettek részt, általában 70–80 fő. Az egynapos programok során az ország számos történelmi helyszínét keresték fel a kirándulók képzett túravezetők kíséretében. Ez a sorozat sajnálatosan megszűnt, mivel a jelenlegi szervezeti rendben honvédségi buszokat csak szolgálati célra lehet igénybe venni, civil buszokat pedig nem lehet bérelni. Jelenleg a főváros nevezetességeit meglátogató városnéző programokon gondolkodnak.

CÉLRA TARTS! VETÉLKEDŐ 2017-ES GYŐZTESEI

HÁTTÉR BEN, LEGTÖBB SZÖR LÁTHATATLANUL

Az Igazgatóságnak a – nevében két különös fogalmat is tartalmazó – Támogató és Rekreációs Osztálya a legnépesebb szervezeti eleme, vezetője 2014 óta Gőcze Béla alezredes. Ezen belül az igényjogosultak rekreációjának, regenerálódásának, üdülésének, – itthon és külföldön – valamint a katonai szervezetek kiképzési rendezvényeinek szervezését a rekreációs alosztály végzi. Feladatuk végrehajtásában szorosan együttműködnek az előljáró szervekkel és a Kiképzési, Oktatási és Regeneráló Központokkal (KORK) Mátraházán, Mályiban és Bánkon.

A katonai terminológiában a „támogatás” legtöbbször azonos a logisztika fogalmával. Számítalan definíciója közül szervezetünknel a következő érvényesül: a logisztika az energia, az anyagok és eszközök, az információk rendszeren belüli és rendszerek közötti áramlásának tervezése, szervezése, a raktározási, ellátási és szállítási feladatok koordinálása úgy, hogy a ház alaprendeltetési feladatai: a HM- és MH-rendezvények kiszolgálása, a kultúra közvetítése, valamint a közművelődés szervezése a lehető legmagasabb szinten valósuljanak meg.

Ezt a komplex feladatot az ugyancsak az osztály szervezetébe tartozó támogató alosztály végzi, melynek vezetője Molnár Tibor őrnagy. Az alosztálynak képesnek kell lennie mind a katonai élet szabályainak, mind pedig a ház működéséből adódóan a polgári élet kihívásainak is megfelelni. Tevékenységeik közé tartoznak a hivatásos állományú katonák kiképzésének, felkészítésének támogatása, tervezése és szervezése, beleértve az olyan különleges feladatokat is, mint az elmúlt időszakban a határvédelemben teljesített szolgálat. Kapcsolatot tartanak a dandár szervezeteivel, végzik az Igazgatóság pénzügyi, katonai adminisztrációs (ügyviteli, személyügyi), híradó és informatikai biztosítási szakmai munkafolyamatait. A portarészleg állománya a Stefánia Palota – Honvéd Kulturális Központ őrzés-védelméért felel. Az alosztályhoz tartozik az Igazgatóság teljes anyaggazdálkodása, az anyagok és eszközök nyilvántartása, a raktározás, a rendszeres leltározás és az anyag- vagy személyszállítási feladatok szervezése. Érdekességgéppen megemlítem, hogy az alosztály állományába tartozik az intézmény egyik, ha nem a legrégebbi dolgozója, Kócziné Kollár Mária raktáros, aki 1988. december 6-ától hűséges tagja a mindenkorai közösségnek.

Mindezen feladatok szoros együttműködést feltételeznek a dandár logisztikai és más szervezeteivel. Személyügyi területen segítséget nyújtanak a közalkalmazott és a katona állomány szociális gondjai megoldásában. Munkájuknak egyik, kiemelkedően fontos területe a Stefánia Palota – Honvéd Kulturális Központ épületeinek, eszközei üzemképességének fenntartása. Ebben nyújt segítséget a HM Ei. ZRT, mely az ingatlanüzemeltetési és az egyéb műszaki karbantartási feladatokat végzi el. Együttműködésük során az elmúlt években a szolgáltatások színvonalának és a házban dolgozók munkakörülményeinek javítását szolgáló felújításokat valósítottak meg. A parkban felépült az ökömenikus imahely, megújult a környezete. Felújítottak irodákat, folyosókat, raktárakat, bútorokat, kicserélték az „üvegpalota” törött ablakfelületeit.

AZ ÖKUMENIKUS
IMAHELY AVATÁSA
A PARKBAN

Bár az épület műszaki állapota az alapítás óta nem sokat fejlődött, az alosztály mindent megtesz azért, hogy az intézményt látogató közönség az üzemeltetésből adódó problémákból semmit ne vegyen észre. Biztosítja az itt dolgozók megfelelő munkakörülményeit, valamint azt, hogy rendelkezzenek a munkavégzéshez szükséges eszközökkel, és ha ez így van, akkor jól, szinte láthatatlanul végzik a munkájukat.

REKREÁCIÓ, ÜDÜLTETÉS, UTAZÁSSZERVEZÉS

A hivatásos és szerződéses katonák, közalkalmazottak, vezetőik és a beosztott állomány felelősségteljes napi munkavégzése, a szolgálatteljesítés, a kiképzés a honvédelmi, határvédelmi feladatokban való részvétel olykor különösen fázasztó. Így érthető, hogy fontos az állomány regenerálódása, pihenése. Ezt szolgálta régebben a több mint negyven üdülő és csapatpihenő. A honvédségi üdültetés története több évtizedre nyúlik vissza. Az 1990-es években kezdődött haderőreform keretében a honvédség létszáma jelentős mértékben lecsökkent, és sajnálatos módon fokozatosan csökkent az üdülők, csapatpihenők száma is. Utóbbiak az idők során megszűntek, egyrészt a szervezeti átalakulások, másrészt az igényjogosult állomány megváltozott pihenési igényei következtében. 2000-ben kiszervezték a Honvédelmi Minisztérium feladatköréből az üdültetést, mely feladatok ellátására az Üdültetési, Egészségmegőrző és Rendezvényszervező Közhasznú Társaságot bízták meg.

Az üdültetési feladatokat szervező intézménynek 2001-ben a „Hotel Pátria” biztosított helyszínt, majd 2003-tól a volt Szalvay-laktanyában folytatta munkáját új néven, mint HM ReCreativ Kht. 2006-ban a korábban már említettek

szerint, a HM ReCreativ Kht. beintegrálódott a Honvéd Kulturális Szolgáltató Kht.-be, így az üdültetési feladatok koordinálása már a feladatvégzéshez méltó és közkedvelt helyszínen, a Stefánia úti intézményben folytatódott. Az üdültetés szervezését a számtalan más feladat mellett a kezdetektől Radványi Ádám, majd Zsalakó István irányították, mint kereskedelmi igazgatók. A két nonprofit szervezet összeolvadását követően Kovács László nyugállományú ezredes irányította a feladatokat, melyet később Pisák Györgyi vett át.

Napjainkban az üdültetés szervezését, az üdülők szakmai munkájának koordinálását, a férőhely-gazdálkodást dr. Zölleiné Sziedl Tünde főtanácsos (aki 2003 óta tagja a mindenkor rekreációval foglalkozó szervezetnek), a rekreációs alosztály vezetője és munkatársai végzik. Tevékenységüket a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség személyi állománya érdekében, országos szinten végzik, napi kapcsolatot fenntartva a KORK-ok és a katonai szervezetek rekreációs munkatársaival. Az üdülők 2013-tól új elnevezést kaptak: Kiképzési, Oktatási és Regeneráló Központokká (KORK) alakultak. Az elnevezés az üdülők tevékenységét is jelenti. Jelenleg összesen 7 KORK tartozik a honvédséghez: Badacsonyládbi, Csopak, Mályi, Mátraháza, Buják, Bánk (2016-ban került vissza az üdültetés rendszerébe). Utóbbi három üdülő szakmai munkáját az MH BHD Kulturális és Rekreációs Igazgatóság irányítja. A hetedik KORK (Erdőbénye) különleges üdültetési feladatot is ellát.

Különálló szervezet a balatonakarattyai MH Rekreációs, Kiképzési és Konferencia Központ, ahol a főszezon mellett elő- és utószezonban is lehetőség van üdülésre, továbbá missziós pihentetés is történik. Mindezeket túl katonai kiképzési rendezvényeknek is helyszínt biztosítanak az intézményben.

A rekreációs feladatok közül a fő hangsúlyt a missziókból hazatérő személyi állomány és a tárcánál szolgáló katonák regeneráló pihentetésének biztosí-

tása kapta. A tárca létrehozta a missziós pihentetés fogalmát, ami gyakorlatilag azt jelenti, hogy a hazatérő katonáknak családjukkal együtt hat nap öt éjszaka kikapcsolódást biztosítanak.

Második kiemelt feladat az MH repülőhajózó, ejtőernyős és bűvárállományának részére kondicionáló kiképzésekhez szállás és komplex ellátás biztosítása. A repülőhajózók kiképzése a 4. számú KORK-ban Mátraházán zajlik, míg a bűvárkiképzések kiváló helyszíne a 3. számú KORK (Mályi).

A harmadik fő tevékenységük a tárcánál szervezeten folyó katonai továbbképzési rendezvények férőhelyeinek biztosítása, a felsővezetői szinten jóváhagyott igények koordinálása. Az üdülőkben egészségügyi pihentetésre is lehetőség nyílik.

A honvédelmi miniszter döntésének megfelelően a HM EI Zrt. által Erdőbényén működtetett Erdőfénye Kastélyszálló 2017. január 1-jétől visszatért az MH hadrendjébe, mint 7. számú KORK ahol egyedülállóan különleges regeneráló pihentetést biztosítanak a kiemelkedően teljesítő állomány részére. Ezen a pihentetési típuson az állomány tagjai családtagjaikkal együtt térítési díj megfizetése nélkül, 6 nap (5 éjszaka), mértékéig vehetnek részt.

A fenti feladatok kiszolgálásán túl jelentkező további szabad kapacitásokra – együttműködve a KORK-okkal – a heti és hétközi-hétfélig pihenéseket szintén az alosztály szervezi. A nyugdíjas állomány pihentetése érdekében hatékony információs rendszert tartanak fenn az MH illetékes szakállományával, továbbá az érdekképviseleti szervekkel.

Az alosztály dolgozói számára nagy kihívást jelent az is, hogy a különböző pihenési feladatokhoz kapcsolódóan, állandóan a figyelem középpontjában vannak. Az igényjogosultak több szempontból is kötődnek az üdülőkhöz, mivel olyan környezetben üdülhetnek, ahol azonos társadalmi helyzetű és érdeklődési körű emberekkel találkozhatnak. Sokan a kiképzési rendezvények alkalmával fedezik fel a helyszíneket, ahová a későbbiekben családjukkal együtt szívesen visszatérnek.

Manapság a biztonság nyújtotta érzés sem elhanyagolható. A területek zártságából, illetve a Magyar Honvédség és a Honvédelmi Minisztérium állományában dolgozóktól elvárt, etikus viselkedésből adódóan mindenki biztonságban érezheti magát. Ezek, valamint a piaci szálláshelyek árainál lényegesen kedvezőbb térítési díjak miatt a vendégek körében ismét egyre népszerűbbek az üdülők.

Az MH nemzetközi üdültetéssel kapcsolatos tervező-szervező munkáját is az alosztály végzi. Magyarország 1997-ben belépett a Nemzetközi Katonai Üdültetési Szervezetbe (CLIMS), melynek jelenleg 12 tagállama van. Az alapokmányban meghatározták, hogy minden tagországnak rendeznie kell konferenciát. Hazánk 2004-ben Balatonakarattyán, 2009-ben Balatonőszödön, 2017 tavaszán Budapesten rendezett sikeres konferenciát, melynek egyik reprezentatív helyszíne a Stefánia Palota volt. Legközelebb 2024-ben kerül ránk a sor. Az alosztály a CLIMS-tagországok által nyújtott szolgáltatásokra építi kínálatát a külföldi egyéni, a csoportos és az ifjúsági üdültetések szervezésével.

A MÁTRAHÁZI
ÜDÜLŐ (KORK) A
KATONACSALÁDOK
RÉGI, KEDVELT
PIHENŐJE

A CLIMS 2017
TAVASZÁN
RENDEZETT
KONGRESSZUSÁNAK
RÉSZTVEVŐIT
AULECHLA JÓZSEF
EZREDES IGAZGATÓ
KÖSZÖNTÖTTE
A STEFÁNIA
PALOTÁBAN

A Honvédelmi és Haderőfejlesztési Program részeként elkezdődik az üdülők korszerűsítése, a lakóegységek színvonala folyamatosan javulni fog és várhatóan bővül a szolgáltatások köre is, mely a pihentetési igények növekedésében is meg fog jelenni.

VENDÉGLÁTÁS – REGIMENT ÉTTEREM

A vendéglátó részleg feladata a ház dolgozóinak, a betérő vendégeknek, a különböző szintű HM-, MH- és civil rendezvényeknek és nem utolsósorban a Köztársasági Elnöki Hivatalban dolgozóknak az ételmezési ellátása, valamint a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum büféjének üzemeltetése, annak minden kiegészítő tevékenységével, így a nyersanyagok átvételével, a raktározással és kiszállítással, az adminisztrációval és a rendszeres jelentések megtételével.

Az intézmény legnépszerűbb és leglátogatottabb, ennek megfelelően a legtöbb bevételt biztosító helyszíne a vendéglátó részleg, Regiment étterme és kávézója. A napi rendszeres üzemi étkezés mellett hétközben és hétvégén is széles vendégkör látogatja a változatos menü kínálatot biztosító, hangulatos éttermet. A szakácsok, cukrászok, felszolgálók és a konyhához tartozó személyzet létszáma jelenleg több mint 50 fő. Ez a szám jóval kevesebb annál, mint amit az étteremre háruló feladatok megkövetelnének. Ennek ellenére Somorjai Péter részlegvezető, Fazekas Tamás étteremvezető és Balázs Gergő

konyhafőnök irányításával, szervezőmunkájával mind a szolgálati mind a civil rendezvények kiszolgálása a legmagasabb szinten történik.

Büszkék arra, hogy szakácsaik és cukrászaik közül többen tagjai a magyar katonaszakács-válogatottnak és munkájukkal öregbítik az intézmény hírnevét. Így Balázs Gergő konyhafőnök, Rózsa Mária és Lukács Péter cukrászok az éttermi szolgáltatás mellett számos egyéb feladatot is ellátnak. A szolgálati és kereskedelmi rendezvények mellett biztosítják a munka- és díszétkeztetést, a büfét és nem mellesleg 2014-ben elkészítették a honvédség tortáját az augusztus 20-i ünnepségekhez kapcsolódóan.

Természetesen a ház kulturális és közművelődési programjait, az előjáró HM- és MH-szervek ünnepségeit és rendezvényeit sem lehet elképzelni valamilyen, az étterem által biztosított szolgáltatás (büfé, állófogadás stb.) nélkül. A Regiment étterem több helyen képviselteti magát, emeli a ház rendezvényeinek színvonalát. A Stefánia Palotában és a Regiment étteremben évente átlag nyolcvan esküvőt tartanak, de kiszolgálják hazai és nemzetközi konferenciákat, iskolai rendezvényeket, találkozók és összejöveteleket is. Közel két éve különleges, az étterem és dolgozóinak legmagasabb felkészültségét mutató feladatként biztosítják a Köztársasági Elnöki Hivatal dolgozóinak a napi ételmezési ellátását és időnként a Sándor Palotában vagy más helyszínen szervezett rendezvények catering biztosítását is.

A minőségi és az elhivatott munkának híre van, nemcsak katonai berkekben. Konyhafőnökük szakmai konzultációjának segítségével főzik meg szakácsaik az ország egyik legillusztrisabb gasztronómiai kiadványa – az: Így

TELT HÁZ A REGIMENT
ÉTTEREMBEN

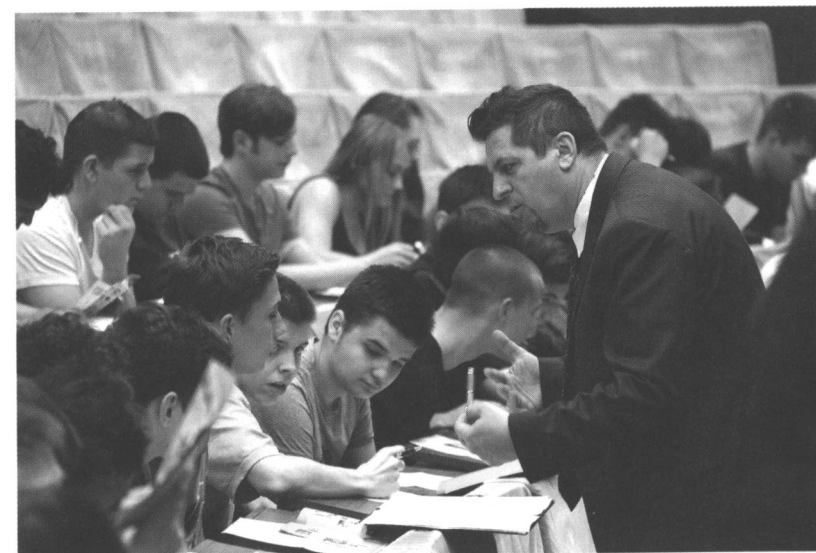
főznek a... sorozat (katonák, olimpikonok, birkózók stb.) – által megjelenített ételeket, amire méltán büszkék lehetnek. A könyvben szereplő ételekről művészi fotók készültek a Stefánia Palota egyik különtermében.

Legvégül megjegyzem, hogy a leghálátlanabb munka az étterem dolgozóié, amit csak igazi hivatástudattal, szakmai alázattal és szeretettel lehet végezni. A napi feladatok miatt nehezen tervezhető a szabadság, a szabadidő és a pihenőnapok kiadása. Enni pedig mindig, mindenkinek kell. Ahogy Eötvös Károly írja a „Harc a nemzeti hadseregért” című művében: „Éhes katona pedig nem verekszik, még ha Herkules vagy Napóleon is.” Tehát legyen az bár a ház dolgozója, betérő vendég vagy rendezvényeken részt vevő előjáró, akkor érzi jól magát, munkájában akkor eredményes, ha jóízűen elfogyasztja a feltálat ételt. Tisztelet a részleg, az étterem minden dolgozójának.

Végezetül a Stefánia Palotáról és tevékenységéről egy képösszeállítás a teljesség igénye nélkül.

KÉPÖSSZEÁLLÍTÁS A STEFÁNIA PALOTÁRÓL ÉS TEVÉKENYSÉGÉRŐL

AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚ
KITÖRÉSÉNEK
100. ÉVFORDULÓJÁN
ÜNNEPI KONCERTET
ADOTT A BALASSI KÓRUS

VETÉLKEDŐN INSTRUÁLJA
A GYEREKEKET KISS JÓZSEF,
A HÁZ MUNKATÁRSA

AZ ÖKUMENIKUS
IMAHELY
FELAVATÁSA

A GÖDI
ALKOTÓTÁBOR
MŰVÉSZTANÁRA
VOLT DUSCHANEK
JÁNOS FESTŐMŰVÉSZ
ÉS A TÁBORVEZETŐ
OLÁH LÁSZLÓNÉ
KLÁRIKA

A NYUGÁLLOMÁNYÚAK
KLUBJA KERTBARÁT
KÖRÉNEK ÉVTIZEDEKIG
VOLT A VEZETŐJE
DR. BÁLINT GYÖRGY,
KÖZISMERT NEVÉN
BÁLINT GAZDA

A PALOTA 120 ÉVES
JUBILEUMÁRA DÍSZES
KIADVÁNY KÉSZÜLT

A HONVÉD FÉRFIKAR
KONCERTJE
A STEFÁNIA
PALOTÁBAN

KLUBSZERŰ
ELŐADÁSOK
SZÍNHELYE AZ
INTARZIÁS TEREM

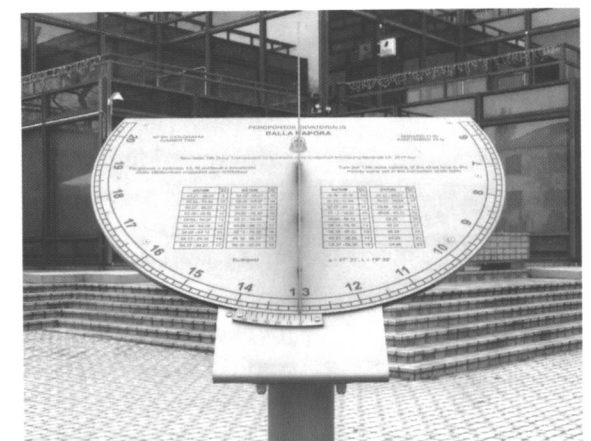
KARÁCSONYI
HANGVERSENY
AZ MH KÖZPONTI
ZENEKARRAL

A MAGYAR HADIHAJÓZÁS 170. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL KIÁLLÍTÁST
RENDEZETT A CAFFÉ GALÉRIÁBAN A NYUGÁLLOMÁNYÚAK KLUBJA

MINDEN ÉVSZAKBAN
ÜDE LÁTVÁNYT
NYÚJT A PIHENÉST
SZOLGÁLÓ PARK

A BALLA-FÉLE
NAPÓRA MINDIG
A PONTOS IDŐT
MUTATJA

EPILÓGUS

A történet végére értem. A ház hosszú utat tudhat maga mögött, s az út szegélykövei a honvédségi művelődés, kultúra nyomvonalát hivatottak kijelölni. Ha megenged az olvasó egy minősítést, a könyv tényregény és kordokumentum. Egy olyan intézmény mindenkori működéséről szól, amelyből az országban csak egy van. Valamikor a katonák zárt körű létesítményeként funkcionált, ma már mindenki előtt kitárja kapuját, aki betér művelődni, szórakozni, kikapcsolódni. Az sem titok, hogy szakemberei ezzel a nyitottsággal a katonabarát társadalom formálásában igyekeznek jeleskedni. S nem kizárólag látványos akciókban, hanem a mindennapokban.

Az úton, melyről már szóltam, fontos dátumok jelentenek egy-egy kiemelkedő állomást. A jogelőd, az Országos Tiszti Tudományos és Kaszinó Egyesület 1899. november 18-án nyitotta meg kapuit. A Honvédség Háza 1948. október elsejétől kezdte meg működését. Az új, jelenlegi épület Magyar Néphadsereg Művelődési Háza néven negyven éve, 1979. március 19-étől fogadja a látogatókat. S aztán, számos rövid életű szervezeti változást követően 2013. március 1-jétől a vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár Kulturális és Rekreációs Igazgatóság elnevezéssel „hazatalált” a ház.

Volt idő, szerencsére rövid lejárátú, amikor az intézmény megszüntetésén gondolkodtak. Ma már ez is a múlt, azonban fontos – ahogy egy korábbi intézményvezető fogalmazott – hogy a dandár védernyőt jelent a ház felett. Felelős döntés volt megtenni ezt a lépést, amely a működésben, a szolgáltatásban biztonságot, kiegyensúlyozottságot, rövid és hosszú távú tervezhetőséget biztosít.

Az évforduló, a negyven évre történő visszatekintés az intézmény történetében egy rövid, de fontos állomás. Számvetés a múlttal, előretekintés a jövőbe. S a történet, amely a könyv lapjain kibontakozik az olvasó előtt, arra inspirál, hogy az egykori és mai munkásai a kultúrának büszkék legyenek teljesítményeikre. S akik már nincsenek köztünk, de sokat tettek a honvédségi kultúra ügyéért, azokra gondoljunk méltó kegyelettel.

A számokban ki nem fejezhető értékekre, melyek a negyven év alatt többször felgyülemlettek, és amelyeket veszni hagyni vétek lenne, újabb évtizedeket lehet és kell építeni.

AJÁNLÁS

(Francois Villon modorában)

Herceg, ha utad közben erre jársz,
S betérsz szerény hajlékunk üdítő hűvösébe,
Kincsekre lelsz, csodákra, baráti szóra,
S ránk, kik naponta álmodjuk meg új időknek új varázslatát.

AZ INTÉZTMÉNY PARANCSNOKAI, IGAZGATÓI

VINCZE LAJOS őrnagy • 1949–1951 parancsnok
ORBÁN ANTAL alezredes • 1951–1952 parancsnok
SZÁSZ DOMOKOS alezredes • 1952–1955 parancsnok
PISZKER TIBOR alezredes • 1955–1957 parancsnok
CSABA GYULA ezredes • 1957–1958 parancsnok
BORSOS JÁNOS alezredes • 1958–1959 parancsnok
SZÁSZ DOMOKOS ezredes • 1959–1979 parancsnok, igazgató
SZILÁGYI GYULA ezredes • 1979–1980 igazgató
TÓTH ZSIGMOND alezredes • 1980–1984 igazgató
HEVESI GÁBOR alezredes • 1984–1996 igazgató
GULÁCSY ATTILA ezredes • 1996–2002 igazgató
PÉTER LÁSZLÓ ezredes • 2002–2004 igazgató
SIPOS GÁBOR ezredes • 2004–2005 igazgató
MOLNÁR ISTVÁN • 2005–2008 igazgató
NAGY IMRE alezredes • 2009–2010 igazgató
SZÁSZVÁRI LAJOS ezredes • 2010–2011 igazgató
PAPP GYÖRGY BÁLINT • 2011–2012 igazgató
AULECHLA JÓZSEF ezredes • 2013–igazgató

A KULTURÁLIS ÉS REKREÁCIÓS IGAZGATÓSÁG 2018. NOVEMBERI VEZETŐI

AULECHLA JÓZSEF ezredes, igazgató

Kulturális Osztály

GÉMES ILDIKÓ őrnagy • mb. kulturális osztályvezető (ig. h.)
SZABADOSNÉ KOVÁCS LILLA főtanácsos • kulturális alosztályvezető
ARANYKOVÁCS ANDREA tanácsos • központvezető
CSUKA ZOLTÁNNÉ tanácsos • közművelődési részlegvezető
GYŐRFI ANDRÁS ka. • marketing részlegvezető
HUCZKA ÁGNES • mb. rendezvényszervező, részlegvezető
LANDBERGER TAMÁS munkatárs • rendezvénykiszolgáló, részlegvezető
MEZEI ANDREA ka. • könyvtárvezető

Támogató és Rekreációs Osztály

GŐCZE BÉLA alezredes • osztályvezető (ig. h.)
MOLNÁR TIBOR őrnagy • támogató alosztályvezető
FEHÉR LUKÁCS mv. • porta részlegvezető
DR. ZÖLLEINÉ SZIEDL TÜNDE főtanácsos • rekreációs alosztályvezető
SOMORJAI PÉTER munkatárs • vendéglátó részlegvezető
DOMOKOS MARCELL munkatárs • 3. számú KORK (Mályi) központvezető
FÜZÉR LÁSZLÓ őrnagy • 4. számú KORK (Mátraháza) központvezető
SZILÁGYI CSABA tanácsos • 6. számú KORK (Bánk) központvezető

A KULTURÁLIS ÉS REKREÁCIÓS IGAZGATÓSÁG MUNKATÁRSAI 2018-BAN IS
A HONVÉDELEM ÉS A KULTÚRA ÜGYÉT SZOLGÁLTÁK

FELHASZNÁLT FORRÁSOK

Fotók a HM Zrínyi Térképészeti és Kommunikációs Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság sajtó- és fotóarchívumából.

A művelődés szolgálatában, 25 éves a Magyar Néphadsereg Központi Klubja, Budapest, 1974

Szász Domokos: Negyven év – A Magyar Néphadsereg Művelődési Házának története szavakban – képekben, Magyar Néphadsereg Művelődési Háza, 1988

Czinege Lajos hadseregtábornok, a Magyar Népköztársaság Honvédelmi Minisztere 16. számú Alapító Parancsa, a Magyar Néphadsereg Művelődési Háza létrehozására, Budapest, 1979. március 21.

57/1996. (HK 23.) HM utasítás a honvédelmi ágazatban végzendő művelődési tevékenységről

Magyar Honvédség Gazdasági Ellenőrzési Hivatal: Összefoglaló jelentés a Magyar Honvédség Művelődési Háza rendeltetésével és működésével kapcsolatos költségvetési vizsgálatról, Budapest, 1996. március hó 21-én, dr. Marics László ezredes, hivatalvezető (Nyt. Szám: 31/1/1996

Dr. Papp Ferenc ezredes: A Tiszti Kaszinók Története a két világháború között, Doktori (PhD) értekezés (tervezet), Nemzeti Köszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, Hadtudományi Doktori Iskola, Budapest, 2014

Cs. L. Pénzpalota lett a Tiszti Kaszinóból, Népszabadság, 2001. május 9.

Dr. Horváth Csaba: A Magyar Katonai Írók Köre, Magyar Honvéd, 1995. február

Dr. Varga József (közreadó): Tiszti Kaszinók – vitéz Várday Géza vezéresperes visszaemlékezései, Magyar Honvéd, 1994. április

Sipos Gábor ezredes: A tiszti étkezőtől a tiszti kaszinóig – Műveltségfelfogás és művelődési gyakorlat a Magyar Királyi Honvédségben. Megjelent a helyőrségi klubok fél évszázados történetét feldolgozó „50 év a honvédelem és a kultúra szolgálatában” című dokumentumkönyvben. Készült a HM Honvéd Kulturális Szolgáltató Közhasznú Társaság megbízásából. Felelős vezető: dr. Kakuszi István ügyvezető. Felelős szerkesztő: Katona M. István, 2003.

Méreg László ezredes: Új otthonban a Magyar Néphadsereg Művelődési Háza, Néphadsereg, 1979. március

Kacsó Lajos: Az építők köszöntése, Néphadsereg, 1979. március

Szász Domokos ezredes: A közművelődés szolgálatában, Néphadsereg, 1979. március

Kacsó Lajos: A Béke védelmében, Szoboravatás a Magyar Néphadsereg Művelődési Házánál, Néphadsereg, 1979. március

Kacsó Lajos: A százezres könyvtár, Néphadsereg, 1979. április

Kacsó Lajos: Gyermek a Házban, Néphadsereg, 1979. május

Kacsó Lajos: Népszerű rendezvények, Néphadsereg, 1979. június

Sánta György: A gobelin és alkotói, Néphadsereg, 1979. július

K. I.: Tanévnýtő az új művelődési házban, Néphadsereg, 1979. szeptember

Katona István: Színvonalas művészeti programok, Néphadsereg, 1979. október

Halassy Gábor: Tartalmas fotósélet, Néphadsereg, 1979. november

K. I.: Belépés csak gyerekeknek, Néphadsereg, 1979. november

Mészöly Gábor: A Magyar Néphadsereg Művelődési Háza – 35. évfordulás jubileumi kiadvány, MNMH, felelős kiadó: Tóth Zsigmond alezredes, 1984

Katona M. István: A kultúra közügy, Magyar Honvéd 1992. január

Borbély Emma könyvtárvezető: Éves beszámolók és feladattervek 1997–2007, MH Kulturális és Szabadidő Központ Kht. könyvtára

Katona M. István: Alakulóban a Kulturális és Médiaközpont – interjú Péter László ezredessel, a Magyar Honvédség megbízott humánszolgálati csoportfőnökével, Magyar Honvéd, 1997. október

Katona M. István: Igazgatóság a kultúráért – interjú Péter László ezredessel, az MH Kulturális és Média Igazgatóság főigazgatójával, Magyar Honvéd, 1998. január

Katona M. István: Mária főhadnagy berukkol – sajtótájékoztató a Fiatalok Színháza indulásáról, Magyar Honvéd 1988. január

50 év a művelődés szolgálatában – film a művelődési ház fél évszázados történetéről 1998. (A Magyar Honvédség Művelődési Háza igazgatósága megbízásából készítette a Magyar Honvédség Tájékoztatói és Média Központ Honvéd Stúdió, 1998. Alkotók: Báder Balázs, Balázs Mária, Kecmárik Gábor, Öreg Jenő, Völgyes Rózsa, Szentirmai István)

Kacsó Lajos: A Tiszti Kaszinótól a Stefánia Palotáig – tudósítás az „50 év a művelődés szolgálatában” című film bemutatójáról, Magyar Honvéd, 1998. június

Katona M. István: Vár a Ház! – interjú Gulácsy Attila alezredessel, a Magyar Honvédség Művelődési Háza igazgatójával, Magyar Honvéd, 1998. szeptember

Katona M. István: Félévszázad a kultúra szolgálatában – évfordulás ünnepség, Magyar Honvéd 1998. október

A Kiss Károly Hadtudományi Klub 15. éve, Budapest 1998. Honvédelmi Minisztérium Oktatási és Tudományszervező Főosztály. Felelős kiadó: dr. Szenes Zoltán dandártábornok

Katona M. István: Emléktábla-avatás, Magyar Honvéd, 1999. május 21.

Katona M. István: A Ház napja '99, Magyar Honvéd, 1999. november

Alapító okirat a HM Kulturális és Szabadidő Központ Kht. megalapításáról. 2000. július 11.

Alapító: A Magyar Köztársaság honvédelmi minisztere

Katona M. István: A Magyar Kultúra Napja – beszámoló az ünnepségről. Magyar Honvéd, 2000. január

Katona M. István: Bombajó? – riport a bombariadóról, Magyar Honvéd, 2000. február

Katona M. István: Újra Vár a Ház – Hagyomány és megújulás – interjú Gulácsy Attila alezredessel, a HM Kulturális és Szabadidő Központ Közhasznú Társaság ügyvezetőjével, Magyar Honvéd, 2000. augusztus

Feljegyzés létszámleépítésről. Címzett: Komor Levente, Honvédelmi Minisztérium humánpolitikai helyettes államtitkár. A feljegyzést készítette Péter László ügyvezető, 2003. augusztus 19.

50 év a honvédelem és a kultúra szolgálatában. Emlékkönyv a helyőrségi klubok létrejöttének ötvenedik évfordulója alkalmából 2003-ban. Felelős kiadó: HM Honvéd Kulturális Szolgáltató Közhasznú Társaság. Felelős vezető: dr. Kakuszi István, felelős szerkesztő: Katona M. István

Jegyzék a kulturális szakterület szabályozóiról. Honvédelmi Minisztérium Oktatási és Tudományszervező Főosztály, 2004.

Alapítói határozat (a Klub Kht. és a HM Honvéd Kht. egyesüléséről). Alapító Juhász Ferenc honvédelmi miniszter, 2004. április 9.

Stefánia Fesztivál – „Legyen a Stefánia mindenkié!”, Teljes programfüzet. HM Honvéd Kulturális Szolgáltató Közhasznú Társaság 2005.

Egervártól Gödögig, A katonai képzőművészeti alkotótábor (35 éves) története, 2006. Írta és szerkesztette Katona M. István. HM Honvéd Kulturális Szolgáltató Kht. Felelős kiadó: Molnár István ügyvezető

A Stefánia Fesztivál szakmai értékelése, 2005. november.

HM Honvéd Kulturális Szolgáltató Kht. Közhasznúsági jelentése (2007. január 1. – 2007. december 31.)

Tizenöt éves a Honvéd Palota Zenekar. A zenekar története – 15 év képekben, HM Honvéd Kulturális Szolgáltató Kht. 2007

120 éves a Stefánia Palota. MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár Kulturális és Rekreációs Igazgatóság. Felelős kiadó: Piros Ottó ezredes, mb. parancsnok, Felelős szerkesztő: Aranykovács Andrea, 2015.

A Magyar Honvédség Budapesti Nyugállományúak Klubjának története 1961–2011, Magyar Honvédség Budapesti Nyugállományúak Klubja Budapest, 2011

60 éves a Magyar Honvédség Gábor Áron Bélyeggyűjtő Köre 1958–2018. Összeállította és szerkesztette: Mándi Tibor, Bertalan István, Szakály Gábor. Kiadó: Magyar Honvédség Gábor Áron Bélyeggyűjtő Köre. Felelős kiadó: Mándi Tibor. Készült az MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár Kulturális és Rekreációs Igazgatóság együttműködésével.

Alapító okirat. A Magyar Honvédség vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár alapító okirata, Budapest 2013. február 8-án. A miniszter kiadmányozási jogkörében eljáró: dr. Dankó István HM közigazgatási államtitkár

Alapító okirat. A Magyar Honvédség vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár alapító okirata, Budapest, 2016. február 25-én. Dr. Simicskó István honvédelmi miniszter

A KÖNYV ELKÉSZÍTÉSÉHEZ SEGÍTSÉGET NYÚJTOTTAK

Gulácsy Attila nyugállományú ezredes

Hevesi Gábor nyugállományú ezredes

Kovács László nyugállományú ezredes

Péter László nyugállományú ezredes

Nagy Gyula nyugállományú ezredes

Szászvári Lajos nyugállományú ezredes

Gőcze Béla alezredes

Hellán Mária nyugállományú alezredes

Benke Tamás nyugállományú alezredes

Kocsi László alezredes

Aranykovács Andrea tanácsos

Borbély Emma nyugdíjas könyvtárvezető, okleveles főkönyvtáros

Csuka Zoltánné tanácsos

Frömmel Gyula festőművész

Győrfi András közalkalmazott

Huczka Ágnes közalkalmazott

Kiséri-Nagy Ferenc fotóriporter

Landberger Tamás munkatárs

Lukács Fanni muzeológus, HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum fotóarchívum

Magyar Honvéd szerkesztősége, (fotó- és újságarchívum)

Mezei Andrea közalkalmazott könyvtárvezető, okleveles könyvtáros

Szántó Boriszné okleveles könyvtáros, kpa.

Szűcs László, honvedelem.hu főszerkesztő

Szabadosné Kovács Lilla főtanácsos

Dr. Zölleiné Sziedl Tünde főtanácsos

Kölcsey Ferenc Városi Könyvtár, Dunakeszi

Fotó:

HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum fotóarchívum

Magyar Fotóriport Iroda

MH BHD Kulturális és Rekreációs Igazgatóság marketingrészleg

Dévényi Veronika fotóriporter

Faragó Fanny szerkesztő

Farkas Kinga

Gémes Ildikó őrnagy

Győrfi András

Jiri Londa

Katona M. István fotóriporter

Kiséri-Nagy Ferenc

Kresz Fruzsina

Lovász Julianna

Nagy Józsefné fotóriporter

Németi Pálné

Singer Éva hadnagy

Szabó Lajos zászlós fotóriporter

Tóth László fotóriporter

Ez a könyv a kultúrának a Magyar Honvédségben betöltött szerepét, kapcsolatának történetét tárja az olvasó elé. Bár megjelentetésének közvetlen indoka a Stefánia Palota – Honvéd Kulturális Központ alul látható épületének negyven éve történt átadása, a kötetben foglaltak nemcsak egy intézmény, hanem a honvédségen belüli kulturális élet fontos tényezőjének történetét mutatják be. Az előzmények 120 évre nyúlnak vissza. Az intézmény tevékenysége során hatékonyan ápolta a kulturális értékek megőrzését, hozzájárult a honvédség állománya műveltségének emeléséhez, programjaival biztosította a szabadidő tartalmas eltöltésének feltételeit. Mindenkori küldetése értelmében a szolgálati feladatok ellátása mellett, sajátos eszközeivel segítette a katonabarát társadalom formálását. A kötet köszönetnyilvánítás az intézmény dolgozói számára, akik áldozatos munkájukkal a kultúra ápolását hitvallásként élik meg.

